

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
JUNE 6

LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
ST PETERSBURG, FL
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

«LAIKS» IS PUBLISHED SINCE 1949 // «LAIKS» IZNĀK NO 1949. GADA

Published 48 times per year except the first week in January, the first week of May, the last week in June, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper «Laiks», Inc., 6145 SUN BLVD Apt. 203, ST PETERSBURG, FL 33715
POSTMASTER: Send address change to: «Laiks», 50 Sternberger Ave Unit 5, Long Branch, NJ 07740
E-mail: LaiksDSR@aol.com

Lasiet tīmeklī!
www.laiks.us

Volume LXXI Nr. 21 (5958)

2020. gada 6. jūnijs – 12. jūnijs

Latvija pirmā pasaulē palaiž *Google* un *Apple* kopīgo lietotni Covid-19 apturēšanai

No 29. maija Latvijas iedzīvotājiem pieejama lietotne *Apturi Covid*, kas ir pirmā šāda veida lietotne, bazēta *Google* un *Apple* sadarbībā, un tā brīdinās par kontaktiem ar inficētajām personām, tādā veidā pārtraucot inficēšanās ķēdes.

Premjērs Krišjānis Kariņš uzsvēra, ka cīņai ar vīrusu ir svarīgi, lai mēs visi lietotu šo lietotni. Lietotnes izstrādē iesaistījās aptuveni 100 cilvēki, gan zinātnieki, gan no informācijas tehnoloģiju (IT) uzņēmumiem, no Veselības mi-

nistrijas, Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC), Valsts prezidenta kancelejas un citi. Lietotnes izmantošana būs brīvprātīga. Iedzīvotāji varēs to bez maksas lejuplādēt *Apple store* un *Google play*.

Web & Mobile risinājumu izstrādes kompanijas *MakIT* valdes priekšsēdis Arvis Zeile stāstīja, ka pēc lietotnes lejuplādēšanas telefonā ir jāieslēdz kontaktu paziņošanas funkcija, lai ierīce varētu fiksēt kontaktus. Lietotne fiksēs kontaktus, kas bijuši 2 – 4 metru tuvumā ilgāk nekā 15 minūtes.

Ja kāds no kontaktiem būs inficējies ar vīrusu, lietotne par to paziņos, uzreiz informējot arī par ieteicamo rīcību.

Dienā, kad Latvijas iedzīvotājiem lejuplādēšanai tapusi pieejama jaunā lietotne *Apturi Covid*, to savā telefonā lejuplādēja arī Valsts prezidents Egils Levits, uzsverot: "Latvija ir pirmā valsts pasaulē, kas izveidojusi šādu, demokrātiskiem principiem atbilstošu un brīvprātīgi lejuplādējamu lietotni. To ir radījuši talantīgi Latvijas prāti no vairākiem uzņēmumiem, līdzdarbojoties

vairākām valsts iestādēm, arī Valsts prezidenta kancelejai. Esam apliecinājuši, ka esam tāda valsts, kas pasaules mērogā ir tikusi teju vislabāk galā ar vīrusa ierobežošanu. Un nu mēs arī esam gudra valsts, kas prot apvienot tehnoloģijas ar sociālu labumu visai sabiedrībai. Es vēlos, lai mēs kopā turpinātu sargāt sevi, savas ģimenes un visus līdzcilvēkus. Mākslīgais intelekts ir jāvada, tas nedrīkst vadīt mūs. Šī lietotne ir radīta tā, ka mākslīgais intelekts kalpo cilvēkam, mūsu visu veselībai un drošībai."

Pandēmijas laiks
Austrālijā
2. un 18. lpp.

Tautiešu
ieguldījums
Latvijas jaunatnes
izglītošanā
4. lpp.

Medijpratība
pret bailēm un
neuzticēšanos
8. lpp.

Franka Gordona un
Sallijas Benfeldes
komentāri
11. lpp.

Iepazīsimies!
Ričards Pļavnieks,
vēsturnieks no
Amerikas
12. lpp.

Stīvēšanās pie
Latvijas kartes
14. lpp.

Māksla
pandēmijas laikā
16. lpp.

Lūdzam ikvienu pievienoties
Daugavas Vanagu ASV

**14. jūnija ziedojumu vākšanas akcijai,
par labu vietējai palīdzībai krīzes laikā**

Ziedojumi atskaitāmi no valsts nodokļiem un lūgti nosūtīt DV ASV kasierim:

Ivars Zuševics, 5438 Wild Rose Circle., Greendale, WI 53129

Čeki rakstāmi uz: Latvian Welfare Assn. DV ASV, Inc. vārda

Andris Kursietis,
Daugavas Vanagu ASV valdes priekšsēdis

Latvian newspaper
LAIKS

Frequency: WKLY EXC 1ST WK - JAN, 1ST WK - MAY,
LAST WK - JUN; LAST WK - DEC

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Abonēšanas maksa ASV dolāros:
3 mēn. US \$ 50.00
6 mēn. US \$ 100.00

Redakcija Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, Rīga, LV-1011, Latvija.
Tālr.: +371 67326761, fakss: +371 67326784
e-pasts - redakcija@laiks.us
mājaslapa - www.laiks.us

Redaktore: Ligita Kovtuna
mob. tālr.: +371 29439423. e-pasts: ligita@laiks.us

Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM, kas iesniegti LATVIJĀ, maksājumi notiek EURO.

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.

Laikrakstā iespējams, ar autora vārdu vai iniciāļiem
parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli
par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklamdevējs.

Sarīkojumu un dievkalpojumu ziņas sūtīt Inesei Zaķis
e-pasts: rigaven@aol.com

Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM, kas iesniegti ASV, maksājumi notiek ASV dolāros.

Sēru sludinājumus un adresu maiņas sūtiet pēc adreses

50 Sternberger Ave Unit 5, Long Branch, NJ 07740

e-pasts: LaiksDSR@aol.com

Ja vēlaties saņemt vairāk informācijas par avīzi,
lūdzu, zvaniet LAIKA ASV tālr.: 727 385-4256

LAIKS

50 Sternberger Ave Unit 5,
Long Branch, NJ 07740
laiksdsl@aol.com
www.laiks.us

Lūdzu, maksāt ASV dolāros uz «Laiks» Inc. vārda

Abonējiet laikrakstu LAIKS, neizejot no mājām - lietojiet

[www.laiks.us!](http://www.laiks.us)

«LAIKA» abonements maksā: 3 mēnešiem.....ASV \$50.00
6 mēnešiem.....ASV \$100.00

FLORIDAS IEDZĪVOTĀJU IEVĒRĪBAI! Lūdzu pievienojiet
7% Floridas nodokli par laikraksta abonēšanu!

Laiks pa gaisa pastu Amerikā 3 mēneši \$69.00
6 mēneši \$138.00
Laiks pa gaisa pastu Latvijā 3 mēneši \$69.00
6 mēneši \$138.00
Laiks pa gaisa pastu Kanadā 3 mēneši \$75.00
6 mēneši \$150.00
Laiks pa gaisa pastu citur ārzemēs 3 mēneši \$93.00
6 mēneši \$186.00

Ārpus ASV LAIKU var pasūtīt tikai pa gaisa pastu.

Uzvārds, vārds: _____

Adrese: _____

zip: _____

Kā es braucu krustmātes jubileju svinēt jeb pandēmija pārņem pasauli

VALDA LIEPIŅA

Katrs ceļojums sākas ar zināmu satraukumu. Kur nu vēl tāds, kad brauc ciemos pie saviem radiem un uz savu dzimto un jaunības zemi, uz Austrāliju. Parasti braucu Ziemeļvētkos, bet tā kā manai krustmātei (mammai mātai) februāra beigās apritēja 80 gadi, šoreiz izvēlētais laiks mazliet atšķiras. Saslimstība ar Covid-19 bija sākusies Itālijā, bet laikam jau īsti nebijām vēl aptvēruši šīs slimības bīstamību. Lai gan tas varbūt tāpēc, ka esmu mūžīgais optimists! Ķīnas aizvērtība attiecībā uz šo jautājumu nelīdzēja. Lidojums Luksemburga-Frankfurte-Singapūra-Melburna. Atskatoties jāatzīst, ka Frankfurtes lidosta nebija tik noslogota kā parasti. Tobriid tam gan nepievērsu uzmanību. Tā kā man bija astoņas stundas jāpavada šai lidostā, jau agrāk iegāju jaunajā starptautiskajā sadaļā. Mani pārsteidza mazāks skaits veikalu, bet visvairāk mani pārsteidza kafējnīca, kurā bija aprīcīti kafijas. Nācās kafiju nopirkt turpat blakus esošajā *McDonalds*. Singapūras lidostā bija vērojams lielāks cilvēku ar maskām, bet nekas pārmērīgs. Bija īpašas vietas, kur cilvēki varēja pārbaudīt savu ķermeņa temperatūru, bet te gan viss čumēja un mudžēja. Lidmašīna pilna. Apkalpes locekle man teica, ka lidojumi esot pilni, jo visi tiecoties nonākt mājās Austrālijā. Melburnas lidostā nekādu pārbaužu. Vienīgi pirms mītas iziešanas, vajadzēja apstiprināt, vai esi bijis saslimšanas valstī, vai ir temperatūra vai slikta pašsajūta. Nekādā ziņā nebija nekādas trauksmes.

Pirmās divas nedēļas pagāja mierīgi. Krustmātes dzimšanas dienu nosvinējām godam. Es aizbraucu pie draudzenes Austrālijas ziemeļos (biju piemirusi, cik ļoti Austrālijas daba atšķiras, nonākot citos platuma grados), bet ap to laiku - marta sākumā sāka parādīties ziņas par saslimšanas gadījumiem Austrālijā - tobrīd lielākoties tie bija saistīti ar cilvēkiem, kas pārbraukuši no slēpošanas Aspenā. Bet tie vēl bija atsevišķi gadījumi, un, lai gan bija satraukums, sabiedrība to uztvēra itin mierīgi. Līdz brīdim, kad sākās tualetes papīra masveidīgā izpirkšana! Vēl biju pie draudzenes Bairana līcī (*Byron Bay*) un arī tur lielveikali ātri tika iztukšoti. Dodoties kādā ekskursijā, piestājām pie mazpilsētiņas veikala - tur vēl bija.

Arī viņa iepirkās.

7. martā atgriezās Melburnā pie radiem. Un tad sākās! Visur trauksme. Televīzijas ziņas dienas gaumā par pasaulē notiekošo. Man bija paredzēts lidot no *Lufthansas*, bet drošības labad ieskatījās viņu mājaslapā. Mans lidojums no Singapūras uz Frankfurti un Luksemburgu atcelts! Jāgaida notikumu tālākā attīstība, taču nekas labs nebija gaidāms. Austrālijā vēl bija salīdzinoši mierīgi, un es paspēju vēl satikties ar dažiem draugiem, bet Latviešu ciems, kur gribēju apciemot dažas vecās paziņas, jau bija slēgts apmeklētājiem. Biju

atmiņu, kas raksturīgi brīžos, kad tiek ar mīļiem cilvēkiem. Bet - tuvāk velkas melns mākonis. Pirmdien viss nogriezts kā ar nazi. Lielveikali un lielāki veikali vēl darbojas, bet citādi visur pie veikaliem režģi. Katastrofāls masku un dezinficējošo līdzekļu trūkums. Izrādījās, ka jau novembrī daudziem Austrālijā dzīvojošiem ķīniešiem bija dots rīkojums "ķemmēt" Austrālijas veikalus un uz Ķīnu sūtīt maskas un šos šķidrumus. Tāpēc vēlākie Ķīnas "humānie sūtījumi" ar maskām uz Eiropas valstīm šķita mazliet ciniski.

Krustmāte uzreiz piedāvāja palikt pie viņiem, cik ilgi vien vajadzīgs. Pēdējā nedēļa pirms paredzētās izlidošanas bija rūpju pilna. Mēģināju sazināties gan *Lufthansu*, gan *Qantas* (ar kušu lidoju līdz Singapūrai), lai uzzinātu par iespējām. Stundām ilgi gaidīju, taču nesavienoja. Vienu brīdi mans lidojums uz Singapūru ir spēkā, tad atcelts, tad atkal piedāvāts jauns laiks. Bija skaidrs, ka tālāk par Singapūru tā arī netikšu. 19. martā nolēmu savus lidojumus atcelt. Kā akmens novēlās no sirds! (Gan nerunājot par to milzīgo mezglu, kas bija ievijies vēderā). Palieku. Uz nezināmu laiku.

Luksemburgas draudzene ap 10. martu man rakstīja, lai steidzīgi dodos atpakaļ, pirms slēdz robežas, taču mans lidojums jau bija atcelts. Sazinājos ar Luksemburgas Ārlietu ministriju, kas piedāvāja ārkārtas lidojumu no Sidnejas caur Džakartu uz Amsterdamu.

(Turpināts 18. lpp.)

Raksta autore Dohas lidostā

iecerējusi apmeklēt koņa mēģinājumu, bet arī to 16. martā atcēla. Mēs ar draudzeni 13. martā paspējām aiziet uz teātra izrādi, bet jau nākamajā nedēļā izrādes atcēla. 16. martā bija paredzēts jauno austrāliešu rakstnieku vakars, bet to pārlīka uz video tiešraidi. Tā nu mēs ar draudzeni un viņas vīru piedzīvojām pirmo šāda veida pasākumu, kas tagad jau kļuvis par jaunu normu.

Mana dzimšanas diena bija 20. martā. Bijām iecerējuši mazu pasēdēšanu ar radiem un dažiem draugiem. 16. martā ar krustmāti devāmies iepirkt produktus. Gaļas veikals bija gandrīz iztukšots. Mums laimējās - iepirkties vēl izdevās, bet tualetes papīru gan nedabūjām! Šīs nedēļas laikā sākās brīdinājumi par iespējamiem ierobežojumiem.

Piektdien, 20. martā ar krustmāti un viņas vīru vēl paspējām aiziet uz restorānu. Mani Eiropas *Facebook* draugi brīnījās, ka restorāni te, Austrālijā, vēl vaļā. 21. martā brīnišķīgs mazs saiets mājās. Daudz smieklu, daudz

Nedēļas gudrība

„Britu valdība uzstāj, ka cilvēki pēc 70 ir īpašā riska grupā un ka viņiem jāpaliek pašizolācijā, līdz tiks radīta vakcīna. Tā ir diskriminācija, jo īpaši attiecībā uz cilvēkiem, kuriem nav veselības problēmu. Sliktākais, ka valdība atbalsta viedokli, ka vecajiem ļaudīm jāturas pa gabalu no citiem!”

Aktrise Džoana Kolinsa (87)

Nedēļas teikums

„Mans padoms tiem, kas latviešu nacionālā goda vārdā cenšas rehabilitēt Cukuru, ir apstāties: jūs maldāties!”

Vēsturnieks Ričards Pļavnieks

IZDEVĪGAS CENAS LIDOJUMIEM UZ LATVIJU UN CITĀM ZEMĒM

AIREX – AVE SOL TRAVEL

A. JANSONS

820 Loraine Ave, Grosse Pointe, MI 48230

e-pasts: janssonsa@gmail.com

Bezmaksas telefons:
1 (866) 944-1273

Telefons:
1 (313) 466-3310

Mobilais telefons:
1 (201) 944-1273

JURIS
ULMANIS

Nav ļaunuma bez labuma. Tā māca latviešu sakāmvārds, un par tā patiesumu šogad varējām pārliecināties atkal. Koronavīrusa pandēmija izsita mūs no sliedēm. Vairumam tā lika mainīt dzīvesveidu, pielāgoties jaunai realitātei, bet dažiem simtiem saslimušo Latvijā cīnījies par dzīvību ar nepazīstamu ienaidnieku. Pēdējiem šī kaite diez vai ko labu devusi, taču pirmajiem neikdienišķā situācija sniedza iespēju iemācīties kaut ko jaunu. Un ne tikai. Pēkšņā piespiedu izolācija satuvināja tautiešus šeit un ārzemēs.

Sen, iespējams pat kopš atmodas laikiem, savā ārzemēs dzīvojošo paziņu lokā nebija novērojis tik izteiktu interesi par Latvijā notiekošo, Latvijā radītā satūra patērēšanu un tik intensīvu saziņu ar dzimtenē mītošajiem.

Tā kā pāris mēnešus uz darbu nebija jāsteidzas un sadzīvīskās lietas vairs nešķita tik neatliekamas, beidzot bija laiks apzvanīt visus tos, kam ikdienā pietrūkst laika. Šķiet, teju katrā mājā virtuves galds vismaz uz vienu

vakaru kļuva par restorānu, kur Zoom vai WhatsApp pārrobežu ballītēs kameras priekšā mieloties, iemalkot kādu dzērienu un stundām ilgi tēzēt ar paziņām. Neizejot no mājām, protams.

Darba ritma pārmaiņas grozīja arī sazināšanās laiku. Vairs nebija obligāti jāsauc vakars, lai pārrunātu citkārt nenozīmīgus jautājumus, kam jaunajos apstākļos parādījās pavisam cits svars. Un kādēļ gan nepieņemot dienas vidū, ja visi tāpat ir mājās?

Ir dzirdēti stāsti pat par ģimenēm, kurās pandēmijas laiks skolas tālmācības programmā ienesa praktiskās valodu apguves stundas. ASV, Anglijā, Spānijā vai Vācijā dzimušie bērni saviem brālēniem un māsiņām Latvijā mācīja savu dzimto valodu un mācījās no viņiem latviešu. Turklāt 21. gadsimtam piestāvošā formā – gan tēzējot videozvanos, gan caur kameru spēlējot galda spēles, gan tiešsaistē izklaidējoties ar datorspēlēm.

Vēl viena uzkrītoša tendence bija ārzemnieku iesaistīšanās

Izolācijas laiks satuvina latviešus pasaulē

dažādās apmācībās un interešu grupās. Sporta treniņi tiešsaistē, deju stundas, ģitarspēles nodarbības, gleznošanas un valodu kursi – visdažādākā veida apmācības internetā martā uzplauka ātrāk nekā pienešas pavasarī. Iespēja apgūt jaunas zināšanas vai vienkārši isināt laiku izolācijā bija patiesi jauka. Gandrīz katrā grupā, kurā piedalījies pats vai mani ģimenes locekļi, pieslēdzās vairāki latvieši no ārzemēm. To bieži vien izcēla sajūsminātie apmācību rīkotāji, nosaucot dalībnieku pārstāvētās valstis. Zīmīgi, ka ārzemju latvieši izvēlējās pilnveidoties kopā ar tautiešiem. Ilgstoši aiz robežām dzīvojošajiem vai ārzemēs dzimušajiem tā bija laba iespēja atkal sadzirdēt latviešu valodu, komunicēt ar tautiešiem un kopā meklēt mierinājumu, kad aiz loga valda neskaidrība un bažas par rītdienu. Zinu ārzemju latviešus, ieskaitot manu māsu Margitu, kuŗi no ASV skatījās Rīgas Luterā draudzes Facebook tiešraides, piemēram, mācītāja In-

duļa Paiča sarunas raidījumā *Bridis kopā*. Klaida latvieši pieslēdzās arī izaugsmes treneru, psihoterapeitu un garīgo skolotāju apmācībām no Latvijas.

Izolācijas laiks man pašam pierādīja, ka pasaule patiešām *kļuvusi mazāka*. Ikvienā civilizētās pasaules nostūrī dzīvojošais virtuāli ir sasniedzams dažu sekunžu laikā. Vairs nav kā pirms dažiem gadsimtiem, kad, izprecinot meitu uz kaimiņu pagastu, māte viņu dažkārt satika vairs tikai dažas reizes dzīvē. Tagad runa ir par gribēšanu, nevis varēšanu. Vajag tikai apņemties uzturēt ciešākas attiecības, ieplānot zvanus vai video saziņu un rēgulāri virtuāli satikties. Iespējams, tik daudz laika pļāpāšanai kā pavasarī nebūs, taču zināsim svarīgākās aktualitātes draugu un radu dzīvē. Kā tuvumā, tā tālumā.

Cerams, ka vismaz labāko daļu no šīm jaunizveidotajām tradīcijām spēsim saglabāt ilgi un tādējādi stiprināsim draudzības saites ar tuviem cilvēkiem. Pat neraugoties uz fizisku attālumu.

Armands Birkens

Kad

Kad man nebija – gribēju.

Kad nevarēju – gribēju.

Kad nedrīkstēja – gribēju.

Kad man bija – negribēju.

Kad varēju – negribēju.

Kad drīkstēja – negribēju.

Kad man nebūs – gribēšu.

Kad nevarēšu – gribēšu.

Kad nedrīkstēs – gribēšu.

Mēs lepojamies!

Profesors Martins Geza Radvany par izciliem nopelniem radioloģijā saņēma Amerikas Radioloģijas apvienības (*American Radiology Society*) Goda diplomu (*degree of fellowship*), ko piešķir vien 10 procentiem šīs apvienības locekļiem. Diplomu pasniegšana un saņēmēju godināšana bija paredzēta š.g. maijā Vašingtonā, bet pašreizējo karantīnas apstākļu dēļ tā notika interneta vidē, un diplomus piesūtīja mājās.

Martins Radvany ir beidzis *Northwestern* universitāti Čikāgā ar MD gradu, specializējies diagnostiskajā radioloģijā (*Diagnostic Radiology*) *Tripler Army Medical Center* Havāja un interventīvajā radioloģijā (*Interventional Radiology*) *Johns Hopkins* universitātē Merilandē. Pēc tam viņš vadīja interventīvas radioloģijas nodaļu Brooke

Army Medical Center Sanantonio, kur viņš arī uzdienējis pulkvežleitnanta (*lieutenant Colonel*) pakāpē amerikāņu armijā.

Prof. Radvany turpināja papildināties interventīvajā neiroradioloģijā (*Interventional Neuroradiology*) *Johns Hopkins* universitātē, un pēc tam tur vadīja *Interventional Neuroradiology* nodaļu. Kopā ar starptautiski pazīstamiem speciālistiem viņš izstrādāja endovaskulārās tehnikas (*endovascular techniques*) smadzeņu aneirisma, triekas, asinsvadu deformācijas un smadzeņu audzējus.

Profesors Radvany arī izveidoja interventīvās neiroloģijas programmu *Well Span* slimnīcā *York*, Pensilvānijā un pieņēma Arkanzasas universitātes aicinājumu tur izveidot un vadīt interventīvās neiroradioloģijas programmu un triekas ārstēšanas centru.

Profesors Radvany ir starptautiski pazīstams un iecienīts mentors un vadītājs jauniem radioloģiem, neskaitāmu publikāciju autors zinātniskos žurnālos un vairāk nekā 15 nodaļu autors dažādās radioloģijas grāmatās.

Martins Radvany ir Dr. Almas Milleres Venteres mazdēls, viņš ir beidzis Krišjāna Barona pamatskolu Čikāgā un ir korporācijas Letgallia filistrs.

RR

Archibiskape
LAUMA
ZUŠEVICA

Šajā neparastajā laikā daudzas ģimenes pirmoreiz iekopj dārzus un vairāk dodas dabā. Jo dvēsele norimst nemiers, dabā strādājot. Domas kļūst cerīgākas, un nāk atskārsme, ka visās grūtībās Dievs turpina gādāt un mums arvien ir daudz, par ko Viņam pateikties. Arī es dodos ravēt, lai zemi sagatavotu stadiem. Pateicos, ka mammaņa iemācīja man pazīt vismaz parastās nezāles un saprast, ka arī tā Dievs iesaista savā darbā. Dārzā labi ravēt, bet ne tik labi nezāles meklēt cilvēku vidū.

Jēzus līdzībā Mateja ev. 13:24-30 Dieva valstība tiek salīdzināta ar cilvēku, kuŗa tīrumā ienaidnieks slepeni starp kviešiem iesējis nezāles. Kalpi ir gatavi pat vainot saimnieku: „Vai tad tu tīrumu neapsēji ar labu sēklu? No kurienes gan tur nezāles?” Saimnieks atbild: „Tas ir ienaidnieka darbs.” Skaidrs – kalpiem gatavs atrisinājums: „Vai tu gribi, lai ejam tās izravēt?” „Nē. Ka, nezāles ravēdami, jūs neizraujat līdzī arī kviešus. Ļaujiet abiem augt kopā līdz pļaujai.” Kalpi taču atšķirtu nezāles no kviešiem, vai ne?

Izlemt, kuŗš cilvēks derīgs Dieva valstībai, kuŗš ne – tas ir vienīgi Dieva darbs. Vai tā mēs zēlastībā netiekam pasargāti no neatgriezeniskām kļūdām, bet tiekam aicināti rast iespējas, kā, blakus otram augot, sadzīvosim šodien, rit un pēc krīzes, lai arī

no mūsu darba vairotos Dieva svētība.

Arī tagad, kad daudzi kļūst nepacietīgāki, jo sajukumā aug bailes par nākotni un ir jau tik cilvēciģi pamazām meklēt, ko vainot! Atskan pašpārliecinātas balsis, kas pārmet tam vai tai, kas kā nezāles izpostījuši viņu ar lielām pūlēm un darbu iekop-

ar citiem, kam blakus jādzīvo.

Aizvakar lija, un es nevarēju iet ravēt, tomēr izbrīnā vēroju, kā ārā atspīrgt daba krāsu eksplozijā. Istabā ziņas vēstīja par ļaunā vīrusa pieaugošām sekām. Lūdzu par savu un citu ģimenēm, par varoņiem un varonēm! Lai lielākais paldies medmāsiņām, viņas kā dziedī-

tos dzīves dārzus! Tie sējuši tikai vislabākās sēklas pārliecībā, ka tās ilgi nesīs auglus. Izmisumā atskan vārdi: „Mēs neesam šo pelnījuši!” Izjūtot bezspēku, ka nevaram kontrolēt to, kas notiek; kaut mēs nemeklētu, ko vainot, bet katrs turpinātu lūgt pēc miera un gudrības izlemēt, kā reaģēt un ko darīt tālāk, lai veidotos arvien tuvākas attiecības ar Dievu un

nātājas turpina dāvināt cerību! Daudzi ir atveseļojušies, un pavisam negaidīti līdz ar viņiem atspīrgusi arī daba – kā gaiss, tā arī ūdeņi kļuvuši tīrāki! Lai šī cerības zīme dāvina gaismu tumšākiem brīžiem! Lai Dievs turpina dziedināt dabu un mūs caur tās dāvanām! Viņš lai svētī mūs ticībā, cerībā un mīlestībā!

// FOTO: BAIBA RĒDMANE

Ravējot

STĀSTĀM PAR TAUTIEŠU IEGULDĪJUMU AKADĒMISKO SAPŅU PIEPILDĪŠANĀ

Ramānu ģimene: būt starp savējiem un sniegt palīdzīgu roku

Ziedojo Latvijai Universitātes (LU) fondam, mecenāti kā Latvijā, tā arī visā pasaulē, tostarp Amerikas Savienotajās Valstīs, sniedz nozīmīgu ārtavu LU studentu izaugsmei, paverot jaunas iespējas un apvēršus. Jau gadiem ilgi lielu devumu snieguši kalifornieši Betija (Betty) un Andris Ramāni.

Ramāni dzīvo Ziemeļkalifornijā, ASV. Andris Ramāns dzimis 1936. gadā Rīgā, bet jau agrā bērnībā kopā ar ģimeni devies bēgļu gaitās, līdz 1951. gadā ieceļojis Kalifornijas pavalstī. Tur arī pabeigta vidusskola un Kalifornijas Universitāte Bērklījā. Studiju laikā Andris ieguvis stipendiju. Karjēra aizvadīta tolaik strauji augošajā pusvadītāju nozarē – vairāk nekā 40 gadus līdz pat pensijai strādājis Silīcija ielejas uzņēmumos gan mikroschemu, gan silīcija izejvielu ražošanā. Paralleli darba gaitām visu dzīvi aktīvi darbojies Amerikas latviešu sabiedrībā, arī, ziedojo dažādiem kultūras un izglītības projektiem. Šobrīd Andris ir

LU fonda organizācijas *Friends of the University of Latvia* valdes loceklis (kopš tās dibināšanas 2012. gadā), bet 2013.–2019. gadā bija Amerikas latviešu

varētu palīdzēt citiem”.

Ramānu ģimenes stipendija Speciālās izglītības skolotājiem tika izveidota 2015. gadā sadarbībā ar *Friends of the University*

apvienības nozaru vadītājs un priekšsēža vietnieks. Mecenāts atzīst, ka „liktenis bijis labvēlīgs, un nu sasniegts tāds limenis, lai

of Latvia un LU fonda administratīvo atbalstu. Līdz šim stipendiju saņēmušas sešas pašāizliedzīgas studentes, kuŗas

studē LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes studiju programmā „Skolotājs”: Liāna Jurēvica un Laila Skarpa, Ilze Liepa un Līga Eidone, Laura Ilze Rode un Liene Ekša. „Uzsākot studiju gaitas, sapņoju, ka reiz kļūšu par savas jomas profesionāli – patstāvīgu, zināšu pedagogu, piemēru saviem audzēkņiem un darba biedriem. Tādēļ, piesakoties stipendijai, nemaz negaidīju, ka to iegūšu, tas bija liels pārsteigums,” stāsta Laura Ilze Rode, Ramānu ģimenes stipendijas ieguvēja 2019./2020. akadēmiskajā gadā.

„Dzīve ir pilna ar izaicinājumiem – it sevišķi tiem jaunajiem cilvēkiem, kam ir fiziski vai garīgi traucējumi. No personīgās pieredzes varam teikt, ka speciāli izglītotu skolotāju ietekme viņu izaugsmei ir neaizvietoājama,” tā mecenāti skaidro savu nodomu ziedot stipendijai.

Laura I. Rode nu palīdz līdzcīvēkiem pilnvērtīgi iekļauties sabiedrībā. Viņas mērķis ir palīdzēt īpaši bērniem ar traucē-

jumiem pilnveidoties un attīstīties. Stipendiāte klāsta, cik daudz viņai palīdzējis Ramānu ģimenes atbalsts: “Šī stipendija ļāvuši man spert soli tuvāk sava sapņa īstenošanai. Tā devusi gandarījumu par jau sasniegto, pozitīvo vērtējumu, kas kalpojis arī kā stimuls turpināt iesāktu un meklēt jaunas iespējas. Jāmin arī, ka stipendija segusi daļu no studiju maksas, tā sniegusi papildu līdzekļus mācību literatūras, attīstošo materiālu, krājumu iegādei, kas paplašinājuši manas zināšanas, pavēruši plašāku redzesloku, iepazīstinājuši ar jaunām metodēm un pilnveidojuši manis vadītās mācību stundas un nodarbības. Mecenātiem Ramāniem vēlos pateikt lielu paldies par to, ka viņi noticēja man un maniem spēkiem, kā arī motivācijai noticēt pašai sev, lai es turpinātu sasniegt savus mērķus, nepadoties, saskaroties ar pirmajām grūtībām un darīt labus darbus kā profesionālajās gaitās, tā arī ikdienā.”

ASTRĪDA
JANSONE

Trimdas izskolotie – Lelde Gordējeva

Lelde ir Veras *Divish* piemiņas stipendiāte. Vitolu fonda darbinieki teic, Vera *Diwisch* allaž saistīsies ar kaut ko īstu un pamatīgu – ar patiesu savas zemes mīlestību, ar prasmi dot, neko neprasot pretī, ar spēku pārvarēt visas dzīves grūtības, nekurnot un saglabājot optimismu. Bet visvairāk – ar maizi, īstu lauku rupjmaizi, ko Veras kundze atnesa cienastam, pirmo reizi ciemojoties fondā. Toreiz, 2011. gadā, tapa arī Veras *Divisch* Mūža stipendija, kas novēlēja Alūksnes novada jauniešiem.

Vera *Divish* savu dzīvi iesāka Latvijas laukos, pēc kaŗa caur Vāciju nonāca ASV, un tad kopā ar dzīvesbiedru viņa nonāca atpakaļ Vācijā. Cerība, ka Latvija ir atkal brīva un neatkarīga, viņu ir pavadījusi visu mūžu. Tāpēc liels bija viņas aizkustinājums, kad Veras kundze uzzināja, ka viņas cerības ir piepildījušās. 94 gadu vecumā Vera *Divish* devās Mūžībā. Un tagad stipendiātes Leldes Gordējevas stāsts.

„Es esmu dzimusi 1991. gada 9. augustā. Es uzaugu mazā ciematīnā – Līzespastā, kas atrodas Pleskavas jeb Vidzemes šosejas malā, Trapenes pagastā. Te dzīvoju kopā ar savu mammu un līdz 15 gadu vecumam – arī ar vecmammu. Mācījies Trapeņes pamatskolā, kas pazīstama ar to, ka tajā mācījies dzejnieks

Ojārs Vācietis. Pēc tam nolēmu mācīties Smiltenes ģimnazijā, lai arī uz Alūksni un Smilteni ir aptuveni vienāds attālums. Savu izvēli es nenožēloju – Smiltenes ģimnazijā valdīja ļoti pozitīva

es, gan mana klases un istabas biedrene ģimnazijā. Abas arī saņēmu stipendiju. Augstskolā stājoties, pieteicos tikai uz vienu programmu Rīgas Straidiņa universitātē – Farmācijas

jo negribējās pievilt cilvēkus, kas man tic un, kas mani finansiāli atbalstīja mācību laikā. Pirmajā kursā saņēmu Pasaules brīvo latviešu apvienības stipendiju. Otrajā, trešajā un ceturtajā kursā man piešķīra Veras *Diwisch* stipendiju. Piektajā kursā saņēmu “Sauls aptiekas” stipendiju. Man ir saglabātas visas vēstules, visas kartītes, kuŗas man sūtīja Veras kundze. Viņa aizvadījusi notikumiem bagātu dzīvi, un man ir tik žēl, ka tā arī neizdevās aizbraukt ciemos, bet ideja par Tetnangas apmeklēšanu joprojām ir dzīva. Uzskatu, ka man ļoti paveicās ar ziedotājiem, jo viņu finansiālais atbalsts bija tiešam noderīgs, un grūti iedomāties, kā augstskolas posms būtu izvērties bez tā. Saziņai ar Veru bija īpaša nozīme, ik reizi ar patiesu prieku saņēmu viņas vēstules. Veras dzīvesstāsts mani īpaši iedvesmoja, un tas bijis vienreizīgs! Man paveicās, jo Vitolu fondā ziedotāja vēlmes tiek ņemtas vērā – Veras vēlēšanās bija atbalstīt kādu jauniņu no Alūksnes rajona, kas studē farmāciju. Vitolu fonds deva labu atspērienu finansiāli, motivēja, savukārt saziņa ar Veru atvēra apvēršus, jo viņas dzīvesstāsts ir īpašs. Turklāt – esot Vitolu fonda studentei, bija iespēja iegūt jaunus draugus un paziņas. Arī manā augstskolas grupā bija meitene, kuŗa sa-

ņēma Vitolu stipendiju, un drīz vien bija skaidrs, cik liela nozīme ir šim fondam un cik daudziem studentiem ir iespēja iegūt labu izglītību. Es par to pastāstu visiem jauniešiem, ar kuŗiem izdodas satikties un kuŗi varētu atbilst kritērijiem stipendijas saņemšanai. Vitolu fonda paspārnē ir daudz studentu, kas savu dzīvi izveidojuši ar iegūtās izglītības palīdzību. Pēc augstskolas absolvēšanas gandrīz četrus gadus strādāju atvērta tipa aptiekā, un šai laikā ieguvi farmaceita profesionālās klasifikācijas sertifikātu (lai to iegūtu, jāstrādā atvērta tipa aptiekā trīs gadus un jānokārto eksāmens). Savu Profesionālās kvalifikācijas sertifikāts ir nepieciešams, lai vadītu aptieku. Šobrīd strādāju farmakovigilances nozarē – tas ir farmācijas virziens, kas saistīts ar zāļu blakusparādību uzraudzību, un gatavojos kāzām.

Latvijas nākotni es redzu gaišu, man gribas ticēt, ka cilvēki ar vēlmi darboties un strādāt veicinās savu personīgo izaugsmi un līdz ar to arī valsts izaugsmi.”

Šis ir kārtējais stāsts par vienu Latvijas jauniņu, kas, pateicoties trimdas cilvēkam, ir ieguvusi Latvijai patiesi nepieciešamu profesiju un tagad savu mūžu varēs strādāt Latvijai. Un kam laime nebūs jāmeklē citā pasaules malā.

gaisotne, te bija gudri skolotāji, un ar vidusskolas draugiem joprojām uzturu ļoti labus sakarus. Ģimnazija arī bija tā vieta, kur uzzināju par iespēju pieteikties Vitolu fonda stipendijai – par to mums stāstīja klases audzinātāja. Pieteicāties gan

studijās. Farmācijas speciālitāti izvēlējos tāpēc, ka tā apvienoja visus man interesējošos virzienus. Piecus gadus mācījies RSU, pabeidzu 2015. gadā. Atskatoties atceros galvenokārt pozitīvās lietas, bet, protams, bija arī savas, „mazās pānikas”,

VECMĀMIŅ, PALASĪSIM LATVISKI!

Takšelis Makšelis

KĀRLIS ŅEZBERS

(Turpināts no nr. 20)

“Māte mani mācīja, kad biju vēl pavisam mazs kaķēns: Kristofer, viņa teica, nebāz degunu lietās, kas jau tāpat bez tevis kārtojas labi.”

“Ko viņa ar to domāja?”

“Tu taču lieliski prati tikt galā ar lapsu, vai ne?”

Makšelis glaimots iesmilstējās.

“Nu, kaut kā jau galā tiku. Neliete tomēr aizbēga...”

“Viņa tik drīz vairs nenāks.”

“Mācību dabūja, nenāks!”

“Redzi nu pats! Māte teica, nebāz degunu lietās, kas tāpat bez tevis labi kārtojas. Bet ja kaut kas notiek, kur esi nepieciešams, tad meties iekšā ar visu spēku un spar! Mana māte bija gudra kaķene!”

“Arī tu neesi vientiesītis, Kristofer!”

Viņi iegrima snaudā.

“Ūūūūūūū, ūūūūūū, ūūūūūū...”

“Makšēl, kā palika ar dziedāšanas stundām?” atskanēja no liepas.

Kristofers atvēra tikai vienu aci.

“Vai turēsi knābi, muļķa putn!” viņš sūkstījās. “Neredzi, ka suns noguris? Dziedāt? Viņam ir cits, daudz labāks amats – mājas sarga.”

“Prasts tēviņš,” nošņācās ūpis.

“Dziedāt mācīt? Tad jau labāk salīgtu gaili!” Labi, ka valdija pustumsa, citādi Kristofers būtu nobijies no ūpja acu negantā skatiena.

“Ko ar tādu,” ūpis norūca, nospurkšķēja spārni, un viņš aizlaidās uz citu koku, tālāk prom. Silāju sēta viņam vairs nepatika.

Takšelis paskatījās liepas lapotnē. Raitas tur nebija, arī Čiepstas aizlaidies tālu prom līdz ogulāju krūmiem, kur, uz takas sasēdusies, apspriedās viņa radu saime. Čiepstam daudz radu, cik īsti, Makšelis nekad nebija izskaitījis. Vecie, cienīgie zvirbuli sēdēja uz koka sētas, vērodami jauno izricības. Citi, ietupušies siltajās smiltīs, pērās kā vistas, purināja spalvas, vēdināja spārnus un uzvedās kā augstos svētkos. Mazie zvirbulēni takas malā ķēra kukaiņus. Pieaugušie laiku pa laikam sanāca barā pa četri pieci un, skaļi čiepstēdami, izrunāja zvirbulu lietas no viena gala līdz otram. Nē, arī zvirbuliem neinteresēja takšelis.

Protams, varētu parunāt ar Goliātu, kas turpat dārza malā plūca zāli. Goliāts! Takšelis saviebās. Āzim bija tikai pašam sava doma, un pie tās viņš palika. Ragainim kaut ko iestāstīt bija neiespējams. Dažreiz viņš neklausījās, ko otrs mēģināja sacīt, un, bārdu kustinot, laida vaļā skaļu, muļķīgu bēē, bēē, mek, mek, bēē, kam nebija nekāda sakara ar pārrunāto.

Saimnieki jau agri no rīta aizbrauca uz pilsētu, līdzī nēmot Valdi un Anneli. Vecāmāte ganīja govīs tālajā atmatā. Tikai viens vienīgs draugs bija palicis Silajos – runcis Kristofers, kas, rituli

sagriezies, saldi snauda uz lieveņa.

“Ē, Kristofer, vai tu guli?”

Runcis slinki sakustējās, izstaiņājās. “Guļu. Ko vēlies?”

“Kā jūties?”

Kristofers izstaiņājās vēlreiz un atvēra acis. “Kā nu vecs, slims, nevarīgs kaķis var justies? Sāp krūtīs, kreisā priekšķepa notirpusi, astes galā reimatisms, labā auss iekaisusi. Un tu jautā – kā jūtos? Slikti jūtos, lūk, kā!”

“Gribēju tev kaut ko jautāt, bet ja tik slikti jūties...”

Runcis kļuva žirgtāks. “Ko gribēji jautāt, Makšēl?”

Makšelis turpināja tielēties. “Njāāā,” viņš teica. “Ja esi slims un nevarīgs, nebūtu lielas nozīmes...” Kristoferam iemirdzējās acis. “Kļuva drusku labāk, varbūt, ja izstāsti, ko gribēji jautāt, vainas uz kādu brīdi pāries pavisam.”

Makšelis notupās runcim blakus. “Par izbraukumu uz Brīnumu mežu. Vai nevarētu šodien?”

Kristofers mirkli padomāja. “Visa banda? Šodien? Būs pārāk skaļš traciš.”

“Kas par traci? Amēlija nenāk, gailis arī ne, Goliāts atteicās pašā sākumā. Vienīgi mēs esam palikuši, Kristofer. Vai tu nāktu līdzī? Jeb joprojām jūties vecs, slims un nevarīgs? Ja ne, neņemšu ļaunā, jo izbraukumā doties, kad sāp krūtīs, kreisā priekšķepa notirpusi, labā auss iekaisusi un astes galiņā iemeties reimatisms, tiešām būtu pārāk daudz prasīts.”

Kristofers nolēca no lieveņa, uzmeta kūkumu, palēcās divas reizes gaisā un priedēs noteica: “Liekas, ka auss vairs nesāp. Pārgājies. Un krūtīs? Nāc, paklausies, Makšēl, tu ārstniecību labi pārzini, vai čīkst?”

Makšelis pielika ausi pie runča krūtīm. “Nekā nedzirdu.”

“Labi, jo nupat manu, ka astes galā reimatisms vairs nav jūtams!”

“Tomēr, Kristofer, būs liela staigāšana. Vai ar notirpušu priekšķepu varēsi tikt līdzī?”

“Tirpums ir jau izgājies,” priedēs paziņoja runcis. “Kad nokļūsim kaķu ciemā, palūgšu Brencīti, lai iedod zāles, ko ierīvēt. Viņam tādas ir, zinu droši. Tirpumu atņem kā ar roku.”

Makšelis vēlreiz apmeta skatu visapkārt. Silajos valdīja miers un kārtība. Makšelis pašlaik te nebija vajadzīgs.

“Iesim, Kristofer, saule jau gabalā!”

Kristoferam bija aizmirsušās visas vainas. Veikli nolēcis no lieveņa, runcis sekoja Makšelim. Pēc īsa brīža viņi iegāja mežā. Makšelis zināja, uz kuru pusi atradās Brīnuma mežs, bet ceļu, kā jāiet, nezināja.

“Taisni pa taku, Makšēli, līdz lielajai stigai, kur stirnas Kungundes mītne. Tad – pa labi pāri zosu un piļu pļāvām, garām vistu luktām...”

“Kā tad tu tik labi zini ceļu, Kristofer? Domāju, ka tikai guli augu dienu un nakti uz lieveņa, nekā nedarīdams un nedomādams?”

“Nu, nav gluži tā, “iebilda runcis. “Katru nakti dodos nelielā pastaigā. Nevienam nesaku, ka iešu. Noslīdu lejā no lieveņa un pastaigājos. Svaigs rīta gaiss ir labs krūtīm.”

“Vai ej tālus gabalus?”

“Makšēl, tu pabrīnītos, nudien – pabrīnītos, kur visur esmu izstaigājies! Pa mežu, pļāvām, atmatām un lejām, līdz pilsētas nomalei.”

Viņi bija jau dziļi mežā. Visapkārt valdīja klusums, tikai vēji

gandrīz ielēca briksņos.

“Nē, nē,” izsaucās Makšelis. “Smarža nav nelaba, tikai – īpatnēja, ļoti īpatnēja...”

“Nu, redzi,” jau laipnāks atbildēja smerdelis. “Protams, ka īpatnēja, un es uz to esmu gauži lepns. Esmu izdomājis dibināt smaržu fabriku.”

Smerdelis lepni pacēla galvu. “Fabrikā ražos smalkākās franču smaržas, un uz izkārtnes būs rakstīts: *Fransuā de Skunksē un kompānija. Smaržas smalkiem*

šības? Kur tad?”

Drīz viņi iznāca no meža. Jā, turpat dažus soļus no takas sākās Brīnumu meža kaķu pilsēta. Glietas, tīras mājiņas, taisnas ielas, skaisti laukumi. Pie pirmās mājiņas ceļotāji apstājās. Uz lieveņa šūpuļtiklā gulēja vecs, sirms runcis. Viņš šūpojās un, tā kā bija karsts laiks, ar dadža lapu sev dzina no deguna spītīgu mušu, kas par varītēm tur gribēja uz-sēsties. Mājas priekšā Makšelis ar Kristoferu ieraudzīja izkārti:

RUNCIS REINIS

atvaļināts ģenerālis.

Profesors militārās zinībās.

Pieņem ik dienas no 11 līdz 2 p.p.

Blakus šūpuļtiklam, kur gulēja Reinis, bija pakārts liels pulkstenis. Līdz vienpadsmitiem vēl trūka tikai pāris minūtes.

“Labrīt, ģenerāļa kungs!” sveicināja Makšelis.

“Kāds skaists rīts,” piebilda Kristofers.

Runcis Reinis šūpuļtiklā sakustējās. Satvēris stību, kas atradās tam blakus uz palodzes, viņš pāris reizes piesita pulkstenim, norādot, ka līdz runas stundu sākumam vēl jāgaida divas minūtes.

“Mēs nemaz negribējam ar jums runāt,” paskaidroja Makšelis. “Tikai tāpat vien – parunāties...”

“...kā viens kaķis ar otru...” apstiprināja Kristofers.

Vēl stingrāks piesitiens ar stību pie pulksteņa lika viņiem manīt, ka runcis Reinis nav pierunājams, pārliecināms vai ieinteresējams. Kamēr viņi domāja, kāpēc tas tā, divas minūtes bija pagājušas, un runcis Reinis lēnām piecēlās.

“Labrīt, labrīt,” viņš nožāvājies apsveica pienācējus. “Atvainojos, ka jums bija jāgaida. Bet saprotat paši, kārtībai taču pasaulē jābūt. Katrs sāks nākt un iet, kad patīk, runāt, kad ienāk prātā – vai tad vairs var pasaulē valdīt kārtība?”

Makšelis ar Kristoferu klusēja, jo viņi nebija gluži vienās domās ar Reini, un dažreiz ir labāk klusēt nekā mēģināt pārliecināt tādu, kas nav pārliecināms. Ietaupa laiku un nezaudē draugu.

“Kā jūs sauc?” pēc dažiem mirkliem jautāja Reinis, ar stību piedurot Makšelim pie krūtīm.

“Takšelis Makšelis, augstība!” Reinis pagrozīja lielo, balto galvu.

“Nevis – takšelis Makšelis, bet gan Makšelis, takšelis! Makšelis ir vārds, tāpat galvenais. Ka esat taksis, tam ir tikai blakus nozīme. Arī runāšanā kaut kādai kārtībai jābūt,” runcis Reinis vēl piebilda. “Un jūs?” Viņš ar stību piebīkstīja Kristoferam pie krūtīm.

“Kristofers, runcis, augstība!” Runcis Reinis pielika priekšķepu pieri, kā domājot ilgu domu.

“Kristofers? Vai jūs neesat runcis Kristofers, kas izcēlās izlūku gājienā pirms kaujas pie Liepu laipas?”

Vilis Plūdonis

TRAUCĒJUMS

Zaķu tēvs ar zaķu māti –

Abi sēd vakarā:

Zaķu māte zeķi ada,

Vecais pīpi kūpināj’.

Atskien seši zaķa bērni,

Kā lapiņas drebēdami:

„Muksim, muksim, tēvs, māmiņa:

Suņi!... zvēri!... Lapas čab!“

Zaķa tēvam izkrīt pīpe,

Zaķa mātei adīklītis;

Visi projām jož cik kāju,

Atpakaļu neskatās.

Vecais zaķis skrej pa priekšu,

Vecā pakaļ tuntuļo;

Zaķa bērni, rudzziedīši,

Cits aiz cita gabalā.

Ko bēgati, bēgulīši?

Nav neviena vajātāj’:

Vējiņš lapas pačibina –

Jūs jau zaķa postalās.

šalca dižo koku galotnēs.

“Kas te tik nelabi smird?” iejautājās Kristofers.

“Nelabi? Vai teici – nelabi, kaķi?” no briksņiem jautāja kāda balss.

“Nelabi smird, vai redzi, kāds! Nu, pagaidi tik!”

No krūmiem iznāca smerdelis Francis, balto asti pāri mugurai pāršāvis. Dīvainiem, īsiem lēcieniem viņš pietuvojās abiem ceļotājiem.

“Vai arī tu, taksī, saki, ka te nelabi smird, ei?” smerdelis, pieri saraucis grumbās, jautāja. “Nelabi smird, kā tā var teikt? Neliels kažoka aromāts, jā, bet nelabi smird – to gan ne. Un ja nevarat izšķirt, vai smarža ir laba vai nelaba, uzlaidīšu jums tādu šalti...”

Makšelis atrāvās, un Kristofers

deguniem, jā, tā tur būs teikts – smalkiem deguniem. Laucinieku deguni neizprot manu smaržu jaukumu, kā jau daudzas reizes esmu aizrādījis.”

Smerdelis vēl ilgi stāvēja uz takas un runāja, nezinot, ka Makšelis un runcis Kristofers sen gabalā. Galva viņam bija pārāk augstu pacelta, kā lai redz, ka klausītāji sen aizgājuši?

“Tikām ar labu prom no smerdeļa,” priedējās Makšelis.

“Nepatīkams tips un tik iedomīgs!” piekrita runcis.

“Ko var darīt – jāsatiek ar visiem,” nosprieda Makšelis. “Katram sava vaina, arī smerdelim. Varbūt viņam daudz labu īpašību, tikai mums nav gadījies tās ievērot.”

Kristofers nošņācās: “Labas īpa-

(Turpinājums sekos)

LATVIEŠI CEĻO

VILIS MILEIKO

(Turpināts no nr. 20)

Apmeklējām arī Jardenīti – varbūtējo vietu Jordānas upē, kur svētais Jānis kristīja Jēzu un tautu.

Nāves jūra

Savu nosaukumu Nāves jūra guvusi no tā, ka lielā sāļuma dēļ ezerā nedzīvo ne zivis, ne citas dzīvas bioloģiskas būtnes. Sāls saturs ūdenī te ir ap 30 %, un peldēties var bez bailēm – neviens te nevar noslīkt. Nāves jūra ir arī zemākā vieta pasaulē – tā atrodas visdziļākajā zemes ielejā 418 metrus zem jūras līmeņa. Vairāki no mūsējiem gāja peldēties, citi atvēsinājās restorānā un pasēdēja zem saulsargiem vai koku ēnā.

Pastāv uzskats, ka Nāves jūras dienvidaustrumu piekrastē kādreiz atradās Bībelē aprakstītās pilsētas Sodoma un Gomora.

Kibuci

Vienu nakti pārnakšņojām kādā kibuca viesnīcā. Tādu Izraēlā ir daudz – kibucu viesnīcas ir lielākais viesniču tīkls Izraēlā. Kibucis ir lauku iedzīvotāju komūnas kooperatīvs, līdzīgs bij. Padomju Savienības kolchozom. Ir daži izņēmumi, bet kibucu iedzīvotāji nodarbojas galveno-

kārt ar lauksaimniecību. Kibuca locekļiem tiek nodrošināts viss dzīvei nepieciešamais. Algu kā tādu par darbu nesaņem. Bērni tiek audzināti kopīgi – „silitēs”, bērnudārzos. Pēdējā laikā arī kibucos notiek lielas izmaiņas, tie pāriet privātipašumos.

Dzīve Izraēlā nav lēta, bet tā ir valsts, kuru apmeklēt vismaz reizi dzīvē derētu katram cilvēkam. Svēto zemi var apmeklēt kā svētceļnieks, staigājot Jēzus un pirmo kristiešu pēdās, slavējot Dievu dziesmās un lūgšanās. Izraēlu var apmeklēt kā tūrists, arī kā skeptiķis, un neviens nebūs vilies. Jau apmeklējuma pirmajās dienās iepriekšējais priekšstats par šo tūkstošgadu tradīcijām bagāto zemi stipri mainījās. Mums tā ir ļoti neparasta zeme. Ļoti nepieciešams ir labs, zinīgs gids, un laimīgā kārtā mums tāds bija. Uz Izraēlu doties ieteicams mazās grupās un jaunākos gadus, jo bez staigāšanas un stāvēšanas te neiztikt: gandrīz visas ievērojamākās apskates vietas un objekti mijas ar uzkalniem, lejām, kāpnēm un grotām, tā, ka tecinūs vien, augšā un lejā! Izraēlu ap-

meklēt vieglāk ir grupās, jo *solo* ceļotājiem viņi pievērs lielāku vērību, uz tiem skatās aizdomīgāk.

Gandrīz visas katoļu baznīcas Izraēlā ir mūku franciskāņu uzraudzībā, jo savā laikā palestīnieši padzina visus garīdzniekus: priesterus, mācītājus, bīskapus – atstājot tikai franciskāņus, jo tie darot daudz laba un nenodarbojoties ar politiku. Gandrīz visi franciskāņi te ir italiešu izcelsmes,

jo svētais Francis bija itālietis.

Jaunākais ceļnieks mūsu grupā bija 12 gadus vecais Matejs – atjautīgs, kustīgs, izveicīgs zēns, kas daudz izpalīdzēja līdzbraucējiem: lai nebūtu kāds aizmirsts, pirms katra izbraukuma pārbaudīja cilvēku skaitu autobusā, pieņēma aukstu pudeļūdeni, izdalīja vadītāja doto literatūru un dažādi uzjautrināja autobusa pasažierus.

Pirms došanās ceļojumā bijām brīdināti uzmanīties no uzbāzī-

giem ielu tirgoņiem. Ir tiesa, ka gandrīz katram pārdevējam vienai un tai pašai precei bija cita cena, bet „uzbāšanās” sākās tikai tad, ja tika izrādīta interese par kādu noskatītu lietu. Ja vēlies kaut ko nopirkt, tad atceries, ka jātirgojas, jo tas te ir sagaidīts.

Mūsu grupai veikalā ienākot vai ierodoties viesnīcā, parasti tika piedāvāti bezmaksas auksti atspirdzinoši padzērieni – sulas, ūdens un citi. Izraēlā piedzīvotā viesmīlība bija lieliska. Labprāt vēlreiz apmeklētu Izraēlu!

Vēl kāds kuriozs piedzīvojums. Jeruzalēmē kāds tūrists gribēja nopirkt ebreju cepuri, platmali vai hūti. Pārdevējs jautāja, ko viņš ar to darīšot. Pircējs teica, ka viņš gribot aiziet uz ebreju kvar-tālu. Pārdevējs paskaidroja, ka tas būtu bīstami, ka viņu varētu tur nolīnčot, jo, lai valkātu ebreju platmali, jābūt attiecīgi, pieklājīgi ģērbtam, nevarot, piemēram, aiziet ar īsām biksēm utt., utt.

Pārdevējs piedāvāja kipu (*kippah*) jeb jarmulku (*yarmulke*), ko varot valkāt ikviens. Kipa simbolizējošā pazemību un arī svētumu, simbolizējot *holy person*.

Ģetzamenes dārzā

Grāmatu bezmaksas sūtījumi no Rīgas
FREE SHIPPING

Apgāds *Laika grāmata* piedāvā iegādāties grāmatas par vēsturi un šodien – lasīšanai laikā, kad jāpaliek mājās. Katra grāmata par 20,- dolariem! Piegāde – bez maksas.

Čekus rakstiet Inesei Zaķis – 6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715

Mīlie grāmatu draugi!

Redakcija priecājas par Jūsu aktivitāti, pērkot mūsu grāmatas! Diemžēl no šī saraksta jāizņem divas grāmatas, kuŗu vairāk nav – F. Gordona „Mijkrēslis mikrorajonā” un „Atmiņas par Eslingenu”. Vietā piedāvājam divas citas – Elmāra Zemoviča „Koncertdzīve Jelgavā” un Ievas Auziņas Szentivanyi „Celmus laida mākoņos”.

Elmārs Zemovičs. Koncertdzīve Jelgavā 1920–1940. 80 lpp., ill.

Izlasot šo grāmatu, liekas, ka tā runā par kādu citu pilsētu, bet ne par Jelgavu, kuŗā tik maz saglabāties no vecās Mītavas. Laika ritums līdz nepazīšanai ir izmainījies tās seju. Kaŗi to ir nīdējuši, dzenājuši ļaudis no vienas vietas uz citu. Kaŗa pēdējā gadā sabombardētā un dedzinātā Jelgava ar padomju okupācijas gadu bezpersonisko, bezdvēselisko, trulo plānojumu neraisa asociācijas ar seno Mītavu (izņemot pili), kas senlaikus bija Zemgales un Kurzemes hercogistes galvaspilsēta,

kuŗa jau 17.gadsimtā pie galma pastāvēja galma orķestris un galma taurētāji. Hercoga Frīdriha Kazimira galmā bijusi pat virtuozā franču kapella un itāļu opera, bet hercoga Pēterā Bīrona laikā 18.gs. otrajā pusē izrādīti operu un drāmatiskie uzvedumi Jelgavas Komiskajā operas teātrī.

Rīta Rotkale. Agra Straupeniece. Eduarda Smilģa dzīves ceļš (1886–1966). – 199 lpp., ill.

Šī grāmata jūs aizvedīs aiz. gs. Rīgas radošo aprindu pasaulē, kur darbojas latviešu kultūras zvaigznes – Smilģis, Liliņa Štenģe, Mariss Vētra, Elina Zālīte, Edvarts Virza u.c. Vienlaikus jūs nokļūsi autoru „radošajā laboratorijā” un uzzināsi, kā no mazas, nenozīmīgas papīra strēmēlites

atrašanas top vēsturiski precīzs stāsts. Īpaši pievilcīgs ir grāmatas noformējums ar seniem foto.

Agate Nesauļe. Zudušie Saulgrieži. – 398 lpp.

Slavenā romāna „Sieviete dzintarā” autore, Amerikas latviešu izcilās rakstnieces jaunākais romāns – par trimdu un draudzību, par pirmajiem iespaidiem, atgriežoties Latvijā.

Māra Celle. Mežaparka meitene uzaur Amerikā. – 208 lpp., ill.

Turpinājums grāmatai „Mežaparka meitene” – par valstsvīru un politiķa Jūlija Lāča un dzejnieces Rūtas Skujiņas meitas Māras ceļu no Mežaparka Rīgā uz Ameriku un dzīvi laikmetu griežos. (Grāmatu skaits ierobežots!)

Juris Ulmanis. Uz Grenlandi pēc pērlēm. – 150 lpp., ill.

„Bronksas puīša” no Amerikas, Latvijā pazīstama uzņēmēja, mācībspēka un zemessarga piedzīvojumi, meklējot sevi un dzīves vērtības skarbjā Grenlandē.

Uldis Zemzaris. Nupat bija rīts – 261 lpp., ill.

Dokumentālā proza, kuŗā cienījamais mākslinieks atskatās uz aizvadīto laikmetu un tajā satiktajiem cilvēkiem, kas atstājuši pēdas

ne vien viņa dzīvē, bet visas latviešu sabiedrības vēsturē. Autors pārliecina, ka gadiem nav varas pār garīgo moķumu.

Alberts Legzdiņš. Čikāgas Picīšu brīnišķīgie piedzīvojumi. – 192 lpp., ill.

Humora un vēstījuma asprātības ziņā grāmata droši pielīdzināma angļu rakstnieka Džeroma K. Džeroma (1859-1927) stāstam „Trīs vīri laivā”. Alberts Legzdiņš to pārspēj „lietderīga izziņas materiāla bagātībā”, izcilā angļu vārdiem izsakoties.

Sandra Bondarevska. Pētersoni Īrijā. – 158 lpp., ill.

Latvieši Īrijā ieradusies jau 1870. gados, nevis, kā maldīgi tiek uzskatīts, pēc Eiropas Savienības vārtu atvēršanās. 1876. gadā te ieradās Kārlis Pētersons un uztaisīja revolūciju pipju ražošanā... Dublinas firmas nosaukumā joprojām ir viņa, latvieša, vārds – *Capp & Peterson*.

Sidnijs Aivens. Debesis tik tumšas. – 332 lpp., ill.

Šī bija populārākā grāmata ASV 1991. gadā. Autora atmiņas ir brīnumi: ebreju puisis vairāk kārt izdzīvoja Daugavpils geto 1941. gadā un ilgi kavējās savu grāmatu uzrakstīt. Latviešu valodas variants ir papildināts ar Andrieva Ezergaila priekšvārdu un Ulza Rozes sarūpētiem papildu materiāliem no traģiskās vēstures notikumu vietas. (Grāmatu skaits ierobežots!)

Astrīda Jansone. Trimdas bērnbērni Latvijā. – 198 lpp., ill.

Šai grāmatai jūs noteikti satiksiet pazīstamu cilvēku atvases, kas savu dzīvi nolēmuši saistīt ar

Latviju, te dzīvojot un strādājot. Iedvesmojoši stāsti, kas pārliecina braukt mājās.

Pēteris Bolšaitis, Agnese Lūse, Anna Žigure, Elīna Kalniņa. Latvijas klusie varoņi un sirdsapziņas ugunsgrāvis. – 240 lpp., ill.

Stāsti par to, kā latvieši par spīti svešam varām, glābuši savus līdzcilvēkus, riskējot ar savu dzīvību. Šie stāsti grauj mītu par latviešiem – „žīdu šāvējiem” un, pamatojoties uz izglābto cilvēku stāstiem, rāda patieso ainu.

Ieva Auziņa Szentivanyi. Celmus laida mākoņos. – 176 lpp., ill.

Tuvojas vasaras saulgriežu laiks, un dvēsele tā vien tiecas dainot... Šī grāmata jums atklās latviešu tautasdziesmās ietērtās gudrības un arī zemtekstus. Lielisks palīgs vecmāmiņām, māmiņām un skolotājām.

DIVVALODU GRĀMATA Gundega Repše. Dzintra Vilks. Esejas, gobelēni. Essauys, tapetries. – 96lpp., ill.

Divas izcilas mākslinieces savu pārdomu augļus apvienojušas vienā krājumā – Gundega tās ietērtu literāri augstvērtīgās esejas skaistā un skanīgā latviešu valodā, tās lasāmas arī angļu valodā. Dzintra ieaudusi pasakainos gobelēnos. Laba dāvana sveštautu draugiem.

GRĀMATAS ANĢĻU VALODĀ Vaira Paegle. The Thorns of Freedom. – 216 lpp., ill.

Pazīstamā politiķe, PBLA valdes priekšsēde par savu dzīvi un darbošanos Latvijas politikā. Vēsturiski precīzs un emocionāls vēstījums par atjaunotās Latvijas pirmajiem gadiem.

TALES OF DISPLACED PERSONS / DĪPIŠU STĀSTI

GUNĀRS
FRĪCSONS

(Continued from no 20)

TALE TWO

Lapsins opened a small radio repair shop in the town of Detmold, but, as the months passed by, he found that assimilation into German life was difficult. Plainly, the Germans resented the DPs. The Lapsins family's future in Germany was murky.

That left moving to a DP camp and looking for emigration possibilities. By 1947, Australia, Canada and countries in South America had opened their doors. So, early in 1948, Lapsins and his family, relocated to the Bocholt DP camp (British Zone). Lapsins applied to emigrate to Argentina. Their departure was delayed

when his wife had an appendicitis attack. Surgery was successful but they literally had "missed the boat." That missed opportunity changed their lives.

When America, started accepting immigration applications, Lapsins, successfully changed his application from Argentina to the USA. The family arrived in America on Memorial Day 1950.

TALE THREE

A TALE OF DISPLACED PERSONS: WHERE HAVE ALL THE DPs GONE? PART TWO

SOME WENT TO GREVEN, GERMANY

By the winter of 1945-1946, we, my family along with other Latvian and Polish families, had settled in Greven Germany. We stayed there for five years. However, it took us a few months to get there.

When the war ended in May 1945, we were in the German city of Lubeck, in northern

Germany, close to Denmark. As Eksteins says in his book: After the war, the city of Lubeck doubled in size from roughly some 100,000 inhabitants to 200,000 plus with the influx of DPs like us (Eksteins, Modris, Walking Since Daybreak, 1999).

In those first months after the war, no one knew where a sure thing was for their future. Where was that elusive place that offered safety, security and something to eat? A big part of that was safety. Where we, Latvian DPs safe in Germany or were we vulnerable of being sent back to Latvia?

The agreement between the allies, America, Britain and the Soviet Union, was that after the war, all refugees would be returned to their homeland. All around us was a massive movement of Eastern European refugees back to their homelands. Poles, Czechs, Ukrainians were leaving every day. Those poor souls were not given a choice.

North of us, toward Denmark,

were POW camps with Russian soldiers. All of them were being sent back to the Soviet Union.

Even though information floated around that Latvians wouldn't be forced to go home, my parents didn't feel safe in Lubeck. It seemed to them that they were vulnerable to an arbitrary round-up of refugees, be swept up and shipped back to Latvia. So, they decided to get "lost" in Germany. Leave Lubeck behind and go south in Germany.

ON THE ROAD AGAIN

My father's friend from his Liepaja days "found" an automobile and some petrol and we left Lubeck. We left behind the safety and security of the Lubeck DP community and took our chances in what was after the first months after the war, the wild, wild west of Germany. Bombed out cities, railroad tracks, roads, tunnels and bridges. There was little transportation beside carts and horses. The horses that

hadn't been part of the daily diet yet. Along the way, there was no petrol, no open restaurants, nor a place to buy food, no Schnitzel Haus, Hofbrau Hous, Roy Rogers or Aldis along the way.

Our first stop that summer of 1945, was a DP camp, Bornsen southeast of Hamburg. When my father's friend decided to leave and go further south, my parents decided to stay. Was it safe where we were? Maybe it was more that they were tired of running. Our trek had started in October 1944 some eight months before. By ship from Liepaja to Gutenhaven (The Polish Gdynia). From there, by train to Berlin and then Dresden. We stayed in Dresden about four months. In February 1945, a week before the heavy bombing of Dresden, we took a train to Berlin and then to Neukloster, a small village in northern Germany.

(To be continued)

Atvadu vārdi Gunāram Blumbergam

Š. g. 5. aprīlī 82 gadu vecumā savās mājās *Glenview, IL* ģimenes klātbūtnē Mūžībā aizgāja pazīstamais Čikāgas advokāts Gunārs Blumbergs, sērās atstājot sievu Ināru, četrus dēlus – Pēteri (ar sievu Lauru), Ēriku (ar sievu Annu), Robertu, Dāvidu (ar sievu Māru), kā arī astoņus mazbērņus. Vairāk par saviem akadēmiskajiem, profesionālajiem un sabiedriskajiem sasniegumiem Gunārs lepojās ar savu lielo un sev ļoti tuvu un mīlo ģimeni, allaž uzsverot, ka tas bijis Ināras nopelns.

Gunārs piedzima 1937. gada 21. maijā, Mazsalacā, Vidzemē, kā pirmais bērns farmaceita Jaņa un Ērikas Blumbergu ģimenē. Gunārs uzauga lielā ģimenē kopā ar trim brāļiem un māsū. 1944. gadā ģimene devās bēgļu gaitās un piecus gadus nodzīvoja Brāķes un Oldenburgas pilsētā Vācijā. Tā kā tēvs Jānis bija zinīgs un ambiciozs vīrs, viņam izdevās nodibināt farmācijas rūpnīcu, un ģimene dzīvoja pilsētā, vācu vidē. Vācijā Gunārs ieguva labu izglītību, turklāt mūža laikā nezauddēja savas izcilās vācu valodas prasmes.

1950. gadā ģimene iebrāca Ņujorkas ostā. Gunārs savulaik minēja, ka tas skats uz lielpilsētu no kuģa viņu drosmīgo tēvu mazliet iebiedējis, tomēr Jānim izdevās veiksmīgi uzturēt ģimeni ASV. Gunārs atcerējās: "Mans paps teica – Cik skaisti!, bet viņš tomēr priecātos iebrākt Rīgas ostā. Padomā, mans tēvs ar ģimeni, četriem bērniem, piektais vēl nav piedzimis, neprot ne vārdu angļiski, uzsāka jaunu dzīvi 37 gada vecumā, pilnīgi svešā zemē, svešā kontinentā. Tā paaudze ir mani varoņi."

Ģimene vija savu ģimenes ligzdu netālu no Itakas (*Ithaca*) pilsētas, Ņujorkas štata ziemeļos. Gunārs pats ātri pielāgojās Amerikas ritmam un ar vislabākajām atzīmēm pabeidza *Baldwinsville*

vidusskolu, tanī pašā laikā strādājot ziedu veikālā.

Tikai piecus gadus pēc iebrāšanās ASV un bez angļu valodas zināšanām Gunārs nopelnīja stipendiju studijām izcilajā *Harvard University* pie Bostonas, uzsākot studijas 1955. gadā. Arī šajā dzīves posmā viņam labi veicās, un viņa studijas 1959. gadā noslēdzās ar gradu ķīmijā. Gunārs augstu vērtēja lielisko izglītību, ko Hārvarda universitāte viņam deva, dodot iespēju tikties ar *DNA* atklājēju un Nobela prēmijas laureātu *James Watson* un apgūt vēsturi pie *Henry Kissinger*. Studiju gados Gunārs strādāja vienā no universitātes bibliotēkām. Pēc divu gadu pētnieciskā darba ķīmijā uzņēmumā *Allied Chemical*, Gunārs uzsāka gaitas *Rutgers University* juridiskajā augstskolā. Viņš bija lepns ka *Ruth Bader Ginsburg* (kuņa vēlāk kļuva par ASV augstākās tiesas tiesnesi) bija viņa padomdevējs, kad Gunārs darbojās prestižajā redaktora amatā *Rutgers Law Review*.

Pēc studiju noslēguma *Rutgers* ar visaugstākajiem vērtējumiem un veiksmīgi nokārtojot advokāta (*bar*) eksāmenu un vēl sarežģītāko patentu eksāmenu, Gunārs spēja savienot ķīmijas zināšanas un juridiskās zināšanas, strādājot par patentu advokātu uzņēmumā *Standard Oil Company of Indiana/Amoco* (tagad: *British Petroleum*) juridiskajā departamentā Čikāgā. Tur viņš arī sasniedza *Associate General Counsel* amatu. Gunārs rakstīja patentus un tiesāšanās, lai tos apstiprinātu Amerikā un citur pasaulē. Viņa vārds ir norādīts daudzos *Standard Oil Company/Amoco* patentos. Darbs ar polimeriem bija viena no Gunāra specialitātēm, un līdz ar to viņš kļuva par starptautiska mēroga ekspertu šajā jomā. Gunārs arī darbojās ASV biznesa grupā, kas strādāja ar Ķīnu uzreiz pēc tam, kad tika atsākta tirdzniecība ar ASV, t.i. aizv. gs. sep-

tiņdesmito gadu sākumā, – *Nixon's Opening of China*. Gunāram nācās ceļot arī uz citām vietām, strādājot pie licenču un patentu līgumiem ar uzņēmumiem un valdībām Japānā, Indijā, Indonēzijā, Itālijā, Turcijā, Anglijā, Francijā un citur. Darba ceļojumi izveidoja Gunāra izsmalcināto ēdienu gaumi, kas laimīgi īstenojās turpmākajā dzīvē Ināras lieliskajā pavārmākslā.

Jaņa draudzes padomes vadībā, kā arī Čikāgas Korporāciju kopā. Vēlākos gados Gunārs nodibināja stipendiju intelektuālā īpašuma studijām Latvijas Universitātes studentiem.

Pēc 25 gadu darbības *Standard Oil/Amoco*, Gunārs vēl septiņus gadus strādāja kā vadošais patentu advokāts vienā no lielākajiem papīra ražošanas uzņēmumiem *James River Corporation* (tagad:

Gunārs ar sievu Ināru pēc tikšanās ar Valsts prezidentu Melngalvju namā Rīgā, 2014. gadā

Gunārs bija akadēmiskās korporācijās Lettgallia biedrs un iepazīs ar sievu Ināru Lettgallia pasākumā. Viņi apprecējās 1966. gadā, kad Gunārs sāka savu jurista karjeru. Gunārs un Ināra baudīja 53 laimīgas laulības gadus. Viņiem vienmēr pirmajā vietā bija latvietība – Gunārs aktīvi piedalījās sev mīlās korporācijas *Lettgallia* darbībā, kā arī darbojās Gaņezera valdē, Sv.

Georgia-Pacific). Taču viņa jurista karjera arī tad nenoslēdzās. 2004. gadā Gunārs, papildu Iliņojas štata licencei ieguvis arī Viskonsinas štata advokāta licenci, palīdzēja izveidot Viskonsinas tiesvedības departamentu viņa dēla Ērika firmā *Johnson, Blumberg & Associates* un turpināja tur strādāt gandrīz līdz pašiem pēdējiem mūža mēnešiem.

Gunārs bija ļoti zinošs, inteli-

ģents, daudz lasījis, taču viņš bija arī smagi strādājis, lai dzīvī tik daudz sasniegtu! Izglābjoties no dzelzs priekšvara, viņš augstu novērtēja iespējas, ko sniedza ASV. Taču vienlaikus viņš bija arī silts, sirsniņš un laimīgs cilvēks, kuņš dzīvoja piepildītu un labu dzīvi, un nekad neaizmirsu rožu smaržu un sasniedzto cenu...

Gunārs mīlēja savu vasarnīcu Gaņezera krastā un steidzās turp aizbraukt ik piektdienu, lai pēc darba baudītu saulrietu. Abi ar Ināru iegādājās vasarnīcu laikā, kad bērni mācījās Gaņezera Vasaras vidusskolā. Gunāru interesēja vēstures grāmatas, īpaši Eiropas un Amerikas vēsture. *Winston Churchill* bija viņa paraugs un ikona vēsturē. Bet viņš arī lasīja zinātnes grāmatas, *The New York Times*, mīlēja operu. Taču viņa galvenā aizraušanās bija viņa ģimene.

Gunārs bija lepns, ka viņa dēli turpina latviešu sabiedriskā darba tradīcijas, strādājot Amerikas latviešu apvienības vadībā, Latvijas goda konsulu tīklā, Latvijas Universitātē, latviešu skolā un latviešu skautu kustībā. Visi viņa mazbērni ir latviešu skolas vai Gaņezera skolas skolēni vai absolventi. Gunārs vadīja daudz laiku ar mazbērniem un cieši sekoja līdz mazbērnu akadēmiskajām un sporta gaitām. Viņš bija lepns par savu laimīgo un milestības pilno laulību ar Ināru un vienmēr bija laimīgs kopā ar Ināru apciemot Latviju, Franciju, Itāliju, Austriju, Vāciju, Spāniju, Nīderlandi un Meksiku. Gunārs bieži uzsvēra, ka viņš ir dzīvojis labu dzīvi. Vairāki no viņa dēlu draugiem pēc viņa aiziešanas pieminēja Gunāru kā piemēru izcilam tēvam.

"Izcilu cilvēku dzīves mums atgādina, ka mēs varam mūsu dzīves padarīt cildenas, un aizējot atstāt pēdas laika smiltīs". (*Longfellow*)

ROBERTS BLUMBERGS

SALLIJA
BENFELDE

Pasaulē un arī Latvijā, turpinoties Covid-19 pandēmijai un tās izraisītajai krīzei, gan drukātajos medijos un televīzijas kanālos, gan sociālajos tīklos turpina izplatīties dažādas teorijas par to, kāpēc un kā šis vīruss radies. Aizvien retāk gan izskan apgalvojumi, ka šāda vīrusa vispār nav un ka tā ir tikai parastā gripa, kas tiek izmantota kāda cilvēka vai cilvēku grupas interesēs. Populāras ir kļuvušas teorijas un pieņēmumi par to, ka vīruss ir mākslīgi radīts, par to, kurš to radījis un kādā nolūkā, un apgalvojumi, ka visi agrāk vai vēlāk ar šo vīrusu izslimos, tāpēc nav jāuztraucas.

Šķiet, vispopulārākā ir versija par Bilu Geitsu, kurš esot līdzdarbojis vīrusa radīšanā, jo ar vakcīnas palīdzību, kuŗa noteikti tiks izveidota, cilvēki tikšot *čipotī* un kontrolēti visā pasaulē. Šī savvērestības teorija lielu piekrišanu un atbalstu guvusi visā pasaulē un īpaši tajos, kas ir pret jebkādam vakcīnām vispār.

Otra populāra versija ir, ka vīruss ir mākslīgi radīts Uhaņā, Ķīnā un *jauši* vai nejausi izkļuvis no zinātniskās laboratorijas. Atšķiras gan skaidrojumi, kāpēc radīts mākslīgais vīruss. Vieni apgalvo, ka tas radīts kā ierocis karām, citi – esot meklēta vakcīna pret HIV, tāpēc mākslīgi apvienots HIV un koronavīruss.

Maija vidū Itālijas parlamenta deputāte, "Piecu zvaigžņu kustības" politiķe Sāra Kunjala (*Sara Cunial*) teica runu, kuŗā paziņoja, ka Bils Geitss, *Microsoft* dibinātājs un labdarības atbalstītājs, darbojas, lai paverdzinātu cilvēkus. Viņas runa ir publicēta un arī tulkota vairākās valodās, daļēji arī latviešu, un bija pieejama sociālajos tīklos. Faktu pārbaudes mediji *Pafella Politica* un *Politifact* ir izpētījuši, ka liela daļa Kunjalas minēto fakti ir nepatiesi, daļa – drīzāk ir nepatiesi. Piemēram, deputāte apgalvoja, ka Bils Geitss jau pirms diviem gadiem paredzēja pandēmiju, pagājušajā gadā tā tika simulēta pasākumā *Event 21*.

Jā, ASV Džonsa Hopkina veselības drošības centrs pagājušajā gadā tiešām rikoja mācību pasākumu *Event 21*, kuŗā tika modelēta nevis jauna koronavīrusa iespējamā pandēmija, bet gan izspēlēts izdomāts, neesošas pandēmijas scenārijs, lai apzinātu, kā tai nepieciešams sagatavoties. Turklāt par iespējamu jaunās pandēmijas rašanos zinātnieki ir brīdinājuši jau vairākus gadus – to darījuši gan domnīca RAND, gan Pasaules veselības organizācija (PVO), gan arī jau minētais Hopkina veselības drošības centrs. Šāds fakts un puspatiesību sajaukums veido maldu priekšstatu, ka deputātei var uzticēties, jo viņa taču runā par faktiem – proti, par pasākumu *Event 21*!

Kā zināms, Bils Geitss ziedo milzu līdzekļus vakcīnu izstrādei, un Kunjala savā runā paziņoja, ka ar savām vakcīnām Geitss ir sterilizējis miljoniem sieviešu Afrikā, jo esot sacijis, ka tikai genocīds glābs pasauli un iedzīvotāju skaits esot jāsamazina. Fakti pārbaudīti šādu Geitss izteikumu nav atraduši. Bils Geitss gan ir sacijis, ka dzimstībai nabadzīgākajās pasaules valstīs ir jāsamazinās, lai tās varētu kļūt turīgākas un uzlabotu cilvēku pieeju veselības aprūpei un izglītībai. Kā zināms, Geitss un viņa sievas dibinātājam labdarības fondā *Bill & Melinda Gates Foundation* kontracepcija ir viens no tā darbības virzieniem. Vakcīnas radītu lielāku drošību tam, ka bērni nemirs no slimībām, pret kuŗām ir vakcīnas – piemēram, no stingumkrampjiem, un vecāki izvēlētos pasaulē laist mazāku bērnu skaitu.

Nepatiesi vai drīzāk nepatiesi ir izrādījušies gandrīz visi deputātes apgalvojumi, kādu patiesības kriptiņu var atrast katrā, bet kopumā šī runa un tās kaismīgie aizstāvji un izplatītāji vairo bailes un aizspriedumus.

Ne mazāk kvēlu aizstāvju un diskusiju ir izraisījusi franču profesora, Nobela prēmijas laureāta medicīnā saistībā ar HIV vīrusu

2008. gadā, Lūka Montanjē (*Luc Antoine Montagnier*) intervija šā gada aprīlī, kuŗas oriģināls pirmo reizi publicēts Andreja Ilarionova *Live Journal*. Lūks Montanjē (dzim. 1932. g. Šabri, Francijā) savā intervijā apgalvo, ka vīruss ir mākslīgi radīts Uhaņā, tas ir koronavīrusa un HIV vīrusa mākslīgs hibrīds, lai radītu vakcīnu pret HIV. Šis vīrusa hibrīds esot nejausi izkļuvis no laboratorijas, bet tas gan ar laiku pats no sevis beigšoties, jo ļoti mutējot un mākslīgi "piestiprināti" HIV vīrusa "gabaliņi" pamazām nokrīt. Gan jāteic, ka šie Montanjē apgalvojumi ir izsaukuši ļoti lielus un plašus mediķu iebildumus visā pasaulē. Vienā vīrusā tiešām var "iestikēt" gabaliņu no cita vīrusa, bet, lai to izdarītu, tiek lietoti t. s. marķieri, kuŗu nav bezgalīgs daudzums. Visi marķieri ir zināmi, un tos var saskatīt, ja vīrusu ievieto mūsdienu tehnoloģiskajās ierīcēs. Līdz šim nevienam nav izdevies atklāt, ka Covid-19 ir ar marķieri jeb, citiem vārdiem sakot, – nav izdevies pierādīt, ka šis vīruss ir mākslīgi radīts. Tātad – vai nu Ķīnai ir kāds absolūti jauns, lielā noslēpumā turēt marķieris, par kuŗu neviens nekur pasaulē nezina, vai arī profesors vienkārši izdara teorētiskus pieņēmumus bez pierādījumiem. Jo – ja eksistē slepens marķieris, tad profesoram tas arī nav zināms. Vēl jāpiebilst, ka pēc aiziešanas pensijā jau gadus desmit profesors ir pieslējis dažādiem alternatīvās ārstniecības virzieniem un nāk klajā ar interesantiem paziņojumiem par "dzīvo ūdeni ar atmiņu", par DNS izstarojuma pētījumiem, DNS radīšanu, izmantojot kvantu teleportāciju un HIV ārstēšanu ar uztura bagātinātājiem un antioksidantiem, bet vēlāk pievienojās vakcīnu pretiniekiem. Viņa aktīvā rīcība un paziņojumi izsaukuši daudzu zinātnieku protestus visā pasaulē. Viņi bažijas, ka Nobela prēmijas ieguvēja vārds var likt noticēt jebkam. Jāpiebilst, ka Andrejs Ilarionovs, ekonomists (dzim. 1961. g., Krievijā) ir biju-

šais Krievijas prezidenta Vladimira Putina padomdevējs ekonomikas jautājumos (2000. – 2005.), pašreiz dzīvo Vašingtonā un strādā Katona institūtā (*Cato Institute*). Savulaik Ilarionovs aizgāja no amata, jo uzskatīja, ka Putina virziens ekonomikā ir nepareizs.

Pēc tam, kad Krievijai nācās atzīt, ka Covid-19 tomēr eksistē, mainījās arī oficiālo personu medijos runātais. Lūk, kādas personas sacītais: "Jums ir sava dzīve, un to nosaka Dievs. Jūs nomirsiet tad, kad to paredz Likteņa Grāmata, jūs nevarat nomirt ne ātrāk, ne vēlāk. Tas tur ir ierakstīts un nav jēgas mēģināt kaut ko mainīt, jo viss notiks tā. Tāpēc nevajag baidīties. No kā jūs baidāties? Nomirt? Ātrāk, kā paredzēts, jūs nemirsiet. Tādēļ dzīvojiet to dzīvi, kas jums dota, un neklausieties nevienā! Vienīgais, ko jūs varat izdarīt par spīti tam, kas ierakstīts Likteņa Grāmatā, ir sabojāt savu garastāvokli. Nebojājiet to, smaidiet! Mēs visi nomirsim. Ja Dievs dos, mīrsim vieglā nāvē, ja ne – nāksies to izpirkt. (..) Es vispār nesaprotu to pāniku, ko izraisījis 200 cilvēku saslimšana – pat ne īsta slimība, bet šķaudīšana un klepošana – 140 miljonu lielā iedzīvotāju valstī. Vajag vienkārši dzīvot, nāve tāpat paņems savu daļu, mēs visi pārslimosim, kam jānomirst – tie nomirs. Galu galā visi nomirst."

To nesaka kādas reliģiozas sekas vadītājs vai ezotēriķis, to ne reizi vien ir paudis ārsts, Aleksandrs Mjasņikovs, Krievijas koronavīrusa monitoringa centra Informācijas nodaļas vadītājs. Protams, par 200 (!) saslimušajiem tika runāts vēl pirms Krievija vairs nespēja noslēpt to, ka saslimušo skaits ir daudz, daudz lielāks...

Apgalvojumus un savvērestības teorijas labprāt izplata un aizstāv arī Latvijā, arī izglītoti, talantīgi un sabiedrībā ļoti zināmi cilvēki. Manuprāt, šie cilvēki nesaprot, ka tādējādi rada neuzticēšanos gan valstij, gan profesionāliem speciālistiem.

Saprātīgi un psiholoģiski pamatoti uz jautājumu, kāpēc krīzē tā palielinās dažādu savvērestības teorijas piekritēju skaits, ka vīrusa krīze ir izraisīta, lai kāds gūtu lielu labumu, varētu visus un visu kontrolēt un samazināt cilvēku skaitu pasaulē, LTV 19. maija raidījumā *1:1* atbildēja mācītājs un psiholoģijas doktorants Indulis Paičs: "Tas ir stāsts par to, ka mūsu apziņa, mūsu smadzenes ir tā veidotas, ka mums kā cilvēkiem ir tendence saskatīt mērķtiecību, it sevišķi mērķtiecīgi vadītus procesus jeb tā saucamos aģentus, kaut kādas būtnes – vienalga vai tie būtu cilvēki, eņģeļi vai dēmoni, kā nu kuŗam. Mums ir tendence saskatīt būtnes, kuŗas vada procesus, par kuŗiem mūsdienu zinātniskā izpratne sacītu, ka tā ir dabiska, stichiska pasaules izpausme. Domāju, ka tam ir savi iemesli, mūsu smadzenes ir "būvētas" tai atsaukties. Pētnieki saka, ka daļēji tas notiek tāpēc, ka tas dod drošības un kontroles (vismaz) illūziju. Ja mēs pasakām, ka notiek process, kas ir pilnīgi nesaprotams, līdz šim nezināms, mēs nezinām, kā tas atsauksies uz ekonomiku, vēlāk politiku, sociāliem, varbūt pat uz militāriem procesiem. Tas ir kā domino efekts: viena lieta aizskaņ otru. Ja mēs sakām, ka tas ir stichisks, mēs zināmā mērā esam bezpalīdzīgi. Ja mēs sakām, ka kāds to vada, tas dod iespēju sākt domāt, ko ar to darīt, kā varētu pretoties. Tas rada sava veida kontroles sajūtu."

Sacītājā ir vērts ieklausīties, jo, it kā meklējot vienīgo patiesību, mēs tiešām varam apzināti vai neapzināti veicināt kādas cilvēku grupas vai kādas valsts slēptās intereses, jo ir izdevīgi izplatīt bailes un neuzticēšanos.

Šīs publikācijas sagatavotas ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

Medijpratība pret bailēm un neuzticēšanos

Kā vērtēt paziņojumus un teorijas par Covid-19?

"Infodēmija, kas spēj nogalināt"

Plašs pētnieciskās žurnālistikas raksts ar šādu nosaukumu publicēts Latvijas Avīzes

26. maija numurā. Tā autore – mums ļoti pazīstamā žurnāliste Māra Libeka.

Citējam fragmentus no šīs publikācijas, kas Latvijā izpelnījusies lielu interesi un atzinību

MĀRA LIBEKA

Kopš parādījās koronavīruss, informācija par to arvien papildinās, jo tas vēl nav līdz galam zinātniski izpētīts. Ja trūkst stingras pārliecības par procesiem, tad tā ir labvēlīga augsne viltus ziņu izplatībai. Taču gadās, ka viena otra viltus ziņa pamazām iziet no melu orbītas, jo par koronavīrusu parādās jauni pētījumi, kuŗi līdz galam vēl nav izziņāti, tomēr mediķu vidū ir nostiprinājuši viedokli, ka ne viss, kas sākotnēji tika uzskatīts par dezinformāciju, joprojām ir tai pieskaitāms.

Piemēram, pandēmijas izplatības sākumā sociālajos tīklos va-

rēja lasīt, ka pret koronavīrusu palīdz C vitamīna lietošana lielākās terapeitiskajās dozās, nekā to lietojot ikdienā. Pasaules Veselības organizācija brīdināja par šādas dezinformācijas izplatīšanu.

"Tā gan nav viltus ziņa, jo tagad jau ir pētījumi par C vitamīna iedarbību uz koronavīrusa slimniekiem. Tie gan vēl līdz galam nav pabeigti," skaidro Latvijas Veselības ministrijas galvenais infektologs Uga Dumpis.

Arī latviešu ārsts Pauls Grūbe, kuŗam ir daudzu gadu pieredze kā reanimatologam anesteziologam un kuŗš strādā koronavi-

rusa pandēmijas epicentrā, vienā no Ņujorkas neatliekamās medicīniskās palīdzības slimnīcām, ir pārliecinājies, ka, lietojot C vitamīnu lielos daudzumos, tiek panākta Covid-19 pacientu stāvokļa uzlabojums.

Sākotnēji par viltus ziņu Eiropas Ārējās drošības dienests nodēvējis arī Krievijas valdības finansētā starptautiskā televīzijas tīkla angļu valodā (*RT English*) izplatīto apgalvojumu, ka "mums nav ko zaudēt, lietojot hidroksihlorokvīnu Covid-19 ārstēšanai bez testēšanas". Šo preparātu lieto, lai ārstētu sarkano vilkēdi, artrītu un malāriju.

U. Dumpis: "Arī tā nav viltus ziņa, jo šī medikamenta izmantošana Covid-19 ārstēšanā patlaban tiek pētīta Anglijā, un laboratoriski ir noskaidrots, ka zāles darbojas uz vīrusu, kaut arī tām ir blaknes. Tiesa, līdz galam vēl nav pierādīta šo zāļu efektivitāte Covid-19 ārstēšanā, bet drīz jābūt zināmiem rezultātiem. Šo preparātu lieto daudzi, tostarp arī ASV prezidents Tramps, kuŗš šīs zāles ir nodēvējis par brīnumpreparātu. Arī Latvijā šīs zāles ir iepirktas."

Kā pirmavots šīs informācijas izplatībai tiek uzskatīts franču zinātnieks Didjē Rauls, kuŗš par

zāļu pozitīvo iedarbīgumu, veicot pētījumus, stāstīja Facebook demonstrētajā video. Lielākais Francijas laikraksts *Le Monde* viņa viedokli nodēvēja par "daļēju nepatiesību", jo zāles vēl neesot pietiekami izpētītas, lai sabiedrībai paziņotu, ka tās ir efektīvas koronavīrusa ārstēšanai.

"Tā patlaban ir tāda mode, ka viens otrs zinātnieks izliek tīmeklī savu rakstu, kas vēl nav recenzēts. Visi grib ātrāk informāciju, ātrāk uzzināt, ka beidzot pret koronavīrusu ir zāles," secina Uga Dumpis.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Saņem pirmo Valsts prezidenta Goda medaļu

27. maijā, apmeklējot Rundāles pili, Valsts prezidents Egils Levits pasniedza pirmo Valsts prezidenta Goda medaļu mākslas vēsturniekam un gleznotājam Imantam Lancmanim.

Valsts prezidenta Goda medaļa ir darināta no sudraba. Tās averse rotā reljefā veidots Rīgas pils attēls un Valsts prezidenta Egila Levita paraksts. Savukārt medaļas reversā redzams reljefā veidots Latvijas Republikas lielais valsts ģerbonis un Satversmes ievada pirmais teikums: "1918. gada 18. novembrī proklamēta Latvijas valsts ir izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes un balstoties uz latviešu nācijas negrozāmo valstsgribu un tai neatņemamām pašnoteikšanās tiesībām, lai garantētu latviešu nācijas, tās valodas un kultūras pastāvēšanu un attīstību cauri gadsimtiem, nodrošinātu Latvijas tautas un ikviena brīvību un sekmētu labklājību."

"Mūža darbs, ko esat ieguldījis Rundāles pils attīstībā, ir nenovērtējams. Šo 50 gadu laikā tā ir mainījies līdz nepazīšanai. Rundāles pils ir paraugs visas Eiropas mērogā, kā rūpēties par kultūrvēsturiskajām vērtībām. Tāpēc man ir tas gods pasniegt pirmo Valsts prezidenta Goda medaļu tieši jums, Lancmaņa kungs," teica Valsts prezidents Egils Levits, pasniedzot nozīmīgo dāvinājumu Rundāles pils mūzeja "dvēselei", mākslas vēsturniekam un gleznotājam Imantam Lancmanim.

Rundāles pils apmeklējuma laikā Valsts prezidents Egils Levits ar dzīvesbiedri Andru Leviti pils Rožu dārzā iestādīja selekcionāres Dzidras Riekstas rozes stādu "Marga", tikās ar Rundāles pils direktori Lauru Lūsi, ar pašu Imantu Lancmani un Rundāles pils Mākslas pētniecības nodaļas galveno speciālisti, izstāžu kuratori Lauamu Lancmani. Viesošanās Rundāles pili ir kā aicinājums sabiedrībai šajā laikā apmeklēt Latvijas mūzejus, sākot no plaši zināmiem līdz pat maziem, bet nozīmīgiem muzejiem reģionos.

"Latvijas tauta ir kultūrnācija, un neatņemama kultūras sastāvdaļa, protams, ir mūzeji. Tiem allaž ir nepieciešami apmeklētāji, bet šajā laikā, kad sociālā dzīve pieklususi, it īpaši. Aicinu, ievē-

rojot ierobežojumus un izvērtējot iestāžu telpu un teritoriju dotās iespējas, apmeklēt Latvijas dažādos mūzejus, pavadīt tur vairāk laika nekā agrāk, kad dzīvojam steigā, un smelties mūsu daudzveidīgo muzeju kultūras piedāvājumu," sacīja Valsts prezidents Egils Levits.

Valsts prezidents apbalvo Francijas vēstnieci

27. maijā Rīgas pili Valsts prezidents Egils Levits tikās ar Francijas Republikas ārkārtējo un pilnvaroto vēstnieci Odili Supizonu (*H. E. Ms Odile Soupison*), kuŗa beidz dienesta laiku Latvijā. Par nozīmīgo ieguldījumu Latvijas un Francijas sadarbības stiprināšanā Valsts prezidents atvadu vizītes laikā O. Supizonu apbalvoja ar Triju Zvaigžņu ordeni un iecēla par Triju Zvaigžņu ordeņa komandieri.

Pasniedzot valsts augstāko apbalvojumu, Valsts prezidents pateicās vēstniecei par viņas aktīvo darbu Latvijas – Francijas divpusējo attiecību stiprināšanā kopš 2016. gada.

Jēkaba katedrāles tornī uzceļ apzeltītu gaili

27. maijā svinīgā ceremonijā, kuŗā piedalījās arī Ministru prezidents Krišjānis Kariņš, kultūras ministrs Nauris Puntulis un Romas Katoļu baznīcas Rīgas arhibīskaps mētopolīts Zbignevs Stankevičs, Rīgas Svētā Jēkaba katedrāles 91,6 m augstajā torņa smailē tika uzcelts nesen restaurētais gailis.

Ministru prezidents, kultūras ministrs, arhibīskaps, kā arī restauratoru firmas AS "Būvuzņēmums Restaurators" valdes priekšsēdis Mareks Mamajs žurnālistu klātbūtnē teica īsas uzrunas, pēc kā, ievērojot būvniecības tradīciju, speciālā kapsulā tika ievietoti vēstījumi nākamajām paaudzēm no Baznīcas, Latvijas valdības un restauratoriem. Katedrāles gaili atpakaļ torņa smailē iepriekš cēla pirms 38 gadiem. Gaila labošanas darbus veica leģendārais kalējs Pēteris Koroļs, kuŗš bija arī viens no Rīgas Doma katedrāles gaila izgatavotājiem pirms 35 gadiem un tā paša gaila atjaunotājiem 2015. gadā, kad Doma gailis tika restaurēts.

Plāno vairs nepagarināt ārkārtējo situāciju pēc 9. jūnija
Saiestībā ar vīrusa pandēmiju

Latvijā noteikto ārkārtējo situāciju nav plānots pagarināt ilgāk par 9. jūniju, taču arī pēc šā datuma vienlīga varētu tikt saglabāti dažādi ierobežojumi, intervijā TV3 raidījumam *900 sekundes* sacīja Ministru prezidents Krišjānis Kariņš.

Domājot par ierobežojumu pagarināšanu, tiek mēģināts tos saskaņot ar pārējām Baltijas valstīm, starp kuŗām pilsoņi var brīvi pārvietoties, tomēr galvenais, ko valdība ņems vērā, pagarinot vai atceļot ierobežojumus, būs Latvijas epidemiologu ieteikumi.

Līdz jūnija vidum lielākā daļa Eiropas varētu kļūt "ceļot brīva"
tās ietvaros varētu būt iespējams brīvi pārvietoties, vairs neprasot ievērot 14 dienu pašizolācijas prasību pēc robežu šķērsošanas, intervijā TV3 pieļāva ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (JV).

Jūnija vidū Eiropas Savienība (ES) arī kopīgi lems par robežu atvēršanu vai neatvēršanu trešajām valstīm, bet līdz tam ceļojumu attiecībās ar šīm valstīm ministrs izmaiņas neprognozē. Rinkēvičs atgādināja par noteikto kritēriju, lai starp valstīm atsāktu ne vien pārvietošanos, bet arī neprasītu 14 dienu pašizolāciju – ne vairāk par 15 saslīmšajiem uz 100 000 iedzīvotāju.

Latvijai no ES Atjaunošanas fonda atvēlēs 2,9 miljardus eiro

Eiropas Savienības (ES) topošajā Ekonomikas atjaunošanas fondā Latvijai iezīmēts 2,9 miljardu eiro liels atbalsts grantu veidā, kas ir trīs reizes vairāk, nekā iepriekš prognozēja finanču ministrs Jānis Reirs (*Jaunā Vienotība*). Eiropas Komisija (EK) beidzot ir publicējusi sen gaidīto priekšlikumu par to, kas būtu jādarā, lai atjaunotu ekonomikas darbību un cik tas varētu maksāt. Tiek piedāvāts izveidot 750 miljardus eiro lielu fondu. Līdzekļi no tā tiktu novirzīti dažādām investīcijām un programmām. Eiropas Komisijas izpildviceprezidents Valdis Dombrovskis norādīja, ka 2,9 miljardi – tas ir kopējais papildu grantu finansējums Latvijai. Attiecībā uz aizdevumiem arī ir veikti zināmi novērtējumi, Latvijas gadījumā šis novērtējums ir 1,6 miljardi eiro, bet tas ir atkarīgs no tā, cik aktīvi gan dalībvalstis, gan projektu īstenoņi dalībvalstīs strādās, lai šos kredītus piesaistītu. Eiropas Komisijas priekšlikums paredz, ka daļa no šī finansējuma varētu būt pieejama jau šogad, norādīja Dombrovskis.

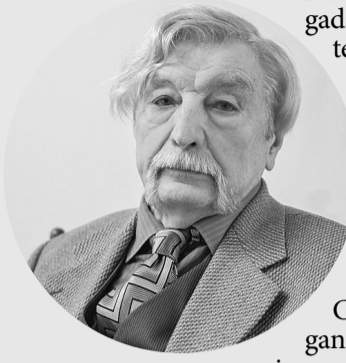
Piešķir līdzekļus kultūras nozarei

Koalicijas partijas vienojušās kultūras nozarei vīrusa krīzes pārvarēšanai piešķirt papildu 32

SPILGTS CITĀTS

Divu metru attālumā

Rakstnieks Zigmunds Skujiņš (Saišināts no nedēļraksta *IR*)

Naktī skatos dokumentālu filmu, pirms gada Parīzē uzņemto Dievmātes katedrāles glābēju cīņu ar ellīšķajām iznīcības ugunīm. Uzmācas satricējoša līdzība – vai tāda pati nav cīņa, ko šobrīd miljoniem pārsteigtu ļaužu izcīna pret moderno mēri *Covid-19*? (..)

Cilvēka ķermenis sastāv no miljoniem miljoniem šūnu. Smaidenes vien šūnu tik, cik Piena Ceļa galaktikā zvaigžņu. Cilvēka organisms ir kosmos. Pieņemu, ka starp visuma daudzajiem kosmosiem eksistē arī vīrusu kosmosi. Un kas mēs esam vīrusiem? Barība vai agresīvs apdraudējums? Varbūt viņi neuzbrūk, bet aizsargājas no mūsu neprātīgās uzvedības? Viņu organizācija un spēja vadīt globāla vēriena akciju ir apbrīnojama. Kādas būs mūsu attiecības, kad iestāsies pamiers? Kāda būs pasaule? Baidīt citam citu ar atom-bumbām vairs nebūs jēgas.

Pasaule fantastiskā ātrumā mainās. Skaidrs, ka drīz nebūs vajadzīgas ierīces, lai sarunātos un saredzētos pāri okeāniem. Ierīces būs mēs paši. Bet kuŗš šajā skrējienā ir ķērējs, kuŗš – bēdzējs? Vai pagātne ķer nākotni, vai nākotne – pagātņi? (..)

Vai prezidenti turpinās ticēt, ka viņus nosargāt var bruņoti miesassargi? Vai mutes varoņi sagaidīs, ka pietiek sēt labskanīgas frazes, lai izmainītu kosmiskus ritmus? Priekšstatam par acīm tveramu pasauli, šķiet, pienācis gals. (..)

Fantāzija, vadot dienas izolācijā? Neizslēdzu, ka šis piespiedu dikstāves dīvainās fantāzijas ir mums uzticēts uzdevums nākamajam atklājumu solim. Mēs esam unikāla gadījuma liecinieki – pirmo reizi pārrēķināmā vēsturē visas cilvēces smadzenes risina kopēju mīklu. "Būt vai nebūt" vienmēr ir galvenais jautājums. Tā acīmredzot izpaužas dabiskā attīstības gaita. Un tas ir viens no iemesliem, kāpēc mans nākotnē vērstais skats nav bezcerīgs. Arī pirms tūkstoš gadiem valdīja garīga krīze, pagurums no kūtums, tūdaļ, tūdaļ visi gaidīja pastardienu. Šķietamā katastrofa beidzās ar ģeogrāfiskiem atklājumiem, renesanci un apgaismību.

Cilvēci stūrē nevis kataklīzmas un to sekas, bet tas, kā teica mana vecmāmiņa, kas "cilvēkā iekšā". Apmātība, ļaunums, aprobežotība un netikumi var ņemt virsroku, taču tikai uz laiku.

Cilvēks ir cieši iekļauts dabas kārtībā, par kuŗas svirām mums nav un, iespējams, nekad nebūs visaptveroša priekšstata.

miljonus eiro, pēc valdību veidojošo partiju tikšanās žurnālistiem sacīja kultūras ministrs Nauris Puntulis.

Nauris Puntulis // Foto: LETA

"Šodien ir priecīga diena, beidzot ir panākta vienošanās par konkrētiem skaitļiem, par ko iepriekš varējām runāt ieceru formātā," teica politiķis. "Valdība strādā kā laba komanda, esam spējuši vienoties par stratēģiju. Šajā komandā kultūras nozare nav bārenītes statusā, tās vajadzības tiek vērtētas līdzvērtīgi ar citām nozarēm."

Par projektu "Mācītspēks"

Jaunā skolotāju izglītības projekta "Mācītspēks" mērķis ir spējīgu un motivētu dažādu jomu profesionāļu piesaiste, mācības un atbalsts skolotāja darbam Latvijas skolās. Spēkus apvienojot, projektu īsteno Latvijas Universitāte, Liepājas Universitāte un Daugavpils Universitāte, Izglītības un zinātnes ministrija, kā arī

nodibinājums "Iespējamā misija". Projekta "Mācītspēks" pamatā ir otrā līmeņa augstākās profesionālās izglītības programma "Skolotājs", kas ir darba vidē balstītas studijas un ko izstrādājusi Latvijas Universitāte kopā ar Liepājas Universitāti un Daugavpils Universitāti. Šī programma ir viena no jaunās pedagoģu izglītības sistēmas studiju programmām Eiropas Sociālā fonda projektā "Latvijas Universitātes inovatīvas, pētniecībā balstītas studiju virziena "Izglītība, pedagoģija un sports" studiju programmas".

Latvijā turpmāk būs desmit valstspilsētas

Saeimas deputāti atbalstījuši to administratīvi teritoriālās reformas daļu, kas paredz, ka turpmāk Latvijas pilsētas iedalās valstspilsētās un novadu pilsētās. Valstspilsētas statuss piešķirts Daugavpilij, Jelgavai, Jēkabpilij, Jūrmalai, Liepājai, Ogrēi, Rēzeknei, Rīgai, Valmierai un Ventspilij. Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumprojektu, pie kuŗa Saeima vēl turpina darbu, Latvijas teritorija iedalāma valstspilsētu pašvaldību teritorijās un novadu pašvaldībās. Administratīvās teritorijas un to administratīvos centrus Saeima noteiks likuma pielikumā. (*Vairāk lasiet 8. lpp.*)

(Turpinājums 10. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

(Turpināts no 9. lpp.)

Latvijas iedzīvotāju skaits

2020. gada sākumā Latvijā dzīvoja 1 908 000 iedzīvotāju, kas ir par 12 300 cilvēkiem mazāk nekā pirms gada, liecina Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) jaunākie dati.

2019. gadā starptautiskās ilgtermiņa migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits samazinājās par 3 400, kas ir zemākais rādītājs kopš 1989. gada, bet negatīva dabiskā pieauguma rezultātā – par 8 900. Aizbraucēju pārsvars pār atbraucējiem iedzīvotāju skaita samazinājumā dominēja no 2008. līdz 2016. gadam, bet, sārūkot emigrācijai, pēdējos trīs gados negatīvais dabiskais pieaugums ir bijis lielāks par negatīvo migrācijas plūsmu starpību. Pēdējos trīs gados iedzīvotāju skaits kopumā sārūk lēnāk – samazinājuma temps pērn bija 0,64% salīdzinājumā ar 0,74% 2018. gadā un 0,81% 2017. gadā. Pagājušajā gadā Latvijā piedzima 18 800 bērnu, kas ir par 528 mazāk nekā 2018. gadā, un nomira 27 700 cilvēku – par 1 101 mazāk nekā pirms gada. Mirušo skaits pērn bija zemākais pēdējo 47 gadu laikā – pēdējo reizi tik zems mirušo rādītājs – 27 300 – bija 1972. gadā. Samazinoties mirušo skaitam, negatīvais dabiskais pieaugums ir sarucis un bija 8 900. 2018. gadā tas bija 9 500. 2019. gadā Latvijā no citām valstīm ieradās 11 200 iedzīvotāju jeb par 300 vairāk nekā 2018. gadā, bet aizbrauca 14 600 – par 1 200 cilvēkiem mazāk.

Vairāk cilvēku godina leģionārus

Pēdējo teju 20 gadu laikā ne daudz pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka latviešu leģionāri ir jāgodina, liecina pētījumu aģentūras SKDS veiktās aptaujas dati. Šogad martā veiktajā aptaujā noskaidrots, ka aptuveni katrs otrais jeb 52% Latvijas iedzīvotāju kopumā uzskata, ka latviešu leģionāri ir jāgodina. Piektdaļa jeb 20% aptaujāto minētajam apgalvojumam pilnībā piekrīt, savukārt vēl 32% tam drīzāk piekrīt. Tomēr 16% valsts iedzīvotāju pilnībā nepiekrīt apgalvojumam, ka latviešu leģionāri ir jāgodina, savukārt vēl tikpat liels iedzīvotāju īpatsvars minētajam apgalvojuma drīzāk nepiekrīt. Kopš šādas attieksmes mērījumu sākšanas 1999. gadā leģionārus godināt gatavo iedzīvotāju īpatsvars ne daudz pieaudzis – togad apgalvojumam, ka latviešu leģionāri ir jāgodina, kopumā piekrita 46% aptaujāto. Desmit gadus vēlāk – 2009. gadā – šādu viedokli paudušo iedzīvotāju īpatsvars pieaudzis vēl par pieciem procentpunktiem. Savukārt to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav konkrēta viedokļa šajā jautājumā, minētajā laika periodā kopumā nav būtiski mainījies, svārstoties 16% – 17% robežās

Militārās mācības Simple Strike

No 1. līdz 5. jūnijam poligonā "Mežaine", Skrundas novadā no-

tika militārās mācības Simple Strike, lai trenētu tuvā gaisa atbalsta pielietošanas prasmes kaujai apdzīvotā vietā, informēja Aizsardzības ministrija. Mācību Simple Strike mērķis ir veikt apvienotā uguns novērotāju un gaisa atbalsta kontrolieru individuālo apmācību, kā arī integrēt gaisa atbalstu manevrā un trenēt tuvā gaisa atbalsta pielietošanas prasmes kaujai apdzīvotā vietā. Tāpat mācību laikā pilnveidos apvienotā uguns novērotāju un gaisa atbalsta kontrolieru sadarbību.

St. Pētersburgā, ASV, priecājas par dzīvi un aktīvu laivo

"Vairāk esam noilgojušies satikties mazās grupās aktīvā pasākumā un arī atbalstīt mazos uzņēmējus?" – tā saviem biedriem vaicāja Sv. Pētersburgas Latviešu biedrība un 19. maijā noorganizēja trīs stundu garu laivu braucienu. Biedrība ir viena no pirmajām latviešu organizācijām, kas ASV uzdrošinājis organizēt klātienē tikšanās.

Laivošana kajakos notika mazās grupās, ievērojot sociālās distancēšanās noteikumus, tomēr drošība bija arī katra laivotāja atbildība. Laivu brauciens bija izglītojošs pasākums ar profesionālu vadītāju. "Vairāk vai mazāk, visi jau esam noguruši no sociālās distancēšanās ierobežojumiem..." sacīja laivu brauciena organizatore Dace Nebare, "St. Pētersburgas latviešu biedrības organizētais brauciens ar laivām deva iespēju atkal satikties un kopā pavadīt aktīvu laiku, priecājoties par draugu smaidiem un priecājoties par saulaino dienu Meksikas jūras līcī."

No rokas rokā – īpaša akcija Hamiltonā

Reaģējot uz ticami sliktām ekonomiskām sekām, kas smagi skars augošu ģimeņu skaitu mūsu reģionā slēgto darbvietu dēļ, draudzes locekle, Velta Daboliņa nolēma rīkoties.

Lūguma raksts pēc draudzes locekļu atsauces ātri vien sekoja un uz to jau nākamajā dienā vairāki cilvēki sāka sazināties ar Veltu. Divas nedēļas ilgā akcija bija ļoti sekmīga, un saziņots aizveda uz nodošanas punktu. Paldies Veltai un viņas uzticamām palīdzēm Emily Jēkabsonei un Dainai Tustian! Šo

akciju cer atkārtot uz divām nedēļām sākot ar 4. jūliju un beidzot ar 18. jūliju. Velta labprāt atkal piebrauks pie mājām savākt pārtiku un higiēnas preces.

Ziņas īsumā

* Gleznainā Švarcvaldes kalnu apjoztā ciematnīā Openavā Vācijā saimnieko latviešu ģimene. **Elīzes Zaļumas** cepto gardo kūku slava jau izplatījies tuvu un tālu, viesi izbauda kafejnīcas omulīgo gaisotni un sirsnīgo uzņemšanu.

* Bijušais Rīgas mērs un Eiropas parlamenta deputāts **Nils Ušakovs (Saskaņa)** TV raidījumā paziņoja, ka nekandidēs Rīgas domes vēlēšanās. Izskanējusi arī ziņa, ka citos medību laukos devies Ušakova milulis – kaķis Muris.

* Partijas **Attīstībai/Par** valde nolēmusi nerisināt **Mārtiņam Bondaram** atkāpties no Saeimas Budžeta un finanču komisijas vadības, kā to gribēja **Kustība Par!**, jo neviens no atšķirīgajiem viedokļiem neguva divu trešdaļu balsu vairākumu.

* Latvijā aprīlī faktiskā **bezdarba līmenis** bija 9,2 procenti, kas ir par 1,3% vairāk nekā martā, vēsti Centrālās statistikas pārvalde, un par 2,7% vairāk nekā pērnā gada aprīlī.

* Tuvāko mēnešu laikā Rīgas būvvaldei būs jāpieņem lēmums, vai izsniegt būvatļauju **panorāmas rata** celtniecībai Pārdaugavā. Tiesības uz projekta realizāciju izsolē ieguvīs lietuviešu uzņēmums, vēstīts Latvijas Televīzijas (LTV) raidījumā **Panorāma**.

Angliski izdots katalogs "Iepazīsti Latvijas produktus"

Aizvien pieaug Latvijas uzņēmēju loks, kas vēlas savu produkciju iekļaut e-katalogā "Iepazīsti Latvijas produktus".

Kopš aprīļa sākuma, kad Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) pirmoreiz prezentēja katalogu, tajā atrodama Latvijā ražoto produktu un pakalpojumu skaits teju dubultojies. **Latviesi.com** jau vēstīja, ka ideja par katalogu radusies brīdī, kad saistībā ar valstī izsludināto ārkārtējo situāciju, stājās spēkā ierobežojumi, kas apgrūtināja uzņēmējdarbību. Sākumā mērķis bija atbalstīt pieprasījumu pēc pašmāju ražotāju produktiem Latvijas tirgū, taču drīz secināts, ka interese un pieprasījums ir arī no ārzemēm. Kataloga veidotāji uzskata, ka tieši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kuri vēl nav izstrādājuši darbības stratēģijas eksporta tirgos, katalogs ir laba iespēja tikt pamanītiem.

Iznākusi grāmata "Ikšķiles novads. Vieta, kur sākās Latvija"

Grāmata veidota kā dāvana, atzīmējot Ikšķiles 835. jubilejas gadu. Tās autors ir Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta pētnieks **Dr. hist. Muntis Auns**, kuram Ikšķile kļuvusi par mājām teju 40 gadus. Pētnieks atklājis, ka archīvā ir milzums Ikšķiles vēstures materiālu, kas

ASV. Latvijas valstspiederīgajiem vajadzētu informēt tuviniekus par savu drošības situāciju ASV, kur pēdējās dienās vērojami plaši nemieri pēc afroamerikāņu Džordža Floida nāves policijas aizturēšanas laikā Mineapolē, sociālajos tīklos aicina Latvijas vēstnieks ASV Māris Selga. Selga uzsvera, ka daudzās ASV pilsētās patlaban notiek plaši protesti un ir ieviestas komandantstundas. Vēstnieks aicināja sekot līdzi vietējo varasiestāžu norādījumiem par sabiedrisko kārtību. Ja nepieciešama konsulārā palīdzība, Selga aicina sazināties ar Ārlietu ministrijas Konsulāro departamentu, zvanot uz tālruna numuru +371 26337711, vai arī sūtīt e-pasta vēstuli uz palidziba@mfa.gov.lv.

KANADA. 29. maijā Latvijas vēstnieks Kanādā Kārlis Eichenbaums (*attēlā*) bezkontakta veidā, ievērojot stingros fiziskās distancēšanās noteikumus, nodeva sejas maskas Pērlija Rido veterānu veselības centram Otavā (*The Perley Rideau Veterans Health Centre*).

Latvijas vēstniecībai pēdējo trīs gadu laikā ar Otavas galveno militāro veterānu veselības centru ir izveidojusies ļoti laba sadarbība. Centrā ar veterāniem ir ticis un uzrunājis gan vēstnieks Kārlis Eichenbaums un vēstnieka dzīvesbiedre Ināra, gan atbalstīti un vēstniecība ir piedalījies dažādos labdarības pasākumos, gan arī tur ir mūzicējuši Latvijas Bruņoto spēku mūziķi. Latvijas vēstnieka dzīvesbiedre Ināra Eichenbauma ir iesaistījies centrā arī kā brīvprātīgā atbalstītāja, palīdzot dažādos darbos. Arī šīs sejas maskas, kuņas joprojām trūkst, ir Ināras izgatavotas un ir neliels atbalsts tiem, kas ar savu dienestu uzturējuši mūsu ideālus un brīvību. Centrā ir militārpersonas, kas dienējušas dažādās vietās, tur ir pat iemītnieki, kas piedalījušies Otrajā pasaules karā.

VĀCIJA. Latvijas vēstniecība Vācijā ir izveidojusi kultūras notikumu portālu vācu valodā *kultur-lettland.de*, kurā no 27. maija tiek piedāvāta aktuāla informācija par Latvijas kultūras norisēm Vācijā, kā arī par vācu publiku interesējošiem notikumiem Latvijā.

Latvijas vēstniecība Berlīnē uztur ciešas saites ar latviešu māksliniekiem Vācijā un regulāri sadarbojas dažādos pasākumu formātos, aktīvi informējot par šiem notikumiem vēstniecības sociālo tīklu profilos *Facebook*, *Twitter* un *Instagram*. Nozīmīgu lomu šajā darbā ieņem arī Vācijas institūciju un parteru iesaiste gan federālajā, gan reģionālajā līmenī un arī inovatīvu pasākumu konceptu īstenošana. Tagad šim aktivitatēm pievienojas pārskatāms kultūras notikumu portāls vācu valodā. Latvijas kultūras pārstāvji pēdējo gadu laikā Vācijā guvuši vērā ņemamus panākumus. Dirģenti Andris Nelsons un Ainārs Rubiķis, operdziedātāja Elna Garanča, ērģeliece Iveta Apkalna, Valsts akadēmiskais koris *Latvija* u. c. ir kļuvuši par neatņemamu sastāvdaļu Vācijas kultūras dzīvē. Latvijas literatūra, filmas, māksla, dizains un arī dažādi jauni inovatīvi pasākumu koncepti gūst arvien lielākus panākumus Vācijā. Jaunizveidotais portāls ļaus vācu auditorijai gūt plašāku ieskatu Latvijas kultūras dzīvē un pārskatāmi uzzināt par nozīmīgākajiem latviešu mākslinieku pasākumiem Vācijā.

tā vien prasa, lai tos izpētī un apraksta. "Tapa šī grāmata – kā ātrs skrējieni cauri Ikšķiles novada vēsturei no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām," atzīst M. Auns.

Viens no pirmajiem grāmatas saņēmējiem ir Valsts prezidents Egils Levits, kurš vienmēr ir iestājies par iedzīvotāju demokrātisko piederību vietējām kopienām un kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšanu, akcentējot piederības apziņas konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei nozīmīgumu. Grāmatas saņem arī Ikšķiles Goda novadnieki, kuri veidojuši novada jaunāko laiku vēsturi. Tāpat grāmatas tiks nosūtītas katram 13. Saeimas deputātam. Tieši viņi ir tie, kuri rokās ir šā brīža Ikšķiles novada liktenis un tā nākotne. Deputāti var lemt par to, vai saskaņā ar likumprojektā "Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums" paredzētajām izmaiņām, Ikšķiles novads ar tā kultūrvēsturisko identitāti tiks saglabāts vai izsvītrots no Latvijas administratīvā iedalījuma kartes.

Saņem Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrijas balvu

Latvijas Universitātes (LU) Lībiešu institūta vadītājs Valts Ernštreits saņēmis Igaunijas Republikas Izglītības un zinātnes mi-

nistrijas Radu tautu programmas padomes balvu *Ilmapuu* ("Pasaules koks").

Valts Ernštreits

LU Lībiešu institūta pārstāvji paziņojumā medijiem informē, ka balva izveidota 2010. gadā, un to katru gadu piešķir vienam somugru pirmiedzīvotāju pārstāvim par pilsonisku aktivitāti, kas cieši saistīta ar tautas kultūras identitāti un saglabāšanas centieniem. Institūta atzīmē, ka šogad balvai tika pieteikti 26 kandidāti, starp kuriem atrodamie mariešu, komiešu, mordviešu, hantu, udmurtu, karēļu, ižoru, vepsu un lībiešu kultūras un sabiedriskie darbinieki.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Padomju pēckara propaganda 17. jūniju notušēja

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Padomju okupācijas pirmajā posmā, kas iegājis vēsturē kā Baigais gads, Doma laukums tika nosaukts par 17. jūnija laukumu, un nacionālizētā saldumu fabrika "V. Ķuze" ieguva nosaukumu "17. jūnijs". Kad vācu-padomju kara beigu cēlienā Lielvācijas varu Latvijā nomainīja atgriezušies boļševiku okupanti, laukums un fabrika, var teikt, automātiski atguva 17. jūnija nosaukumu, bet visus 45 gadus līdz Latvijas neatkarības atjaunošanai šis liktenīgais datums faktiski pazuda no padomju propagandas kalendāra, kamēr par "mūsu republikas" svētku dienu tika proklamēts

21. jūlijs, kad 1940. gadā pēc butaforiskām "vēlēšanām" faktiski okupantu ieceltā "tautas saeima" proklamēja ķiparu veidojumu – Latvijas PSR. Tātad svinams bija 21. jūlijs. Turpretim 5. augusts, kad šo veidojumu laipni uzņēma "varen plašajā" padomju imperijā, nozuda no oficiāla kalendāra.

Toties visus Staļina, Čruščova, Brežņeva, pat Gorbačova gadus tika kladzināts par nez kādu "sociālistisko revolūciju", kas 1940. gada vasarā esot vainagojusies ar "padomju varas atjaunošanu" (pēc 1919. gada).

Un paši propagandisti nespēja

izskaidrot, kāpēc toreiz katrā no trim Baltijas valstīm vienlaicīgi, kā uz burvja mājienu, uzliesmoja it kā nobriedušās "sociālistiskās revolūcijas"...

Taču atgriezīsimies – ar objektīva vērotāja acīm – tai pašā Baigajā gadā, kad Staļina PSRS un Hitlera Lielvāciju saistīja divi tiesiski akti – Molotova-Ribentropa līgums par neuzbrukšanu un mazliet vēlāk noslēgtais līgums par draudzību (to otro Putina propagandisti kaunīgi noklusē).

Man priekšā boļševizētās "Atpūtas" 1941. gada 21. februāra numurs. Šajā "Atpūtas" numurā publicēts kādas Elgas Bites (seg-

vārds?) romāna "Tukšā pērle" noslēgums. Te 17. jūnijam, kad Rīgā ieripoja padomju tanki, atvēlēja galvenā loma. Kārlis Ulmanis šai romānā figurē kā resnais (ar mazo burtu) un viņa režīms nav vis fašistisks, bet plutokratisks. Tai laikā PSRS taču draudzējās ar Lielvāciju, ko vadīja NSDAP – Nacionālsociālistiska vācu strādnieku partija, toties iesauka "plutokratija" līdzinājās tai, ko Lielvācija lietoja attiecībā uz Angliju, Franciju, ASV.

16. jūnijā uz Latgales dziesmu svētkiem "resnais baidījās braukt. Drošs paliek drošs. Te, pili sēžot..."

Lasām tālāk: "16. jūnijs trieca resno (...) Liksim nu žokenes galvā, vecais tusnija". Tad "pienāca 17. jūnijs (...) Sarkanarmija spēra soli, atbrīvoja miljonus darba ļaužu no verdzības". Un beigu akords: "Jā, plutokratijas vara nu bija salauzta (...) Mierīgi, bet noteikti, neatvairāmi cits pēc cita virzījās pelēki zilie Sarkanarmijas tanki, izklīda Rīgas ielās un bulvāros, ieņēma savas sargu vietas (...) Darba tauta savus atbrīvotājus sveica ar gavilēm."

No "sociālistiskās revolūcijas" ne smakas. Visu izšķīra padomju tanki. Šai ziņā Elgai Bitei bija taisnība.

SALLIJA
BENFELDE

Vai "karš" pret sabiedriskajiem medijiem Latvijā turpinās?

Par Krievijas propagandas ietekmi ne tikai Eiropā, bet arī Latvijā, runāts daudz arī mūsu laikrakstā. Mediju eksperti jau sen brīdina, ka tas, kāda informācija un cik plaši ir pieejama publiskajā telpā, ir būtisks valsts drošības garants. To vismaz teorētiski atzīst arī politiķi. Izpratne par to gan mēdz atšķirties, bet, šķiet, nu jau neviens vairs nenoliedz, ka sabiedriskajiem medijiem ir liela nozīme.

Tajā pašā laikā pēdējos gados bija vērojami centieni sabiedrisko mediju "ielikt rāmītī", neļaut, sodīt, kontrolēt. Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) – elektronisko mediju uzraugs Latvijā – tika pieņemis vairākus divvainus lēmumus, kas sabiedrisko elektroniskos mediju tikai vājināja. Lielā daļā sabiedrības un politiķu tas izraisīja protestus un sašutumu. Tādēļ vispirms no NEPLP tādēļ pēc pašas vēlēšanās aizgāja viena, pēc tam otra uzraudze, NEPLP vadītāja. Notika konkurss, tika apstiprināti divi jauni padomes locekļi, uz brīdi tas, ko varēja dēvēt gandrīz vai par karu pret sabiedriskajiem medijiem piekļu. Tiesa gan, pretrūnīgs bija NEPLP lēmums martā par to, ka Covid-19 krīzes laikā sabiedriskajiem medijiem jādod savs saturs Baltijas Pirmajam Kanalā (PBK), kuŗam vairs nebija ziņu raidījumu, kuŗš bija pārtraucis Latvijā veidotu satura pārraidi un kuŗam tāpēc draudēja licences nepagarināšana. Kā zināms, šogad, februāra sākumā, notika Valsts drošības dienesta kratišana PBK īpašnieka birojā, jo bija kļuvis zināms par finanču darījumiem ar Krievijas prezidenta Vladimira Putina paziņu, miljardieri Juriju Kovaļčuku. Starp citu, Kovaļčuks jau gandrīz sešus gadus atrodas Eiropas Savienības (ES) sankciju sarakstā. NEPLP lēmums tika skaidrots ar

to, ka krievu valodā runājošie iedzīvotāji lielākoties skatās tikai Krievijas kanālus, kuŗos melu un dezinformācijas ir ļoti daudz. Tobrīd Putins apgalvoja, ka tāda Covid-19 nav, tā ir parasta gripa, un informācija par ārkārtas situācijas ieviešanu Latvijā un par noteiktajiem ierobežojumiem lielu daļu krievvalodīgās auditorijas nemaz nesusniedza.

Jāatzīst, ka emocionāli bija grūti pieņemt, ka tiek stiprināts šāds televīzijas kanāls, kuŗa īpašniekam "Baltijas mediju aliancē" pieder atļauja pārraidīt arī deviņus Krievijas kanālus Latvijā. Tomēr ar šo lēmumu nācās samierināties, tas bija kā pagaidu risinājums. Vēlāk Valsts drošības dienests pret "Baltijas mediju aliancē" ierosināja kriminālprocesu par ES sankciju neievērošanu, turklāt NEPLP tomēr bija aizliedzis pārraidīt deviņus Krievijas TV kanālus, jo to patiesais labuma guvējs bija jau minētais Kovaļčuks. Bija skaidrs, ka informācija tai krievvalodīgajai auditorijai, kas skatās PBK, ir vajadzīga un ka izmeklēšana notiek.

Tomēr pavisam nesen NEPLP priekšsēdētājs Ivars Āboliņš nāca klajā ar paziņojumu, kas šokēja un lika vaicāt – ko tas nozīmē? Viņš paziņoja, ka no nākamā gada 1. janvāra televīzijas kanālā LTV7 vairs netiks pārraidīts mazākumtautību saturs, tātad vairs nebūs raidījumu krievu valodā. Viņš gan atzina, ka mazākumtautību saturam ir vieta sabiedriskajos medijos, bet tajā pašā laikā atzina, ka no 2021. gada 1. janvāra mazākumtautību saturs LTV7 vairs nebūs redzams, mazākumtautību saturs tiks pārnest uz internetu, kuŗā tiks veidota mazākumtautību platforma uz *lsm.lv* bāzes.

Latvijas Televīzijas 7. kanālā ir raidījumi krievu valodā, lai krievvalodīgie skatītāji iegūtu vairāk informācijas no Latvijas

un mazāk skatītos Krievijas TV. Jau gadiem tiek runāts, ka LTV vajadzētu vienu kanālu tikai krievu valodā – tāpat kā Igaunijā, kur šis kanāls savu auditoriju aizvien paplašina, tā mazinot Krievijas ietekmi. Vēl pagājušajā gadā Saeimas Stratēģiskās komunikācijas apakškomisijas sēdē tika spriests par sabiedrisko mediju attīstību mazākumtautību uzrunāšanai. NEPLP locekle Aurelija Ieva Druvieta Saeimas Stratēģiskās komunikācijas apakškomisijas sēdē skaidroja, ka multimediju platformas mazākumtautību auditorijai krievu valodā izveidošanai uz *lsm.lv* platformas bāzes ir nepieciešami gandrīz 440 000 eiro un ka jau pašlaik kopējais auditorijas lielums *lsm.lv* krievu valodas sadaļai ir apmēram pusmiljons. Par to, ka LTV7 vairs nepārraidīs krievu valodā, netika runāts.

Šis pēkšņais Āboliņa paziņojums bija pārsteigums un lika vaicāt, vai LTV ir interneta platformas veidošanai nepieciešamie līdzekļi un vai gados vecākā krievvalodīgā auditorijas daļa izmantos internetu vai pāries atpakaļ uz Krievijas TV kanālu skatīšanos. Turklāt līdz pat 29. maija paziņojumam nekāda saskaņošana ar LTV par programmas maiņu un jaunās platformas veidošanu nebija notikusi.

Pēc Āboliņa paziņojuma Latvijas Televīzija puda, ka NEPLP apgalvojumi par mazākumtautību satura pazušanu no ētera LTV ir nepatīkami pārsteigusi. LTV multimediju platformas nepieciešamība jau vairākus gadus ir bijis viens no LTV un NEPLP sarunu tematiem. Tomēr fakts, ka publiskajā telpā izskanējis šāds projekta izpildes termiņš, kas nav saskaņots ar Latvijas Televīziju, liecina par nepārdomātu komunikāciju no NEPLP puses, paziņojumā medijiem sacīja LTV. Ivars Priede, LTV valdes locek-

lis, skaidroja, ka Finansiālā nodrošinājuma šim projektam nav, nav arī rīkojuma vai lēmuma no NEPLP par projekta izpildes termiņu, tādēļ šodien izskanējušais paziņojums par 1. janvāri ir tiešām negaidīts. "Tāpat šī situācija ir absurda no konkurences viedokļa – par šādiem lēmumiem, kas ietekmē visas organizācijas darba stratēģiju, pārvaldītais uzņēmums nevar uzziņāt no citiem medijiem. NEPLP ir jāsaprot, ka šādi lēmumi var ietekmēt jebkuŗa sabiedrisko mediju projekta īstenošanu. Tas ir īpaši būtiski, kamēr mēs vēl esam reklāmas tirgū," uzskata Priede.

Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas Mediju politikas apakškomisijas priekšsēdētāja Vita Tērauda uzskata: "Šobrīd LTV7 ir vienīgais televīzijas kanāls, kas piedāvā vietējās ziņas krievu valodā. Propagandas un viltus ziņu laikmetā mums ir jābūt ne vien ļoti uzmanīgiem, bet arī ārkārtīgi atbildīgiem, pieņemot jebkādas lēmumus par šī satura pārtraukšanu vai pārveidošanu. Pretējā gadījumā riskējama, ka tā sabiedrības daļa, kas šobrīd patērē LTV7 mazākumtautību saturu, var palikt bez objektīvas informācijas par notiekošo valstī." Savukārt mediju eksperte Anda Rožukalne Radio raidījumā "Pēcpusdiena" puda, ka līdz ar plānu atteikties no mazākumtautību satura LTV7 sadzirdz riskus kvalitatīva satura pieejamībai noteiktai auditorijas daļai.

Vēl nesaprotamāka NEPLP nostāja ir vairākos citos jautājumos. Proti, LTV 6. maijā saņēmusi NEPLP priekšsēdētāja Ivara Āboliņa parakstītu vēstuli, kuŗā esot norādīts, ka sabiedriskās televīzijas "mērķis noteikti nav konkurēt ar komerciālajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem", kā arī NEPLP aici-

nājus "LTV savos redakcionālajos lēmumos neveidot papildus konkurenci komerciālajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem un iespēju robežās atkārtoti izvērtēt jautājumu par ziņu raidījumu ētera laiku, lai nodrošinātu sabiedrībai iespēju saņemt vispusīgu un daudzveidīgu informāciju no dažādām programmām".

LTV šis paziņojums bijis mulsinošs un lika vaicāt, vai NEPLP paustais demonstrē uzraugošās iestādes ieinteresētību komercmediju interešu aizstāvībā. Turklāt pat sabiedriskajā pasūtījumā ir noteikti sasniedzamās auditorijas mērķi, kuŗu sasniegšana bez godprātīgas un sekmīgas konkurences ir praktiski neiespējama. LTV to vērtē kā mēģinājumu iejaukties redakcionālajā neatkarībā.

Jāpiebilst, ka LTV par notikušo ir lūgusi Konkurences padomes (KP) skaidrojumu. Konkurences padome vēstulē esot paudusi, ka gan LTV, gan komerciālie plašsaziņas līdzekļi Konkurences likuma ietvaros uzskatāmi par tirgus dalībniekiem, kuŗi konkurences televīzijas programmu veidošanas un izplatīšanas tirgū un reklāmas izvietošanas tirgū regulējuma. Ari uz LTV darbību ir attiecināms Konkurences likuma regulējums.

LTV arī vērsās Eiropas Raidorganizāciju apvienībā (EBU), kuŗas ģenerāldirektors Noels Kurens atbildē LTV esot uzsvēris, ka neatkarība ir viena no būtiskākajām sabiedrisko mediju pamatvērtībām. Eiropas Padomes rekomendācijās par sabiedrisko mediju pārvaldību dalībvalstīs īpaši uzsvērtā mediju neatkarība un autonomija programmu plānošanas jautājumos.

Atliek vien secināt, ka NEPLP vai nu nesaprot, vai negrib saprast, kāda ir sabiedrisko mediju loma un nozīme neatkarīgā un demokrātiskā valstī ikdienā, bet it sevišķi krīzes apstākļos.

LIGITA KOVTUNA

Par taisnību, patiesību un maldiem latviešu vēsturē

Apgādā “Latvijas mediji”, kas specializējas apjomīgu un nopietnu vēstures grāmatu izdošanā, nācis klajā kārtējais pētnieciskais ievirzes darbs – mūsu Amerikas tautieša **Ričarda Pļavnieka** “Apsūdzības pret Viktoru Arāju un Latviešu drošības palīgpolīciju. Nacistu kolaboracionistu tiesas prāvas aukstā kara laikā”. (Nosaukums ar apakšvirsrakstu tiešām garš un “klamzīgs” – 15 (!) vārdi! Derēja gan izdevējiem padarbināt fantāziju un izdomāt ko gaudīgāku un precīzāku.) Taču, neskatoties uz gašo un sarežģīto grāmatas pieteikumu, tā lasāma viegli, tā patiesi aizrauj, jo autors ir veikls un aizrautīgs stāstītājs. Vēlos pat teikt – lasāma kā detektīvrokāns, nav piebāzta ar dokumentārām atsaucēm, kas itin bieži atbaida lasītājus ar savu akadēmiskumu. Pārskatāms un gana vienkāršs arī grāmatas “aparāts”, t. i. literatūras saraksts, personu rādītājs, zemsvītras piezīmes u. c.

R. Pļavnieks mums stāsta savas versijas par Latvijas vēsturē ļoti jutīgām un līdz galam neizpētītām tēmām – kā jau vēsti virsraksts. Taču doktora Pļavnieka uzmanības centrā ir latviešu kolaboracionistu – Viktora Arāja, Herberta Cukura, Konrāda Kalēja un citu līdzīgo vīru psiholoģiskais raksturojums. Pļavnieks meklē atbildes uz jautājumiem, kas mudināja, piemēram, iestāties “Arāja komandā”, kādi bija viņu motīvi un aizstāvēšanās taktika, vēlāk stājoties tiesas priekšā? Tieši šā pēdējā jautājuma pētījums ir lasāms kā īsts psiholoģiskais detektīvs. Te publicēta arī intervija ar Ņujorkas advokātu Ivaru Bērziņu. Droši vien daudziem, tāpat kā man, kā pārsteidzošs atklājums nāca fakts, ka “viņa aizstāvēto veiksmīgo lietu skaits varētu pat pārspēt jebkuru cita advokāta panākumus, kas uzņēmās šādu pienākumu kādā citā valstī.” Piebildīšu – atbrīvojot nepatiesi apsūdzētos tautiešus no “žīdu šāvēju” *birkas*. Ivars Bērziņš saka: “Kamēr strādāju par advokātu, es nekad, nekad neesmu runājis ar žurnālistiem. Vienmēr paturēju prātā, ka lai ko es arī teiktu, tas nepalīdzēs maniem klientiem.” ASV tiesas tikai pag. gs. 80. gados sāka pētīt, cik un kuri no tiem latviešiem, kas pēc Otrā pasaules kara iecēloja Amerikā, varētu būt kara noziedznieki. Apsūdzības izvirzīja 13 latviešiem, divi no viņiem tika notiesāti, viens aizbēga no valsts, četri nomira un vēl pret četriem apsūdzības netika pierādītas. Starp visiem austrumeiropiešu imigrantiem, ieskaitot latviešus, notika apmēram 1500 izmeklēšanas, kuŗu rezultātā apsūdzības izvirzīja 134 personām. No tām 83 zaudēja ASV pilsonību un 62 no tām tika deportētas. Šos faktus Ričards Pļavnieks min intervijā *Latvijas Avīzes* žurnālistam, vēsturniekam Viesturam Sprūdem un uzsver: “Nevajadzētu ļaut, lai sensacionālās publikācijas ar naidīgu politisko saturu pievērstu sev pārāk lielu Latvijas sabiedrības uzmanību. Latvijas akadēmiskajā vidē šobrīd ir ļoti daudz nozīmīgu pētījumu par holokaustu.

PAR AUTORU.

Rīčards Pļavnieks (38) ir Amerikas latviešu vēsturnieks, dzimis un audzis Merilendā, doktora gradu ieguvis Stetsonas universitātē 2013. gadā. Specializējies Vācijas jaunāko laiku vēsturē un Austrumeiropas vēsturē. Ir publikāciju autors starptautiski atzītos izdevumos, kā *Yad Vashem Studies* un Latvijas Vēstures institūta žurnālā u. c. Ir asociētais profesors Floridas Dienvidu kolledžā (Florida Southern College). Par sevi stāsta:

“Pirms kā pusaudzis no 1995. līdz 1998. gadam dzīvoju Rīgā, es patiešām tikai virspusēji apzinājos, ka esmu latvietis. Tomēr stāsti, ar kuriem biju uzaudzis, pēkšņi ieguva reālītāti, kad sapratu, ka eju pa tām pašām ielām, pa kuŗām 30. gados gājusi mana vecmāmiņa, vai apmeklēju lauku sētu, kuŗā uzauga mans vectēvs. Ietekmi, iespējams, padziļināja tas, ka divus gadus pirms savas ģimenes pārcelšanās uz Latviju biju dzīvojis Maskavā.

Protams, jāpiemin, ka manu vectēvu iesauca latviešu leģionā, un viņš vēlāk padevās Rietumu sabiedrotājiem; būdams bēgļu nometnēs, nodibināja ciešākas attiecības ar ASV armiju. Kāds amerikāņu virsnieks galvoja par viņu, lai būtu ļauts ieceltot ASV. Vectēvs strādāja celtniecībā un nomira no sirdslēkmes, darot savu darbu, 1976. gadā. Es viņu nesatiku, jo piedzimu 1982. gadā.

Ieinteresēšanās par ģimenes vēsturi kalpoja kā sākumpunkts interesei par Otro pasaules karu, īpaši Austrumu frontē. Studēju vēsturi un vidusskolā un universitātē apguvu vācu valodu. 2006. gadā turpināju studijas filozofijas doktora grada iegūšanai Ziemeļkarolīnas universitātē. Mans doktora darba izstrādes padomnieks bija plaši pazīstamais holokausta vēsturnieks Kristofers Braunings (Christopher Browning). Ņemot vērā manas dzīves iepriekšējo pieredzi, izcelsmi un valodas spējas, kuŗas ietilpa kaut pieticīgi, arī latviešu un krievu valoda, šķita dabiski pētīt Arāja komandas darbību. Tā bija plaši pazīstama holokausta īstenotāja, taču par to vēl nebija sarakstīta neviena grāmata angļu valodā.”

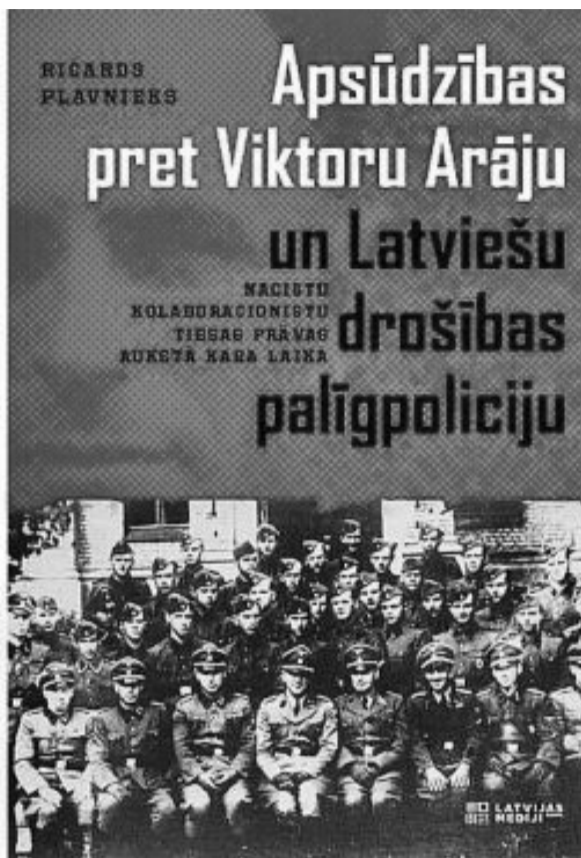
Latviešu zinātnieki, kas nodibinājuši ciešus sakarus ar kollēgām Rietumos, veic ļoti kvalitatīvu darbu patiesības meklējumos, nevis bīda kādu politisko dienaskārtību. (..)

Neapšaubāmi, padomju okupācija, kas turpinājās līdz 1991. gadam un noteica sajūtas valstī vēl ilgi pēc tam, ir vissvarīgākā latviešu “pagātnes pārvarēšanas” stāsta sastāvdaļa. Pirmkārt, tā neļāva Latvijas sabiedrībai pašai tik galā ar nacisma pagātni savā izpratnē. Tā vietā gadu desmitiem tai bija uzlikts par pienākumu cienīt dog-

mas, kas nāca no neuzticamiem avotiem.

Otrkārt, daudziem latviešiem pašu pārciestās padomju represijas aizēnoja ebrēju upurus kara laikā. Tagad šie šķēršļi ir pakāpeniski pārvarēti. Atšķirībā no dažām citām bijušā Austrumu bloka valstīm Latvijas valdībai un sabiedrībai ir izdevies izvairīties no iekrišanas šajā ļoti politizētās un skarbās temās slazdā.

Esmu gandarīts par godīgu un patieso attieksmi pret visiem šiem vēsturiskajiem notikumiem, ieskaitot notikumu atzišanu skolu

Rīčards Pļavnieks: “Tā kā izraēlieši 1965. gadā Cukuru noslepkavoja, ko es uzskatu par valsts rīcību bez tiesiskas pilnvaras, palikušajiem tika liegta potenciāli vērtīgā informācija par Arāja komandas iekšējo darbību, kas būtu varējusi atklāties izmeklēšanas un tiesas procesa laikā. Turklāt fakts, ka viņš netika oficiāli notiesāts, ļāvis Cukura aizstāvjiem turpināt viņa tēla rehabilitāciju.

Mans padoms tiem, kas latviešu nacionālā goda vārdā cenšas rehabilitēt Cukuru, ir apstāties: jūs maldāties! Jo viņu var ne tikai droši uzskatīt par vainīgu – centieni attaisnot Cukuru atbilst to spēku apgalvojumiem, kuŗi vēlas Latviju izolēt no Rietumiem.”

mācību grāmatās. Pasaulē nav ideālas valsts, kas nekad nebūtu rīkojusies nepareizi. Vajadzīga drosmē godīgi raudzīties uz savu vēsturi, lai izveidotu labāku nākotni. Tā ir diēnas tautas pazīme.”

Ko doktors Pļavnieks saka par visai divdomīgo attieksmi pret Herbertu Cukuru?

“Tā kā izraēlieši 1965. gadā Cukuru noslepkavoja, ko es uzskatu par valsts rīcību bez tiesiskas pilnvaras, palikušajiem tika liegta potenciāli vērtīgā informācija par Arāja komandas iekšējo darbību, kas būtu varējusi atklāties izmeklēšanas un tiesas procesa laikā. Turklāt fakts, ka viņš netika oficiāli notiesāts, ļāvis Cukura aizstāvjiem turpināt viņa tēla rehabilitāciju.

Mans padoms tiem, kas latviešu nacionālā goda vārdā cenšas rehabilitēt Cukuru, ir apstāties: jūs maldāties! Jo viņu var ne tikai droši uzskatīt par vainīgu – centieni attaisnot Cukuru atbilst to spēku

apgalvojumiem, kuŗi vēlas Latviju izolēt no Rietumiem.”

Detektīva un farsa elementi izlasāmi R. Pļavnieka stāstā par Konrādu Kalēju, kas gadiem ilgi pārdroši bēguļoja no valsts uz valsti, kamēr 1999. gadā krietni satricināja Anglijas latviešu centra *Straumēni* citādi rimto mieru. Proti, tur viņš bija apmeties veco ļaužu mītnē, slēpdamies ar svešu vārdu, taču “iekrita”, būdams neuzmanīgs un bieži sazvanoties ar savu senu, uzticamu draudzeni Kanadā... Kamēr britu attiecīgās iestādes pētīja, kā vecais vīrs te nokļuvis no Austrālijas un kamēr vēl turpinājās izdošanas procedūra tiesāšanai Latvijā, Kalējs nomira.

Grāmatas noslēgumam R. Pļavnieks liek filozofisku virsrakstu: “taisnība dažiem, patiesība mums visiem”. Citēšu secinājumu: “Ņemot vērā holokausta neskaitāmos noziegumus un tādu blakus noziegumus, kādus pastrādāja Latviešu drošības palīgpolīcijas vīri, taisnīgā tiesa noziedzniekiem un viņu upuriem var būt tikai relatīva. (..) Lai gan pēc justīcijas

standartiem kopumā liela daļa holokausta noziedznieku saņēmuši sodu, tomēr šis stāsts nav apmierinošs. (..) Viņi pārsvarā saņēma sodus, ka ir absolūti neatbilstoši tiem noziegumiem, kuŗos viņus apsūdzēja. Piesprieštie sodi būtu varējuši būt daudz bargāki...”

Autors ir intervējis, pētījis tiesu lietas, sadarbojies ar virkni holokausta pētniecības autoritāšu Rietumos, kā arī ar mūsējiem – Edvardu Andersu un Andrievu Ezergaili, kam sirsnīgi pateicas savā priekšvārdā grāmatai.

Grāmatu varat iegādāties tīmekļa veikalā – veikalsla.lv, un to jums piegādās mājās.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Saprast sevi un laiku. Otrā saruna

Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājs (TSDC)

no 1995. līdz 2008. gadam un tagadējais centra konsultants Indulis Zālīte par laika, vietas un vēstures redzējumu un izpratni sarunā ar Salliju Benfeldi

Domājot par Austrumu kaimiņa politiku, pēdējā laikā bieži mēdzam sacīt, ka Krievija lēnām atgriežas Staļina laikos. Vieni teic, ka atkal visu vada VDK mantinieks un pēctecis Krievijas federālais drošības dienests (FDD) jeb, kā saīsinājumos bieži raksta – FSB (tā ir abreviatūra no krievu valodas). Citi teic, ka Krievijā valda prezidenta Vladimira Putina partija “Vienotā Krievija”, kas varas atbalstam tika nodibināta 2001. gada 1. decembrī. Acīmredzot, lai vērtētu Krievijā notiekošo un tā ietekmi kaimiņvalstīs šodien, kaut nedaudz vajadzīgs ieskats okupācijas laika varas pamatprincipos.

Tiek uzskatīts, ka Padomju Savienībā visu vadīja VDK un ka to, kā izjuka totalitārā lielvalsts, lielā mērā noteica čekas nespēja orientēties apstākļos un situācijā.

Ja jau čeka bija tik varena līdz pat PSRS pastāvēšanas pēdējai dienai, jāpajautā, kāpēc Padomju Savienība sabruka? Čeka bija kā elektriskais gludeklis – izrauj kontaktakšņi no ligzdas, un gludeklis nedarbojas jeb, citiem vārdiem sakot, gludeklis ir, bet tas ne vienmēr strādā.

Jāteic arī, ka kādas sistēmas viena sastāvdaļa nevar būt labāka par visu sistēmu, lai gan VDK bija vairāk disciplinēta un mazāk korumpēta nekā citas. Atšķirībā no kompartijas, tur bija rotācija – pēc zināma nostrādāto gadu skaita, bija izdiena un, ja vien nebija saņemta vismaz ģenerāļa pakāpe, cilvēks devās pensijā. Tādēļ VDK visu laiku notika darbinieku maiņa, tajā ienāca izglītoti un jaunāki cilvēki, turklāt lielākoties tas notika nevis pazišanās dēļ, bet vērtējot pēc spējām.

Čruščovs savas valdīšanas laikā izgudroja, ka pretizlūkošana valsts iekšienē ir amorāla. Tāpat cilvēkiem sekot ir amorāli, jo, ja būs kādas nepilnības, tad kompartijas biedri par to taču ziņos. Izrādījās, ka tā gluži nav vis un ka specdienestu viens no uzdevumiem ir paredzēt sociālās spriedzes elementus. Ja cilvēkiem trūkst maizes un viņi gatavojas streikot, tad jādod viņiem maize, nevis viņi jāapspiež – vienreiz, divreiz to var izdarīt, bet ne jau desmit reizes. Galu galā nepietiks nekādu resursu un armijas, lai to darītu nepārtraukti. Čruščova laikā bija vairāki lieli nemieri, kuŗu apspiešanai vajadzēja izmantot armiju.

Tāpat drošības dienestu loma samazinājās, tautsaimniecību faktiski vadīja nezināši cilvēki, nemieru apspiešanai tika izmantota armija, bet tas tika noklusēts, cik vien iespējams?

Vēlāk atkal VDK loma tika stiprināta, bet tā tomēr bija pakļauta totalitārāi ideoloģijai, kas izrādījās pilnīgi neauglīga un nespējīga. Vara neko par savām kļūdām negribēja dzirdēt, vēl vairāk – tika piesaistīti represīvie orgāni, lai negatīvās informācijas nesējus izolētu. Tā teikt, vainīgs

ziņnesis, un ziņneša ķērāja loma tika uzticēta VDK. No septiņdesmitajiem gadiem drošības dienestos, arī VDK ienāca jauna paaudze ar augstāko izglītību, Latvijā tie lielākoties bija latvieši. Viņi bieži vien, kā mēdz sacīt, stāvēja uz zemes ar abām kājām un labi redzēja patieso situāciju.

Sešdesmito gadu beigās, redzot, ka propagandas stāsti un partijas kongresos runātais krasi atšķiras no dzīvē notiekošā un ka to tā isti vairs nevar noslēpt, režīms kļuva liberālāks, vairs nebija masveida represiju. Protams, bija represijas pret individiem, bet tām pamatā bija ar ārpolitiku saistīti jautājumi. Kad politikā iestājās zināms atslābums, Padomju Savienība sāka draudzēties ar Ameriku, bet padomju ieskatā amerikāņi sāka atļauties par daudz. Cilvēki kļuva nemierīgi, klausījās *Amerikas Balsi*, kas daudz stāstīja par vēsturi, ekonomiku. Cilvēki sāka salīdzināt, jo, dzīvojot aiz dzelzs aizkara, neko salīdzināt nevarēja. Vecāki un vecvecāki jau arī neko nestāstīja, pat ja zināja, jo baidījās. 1967. gadā partijas centrālkomitejā un Ministru Padomē tika pieņemts lēmums par Pārvaldes dibināšanu cīņai pret ienaidnieka ideoloģisko diversiju drošības iestādēs. No vienas puses, tās mērķis bija noskaidrot sabiedrības noskaņojumu un ziņot kompartijai, lai tā varētu korigēt “polītisko līniju”, to uzlabot. No otras puses, jau pašā formulējumā ir ietverts, ka Padomju Savienībā viss ir tik labā kārtībā, ka sašutumam vai neapmierinātībai nav nekāda pamata! To principā nemaz nevar būt, tādēļ kaut kas tāds ir ideoloģiskās diversijas sekas. Savā ziņā tas bija arī kā brīdinājums ārzemniekiem – jūs taču redzat, ka jūs darāt sliktu mūsu cilvēkiem, jo mums tak nākas viņus tiesāt un sūtīt uz Sibīriju! Škan absurdi un ironiski, bet izskatās, ka tā tiešām tika domāts. Jāteic, ka informācijas par septiņdesmito, astoņdesmito gadu disidentiem bija maz, tiesas procesi bija slēgti, par tiem parasti ziņoja ārzemju raidstacijas.

Jūsu sacītais liek secināt, ka TSDC galvenais uzdevums bija un ir saprast sistēmu un tās būtību, ko tā darīja un kāpēc. Vai uzvārdiem no čekas maišiem, par kuŗiem var strīdēties un strīdas, ir tik ļoti būtiska nozīme?

Kad 1992. gadā TSDC tika dibināts, doma bija dokumentēt, lai būtu ar ko strādāt un veikt arī pētniecības darbu, bet pamatā ir jāvāc un jādokumentē, kas un kā notika. Bet tad mums “uzmeta uz galvas tos maisus”, kas faktiski paņēma visus resursus. Bija jāsaprot, kas tas ir – neviens, arī vēsturnieki, nezināja VDK īpašo lietvedību. Bija jālasa pieejamie dokumenti, jāintervē cilvēki, kas ar tiem strādāja, jo tā ir pavisam cita terminoloģija, cits domāšanas veids – var teikt,

pavisam cita valoda un ideoloģija. Mums uzreiz bija skaidrs, ka būs daudz ierobežojumu, tie savulaik bija paredzēti kādos 14 likumos, tad dažus atcēla, jo tika ieviesti konceptuāli likumi par valsts noslēpumu, par darbu atsevišķās iestādēs. Bija skaidrs, ka ļoti liels darbs jāveic dokumentu administrēšanā un jābūt precīziem, lai mums nevar pārnest, ka esam kaut ko noslēpuši. Vispirms bija jānoskaidro, kādi dokumenti mums ir, pēc tam – kādu nav, cik svarīgi ir tie dokumenti, kuŗu mums nav un kāda nozīme tiem, kuŗi mums ir. Tas mums izdevās, dokumentu sistēmu ieviesām, un visās vēlēšanās,

Indulis Zālīte: “Atceros, kādu smieklīgu gadījumu, ko man stāstīja bijušais VDK darbinieks cīņai pret ideoloģisko diversiju. Viņš, “zaļš gurķis”, bija atnācis strādāt tajā pārvaldē un viņam pateica, ka viņa pārziņā būs Leļļu teātris. Viņš atbildējis, ka nevar iedomāties, kā ies uz turieni, jo viņu taču izsmies! Priekšnieks atbildējis – kur gan varētu būt labāka vieta atentāta gatavošanai kā Leļļu teātrī, jo neviens taču neiedomāsies par to!”

valsts ierēdņu un civilienesta, prokuratūras un iekšlietu sistēmas, tiesu jautājumos mēs devām atzinumu, sadarbojāmies ar ģenerālprokuratūru totalitāro noziegumu izmeklēšanā.

Protams, ir skaidrs, ka, lai valsts noskaidrotu, vai slepeni netiek veiktas kādas pretvalstiskas darbības, ir vajadzīgi slepenie aģenti. Tā tas notika arī padomju laikā. Atceros, kādu smieklīgu gadījumu, ko man stāstīja bijušais VDK darbinieks cīņai pret ideoloģisko diversiju. Viņš, “zaļš gurķis”, bija atnācis strādāt tajā pārvaldē un viņam pateica, ka viņa pārziņā būs Leļļu teātris. Viņš atbildējis, ka nevar iedomāties, kā ies uz turieni, jo viņu taču izsmies! Priekšnieks atbildējis – kur gan varētu būt labāka

vieta atentāta gatavošanai kā Leļļu teātrī, jo neviens taču neiedomāsies par to! Tāda, lūk, ideja. Vai darbinieks bija tajā Leļļu teātrī un ko viņš tur darīja un ko ziņoja, nezinu. Bet tāda ir totalitāra valsts un tās domāšana. Šodien tas liekas smieklīgi, varbūt pat varētu rakstīt kriminālromānu.

Tautsaimniecības ideoloģiskā vadība bija vienas partijas absolūtās varas interesēs, ignorējot jebkuŗus ekonomikas pamatprincipus, un tas noveda pie jukām tautsaimniecībā. Ar notiekošo vairs lāgā nevarēja tikt galā, turklāt bija arī klusām augoša neapmierinātība.

nas aģentus sāka “izslēgt” no darbības. PSRS VDK Piektais pārvaldes priekšnieka, Ministru kabineta priekšsēdētāja vietnieka ģenerāļa Filipa Bobkova grāmata, kuŗa gan jālasa uzmanīgi un kritiski, izlasīju, ka galvenais bija zināt iedzīvotāju noskaņojumu, jo situācija kļuva aizvien spriegāka un bīstamāka. Kaut gan tika daudz solīts, nekas nemainījās – preču nebija, to kvalitāte kritās, bet kompartija turējās savās pozīcijās, pie savas ideoloģijas. Tas nozīmēja, ka represīvajai iestādei bija jāsaģlabā un jāuztur tēls patiesībā jau *beigtam kaķim*.

Astoņdesmito gadu beigās sākās dokumentu izvešana no republikām uz Maskavu, aizveda arī čekas aģentu lietas. Palika aģentūras kartotēka, jo bija jāveic kaut kāda statistika, bet tas nav nekas būtisks – tas ir apmēram tāpat, ka būtu bibliotēkas kartīte, bet pašas grāmatas nebūtu. Nekāda bibliotēka no kartītēm vien nesanāk. Un vēl – iedomājieties, ka jums ir grāmatas kartīte bez autora, grāmatas nav, ir tikai nosaukums – piemēram, “Cīruļputenis”. Varat vien domāt, kas tā par grāmatu – dzeja, romāns, meteoroloģisko procesu mācību grāmata vai vēl kas cits. Līdzīgi ir ar tām kartotēkām kartītēm. Jā, par iekšlietu sistēmā toreiz strādājošajiem zinām, ka lielākoties savervētie miliči nodarbojās ar saimniecisko noziegumu atklāšanu, jo tajā sistēmā astoņdesmito gadu beigās notika ļoti liela sistēmas tīrīšana – tā bija korumpēta, piesedza noziedzniekus. Tiesa gan, čeka nevienu lietu nedrīkstēja ierosināt bez kompartijas centrālkomitejas pirmā sekretāra sankcijas, un parasti līdz tiesai nekas nenonāca, darbonis vien zaudēja labo amatu, viņu pārcēla uz salīdzinoši neliela priekšniecīva vietu.

Vai čeka bija vienota un monolīta drošības iestāde līdz pat neatkarības atjaunošanai?

Nē, ap astoņdesmit astoto, astoņdesmit devīto tajā neviens vairs nevienam neuzticējās. Notika dažādas intrigas, sabiedroto meklējumi, daudzi domāja, kur likties un ko darīt tālāk, dažs labs mēģināja sev nodrošināt nākotnes izredzes, ja viss mainīsies, Latvija kļūs neatkarīga. Tas ir atsevišķs, garš un sarežģīts stāsts. Jau pirmajā sarunā minēju, ka Latvija ir vienīgā, no kuŗienes netika izvestas arī kartotēkas kartītes, jo, tās paturot, tika cerēts, ka varēs piedāvāt aģentus jaunajām Latvijas iekšlietu un drošības iestādēm – sava veida nodrošinājums sev, lai varētu mierīgi dzīvot tālāk. Tas neizdevās, kā tika plānots. Tāpat arī nav tā, ka čeka uztaisīja Tautas fronti. Protams, tā centās ietekmēt tādu organizāciju dibināšanu, kas būtu pārraugāmas, kuŗas būtu savi cilvēki, bet process kļuva nevadams un nekontrolējams. Tādēļ par to visu nevar teikt, ka viss taču ir skaidrs un zināms.

Latvija, 1990: ceļš atpakaļ uz mājām Nr. 2

Moto: “Mēs, bez tam, ka esam latvieši arī esam cilvēki, kam visa pasaule pieder.”
Juris Alunāns, 1859. gads

ATIS LEJIŅŠ

(Turpināts no Nr. 20)

1989. gada 1. marts Stokholmā. Pošos uz Somiju sagaidīt Latvijas Tautas frontes delegāciju. Domāju – kādi viņi būs, šie jaunie Latvijas tautas vadītāji? Izšķirošais – neatkarība, neatkarības atjaunošana. Pirms Latvijas Tautas frontes Zviedrijas nodaļas dibināšanas mēs ar viņiem runājām – ar Daini Ivānu, Jāni Jurkānu un ar toreizējās Tautas frontes valdes priekšsēdi Valdi Šteinu. “Vai esat par neatkarību?” Protams, bet ceļš ir pareizi jāsaprot. LNNK pašlaik to izvirza, bet mēs radām priekšnosacījumus neatkarībai. Kad būs laiks, tad mēs arī pasludināsim neatkarības atjaunošanu kā Tautas frontes mērķi.

Tāpēc man īsti nepatika cienījamā Berklava kunga runa Tautas frontes 3. kongresā VEF Kultūras namā. Beidzot Tautas fronte esot iztaisojusi muguru. Mums muguras vienmēr bijušas taisnas, vismaz Zviedrijā. Mūsu nodaļas statūtos, kas pieņemti 1989. gada 3. martā, bija ierakstīts, ka cīnāmies par Latvijas neatkarības atjaunošanu.

Bet tieši nedēļu pirms Tautas frontes delegācijas ierašanās bija ieradies cits cilvēks, kas teica, ka frontē daudz komunistu un tā nesot par neatkarību. Tā rezultātā mūsu mazā trimdas saimīte Stokholmā sašķēlās, beigās sašķēlās arī

sociāldemokrati Zviedrijā un vēlāk Latvijā – vajadzēja tikai pavināt nacionālo karogu! Un es domāju, ka nav starpības, vai tas ir čekas aģents, tērpies spožās Lāčplēša bruņās, vai labi domājošs, bet politiski nenobriedis nacionālists. Rezultāts ir viens un tas pats.

Viesnīca Rīdzene. Klausos komunistu partijas kongresu. Arī Pugo ieradies no Maskavas. Sateiku viņu Rīdzenes gaiteņos, saku viņam labdienu. Viņš priecīgs man arī atbild: “Labdien!” Un tomēr komunistu šķēšanās nebija novēršama. Klausos pa radio, kā Čepānis izved latviešu komunistus no zāles. Klīdzu pa visu Rīdzeni – letīni izsoļojuši! Visu zemju proletārieši.

Bet ko tas beigu beigās nozīmēja? Tagad mūsu latviešu komunisti saucas Latvijas demokrātiskā darba partija, bet man ir pretenzijas pret viņiem. Es biju gaidījis, ka viņi atvainosies latviešu tautai un Latvijai. Par tiem šausmu darbiem, ko komūnisms izdarījis Latvijai. Ka viņi atstās savus augstos amatus un likvidēs patiešām visu partijas struktūru. Ka viņi aicinās tautu nākt iekšā partijā, vismaz atšķaidīt par 50 procentiem. Un tad – tikai ar darbiem Latvijas neatkarības labā viņi šos savus augstos amatus censtos atkal atgūt. Es diemžēl viņiem neticu. Un neviens Rietumos viņiem netic. Es nezinu nevienu daudz

zinīgu cilvēku Zviedrijā, kas ticētu Latvijas demokrātiskajai darba partijai.

Televīzija. Skatos Latvijas televīziju vasarā, un neizbēgami rodas pārliecība, ka tur nav viss kārtībā. Tik sliktas programmas nekur nesmu redzējis. Kādreiz televīzija cīnījās par Latvijas neatkarību, par Tautas fronti. Tagad es nezinu, ko par to teikt. Laiks rādīs, kādu tendenci televīzija izkops. Kāpēc Rietumu filmas pārraida krievu valodā? Tātad viss šis iespaidīgais masu informācijas līdzeklis piedalās latviešu pārkrievošanas procesos? Vai ir grūti dublēt latviešu valodā, vai nevar pārraidīt oriģinālvalodā ar latviešu valodas subtitriem? Tas prasītu daudz darba? Acīmredzot ne, jo ziemā šī kritika uzklusēja, pirmie soļi šai virzienā sperti.

Izlasīju Gunta Feldmaņa rakstu “Mīļie dzintara latvieši jeb kas ar mums notiek?” *Literatūrā un Mākslā* 8. septembrī, kurā viņš piedēvē latviešiem daudz vainu. Tas viss var būt, ko viņš tur saka, bet es gada laikā varu atrast tikpat daudz pozitīvu piemēru, ko esmu novērojis latviešu tautas Atmodas procesā. Mani visvairāk sajūsmīna un vieš cerības tieši jaunsaimnieki. Tas, ka pēc visām šausmām ir cilvēki, kas gatavi riskēt ar ģimenes sētām. Šis saimniecības veids ir ļoti raksturīgs Skandināvijai un daudzām Rietumu zemēm. Jaun-

saimniekos slēpjas liels spēks. Un jābrīnās, ka ne tikai tā sauktie sarkanie baroni, bet arī tā sauktais lauku slānis grib pieturēties pie vecās kopsaimniecību sistēmas. Ar veco kopsaimniecību sistēmu, vienalga, vai tās sauktu par “akciju sabiedrībām”, protams, Eiropā neatgriezīsimies. Eiropai tāda nav vajadzīga.

Un te atkal jābrīnās. Agrāk lauki cīnījās pret kolektīvismu, šodien, šķiet, viņi ir kļuvuši konservatīvi gluži otrādā nozīmē un ar tādu pašu sparū grib to paturēt. Baidās no liberalizācijas un no kolchozu un sovchozu sistēmas salaušanas, kas ir priekšnoteikums modernai lauksaimniecībai. Te man nav, protams, jāstāsta, kā izskatās lauksaimniecība Zviedrijā, kur pamatā ir ģimeņu sētas un kur katrs lauksaimnieks ir cetrās vai piecās kooperatīvu apvienībās, un rezultātā valdība nezina, kur likt lauksaimniecības produkciju. Bet es runāju par mentalitāti. Par to, ka divu paaudžu laikā tā var pilnīgi pārmainīties. Un te nu jāsaka – Staļins savā kapā laikam smejas, vēderu turēdams, viņš tomēr ir panācis savu! Es gribētu Guntim pateikt, ka uz ielām splauj arī Stokholmā, ne tikai Rīgā. Visādas nekārtības ir arī Stokholmā. Tās ir modernās paaudzes pazīmes, un, ja ar tām grib tikt galā, tad tā nav valdības lieta, tā ir pašvaldības lieta. Ame-

rikā ir pašvaldības, kas par nomestu papīru uzliek 50 dolaru sodu. Tur ir ļoti tīrs. Tāpēc jau nav no vienas zemes jāizceļo – citā zemē redzēs visu to pašu un būs tāpat vien jācinās pret nebūšanām.

Bet kas mani visvairāk satrauca Feldmaņa rakstā – viņa teiciens, runājot par partijām: “Raugoties šajā kņadā, rodas arvien lielāka pārliecība, ka savulaik Ulmaņa apvērsums bija nepieciešams, lai Latvijas valsts un latviešu tauta neietu bojā.” Es gribētu teikt, ka tieši tāpēc tā aizgāja bojā, jo bez demokrātijas nevar būt neatkarības. Tas būtībā arī ir galvenais, kas mani visvairāk uztrauc, domājot par Latviju, kas vieš vislielākās bažas.

Austrumeiropas pazinējs Ričards Švarcs kādā rakstā zviedru avīzē *Svenska Dagbladet* izvirzīja tezi, ka mentalitāte ir pati svarīgākā, izšķirošā Austrumeiropas ceļā uz demokrātiju. Ja nemainīsies mentalitāte Austrumos, tad austrumeiropieši paši bloķēs savu ceļu atpakaļ uz Eiropu. Austrumeiropas tēls ir diktatūras mantojums. Un tas nav tikai komūnisma “nopelns” vien, tas nāk arī no nacionālās neatkarības laikiem un iepriekš – jau no cara ēras. Rietumeiropā izveidojās demokrātijas priekšnosacījumi politiskai un ekonomiskai iekārtai gadusimteņu attīstības gaitā.

(Turpinājums sekos)

JURIS LORENCIS

Pirms trīsdesmit gadiem atgūtā neatkarība atnesa Latvijai zaudētos simbolus – vispirms karogu, himnu, ģerboni, tad Saeimu, prezidentu, valdību, armiju, policiju, muitu un savu naudu – latu. Latviešu tauta, prezidenta Egila Levita vārdiem izsakoties, savā “negrozāmajā valstsgribas” izpausmē atjaunoja 1918. gadā proklamēto Latvijas valsti un tās struktūras. Tie visi bija pašsaprotami atjaunotās valsts celtnes elementi, kuŗu nepieciešamība nerādīja ne mazākās šaubas. Izņemot vienu – ko darīt ar pašvaldībām? 1991. gadā Latvija no PSRS mantoja tai raksturīgo administratīvi teritoriālo iekārtojumu – 26 rajonus un septiņas tā saucamās republikas pakļautības pilsētas. Tā vietā, lai šajās iedzīvotājiem tik pierastajās teritorijās sarīkētu brīvas vēlēšanas, valsts atjaunotāji gāja citu ceļu. Proti – viņi restaurēja “veco labo” Ulmaņlaiku kārtību, sadalot Latvijas karti daudzus sīkos pagastos. Atgādinājumam – pirmskaŗa Latvijā bija 19 apriņķi un 519 pagasti. Tā emocionāla nostalgija pēc “Ulmaņlaikiem” apvienojās ar lokālpatriotismu, ar vēlmi dzīvot katram “savā” pagastā. Viss beidzās ar to, ka dažus gadus pēc neatkarības atjaunošanas Latvijas kartē bija saskaitāmi 486 pagasti. Šai reformai gan bija maza saistība ar demo-

grafiskajām un saimnieciskajām realitātēm. Salīdzinot ar pirmskaŗa Latvijas laikiem, lauku iedzīvotāju skaits bija krietni sarucis, tāpēc pašos mazākajos pagastos dzīvoja vien daži simti cilvēku. Turklāt atjaunota tika ārējā forma, pagastu robežas. Reformas īstenotāji bija aizmirsuši, ka “Ulmaņlaikos” šajos sīkajos pagastīšos valdīja nevis tautas vēlēti pārstāvji, bet gan iekšlietu ministra iecelts “pagastvecis”. Šāda pārvalde varbūt ne vienmēr bija tā demokrātiskākā un gudrākā, bet krietni lētāka gan.

Drīz kļuva skaidrs, ka šī pašvaldību struktūra vienkārsi “nevelk”. Turklāt Latvijas salīdzinoši blīvais ceļu tīkls un modernās komunikācijas atvieglināja pārvaldes procesu, “pagastvecim” vairs nevajadzēja pastāvīgi atrasties dažu kilometru attālumā no saviem iedzīvotājiem. Pirmās diskusijas par jaunu pašvaldību administratīvi teritoriālo reformu sākas jau 1990. – to gadu vidū. Tomēr būtiski pavirzīties uz priekšu izdevās vien 2009. gadā. Reformas gaitā pašvaldību skaits samazinājās gandrīz piecas reizes – līdz deviņām tā saucamajām republikas pilsētām un 110 novadiem. Bet arī tad izrādījās, ka gan platības, gan iedzīvotāju skaita ziņā lielākie un mazākie novadi atšķiras pat vairākus desmitus reižu. Un ka daudzas pašvaldības

nespēj pildīt savas funkcijas bez subsīdijām no turīgāko kabatas. Pagājuši vienpadsmit gadi, un mēs atkal atrodamies kārtējās pašvaldību reformas priekšā – jau trešās atjaunotās neatkarības laikā. Maija beigās Saeimas atbildīgā deputātu komisija pabeidza darbu pie reformas projekta un nodeva to izskatīšanai Saeimā. Reformas mērķis – padarīt pašvaldības spēcīgākas un lētākas. Realitātē tas nozīmē kārtējo pašvaldību apvienošanu. Likumprojekts noteic, ka tagad Latviju iedalīs divu veidu pašvaldību teritorijās – novados un valstspilsētās. Līdz ar reformu latviešu valodā ienācis jauns, mazliet dīvaini skanošs vārds – valstspilsēta. Paredzams, ka tagad Latvijā būs 42 pašvaldības – 32 novadi un 10 valstspilsētas (Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Liepāja, Ogre, Rēzekne, Rīga, Valmiera un Ventspils). Tā nu iznāk, ka lielos vilcienos notikusi atgriešanās pie padomju laiku struktūras, vismaz ģeografiskā ziņā.

Skeptiķi iebilst, ka pašvaldību apvienošana automātiski nenozīmē turību – jo attīstības pamatā ir cilvēku uzņēmība, darbs, investīcijas. Arī mērķtiecīga valsts reģionālās attīstības politika, par kuŗu Latvijā tik daudz tiek skandināts kopš neatkarības atjaunošanas. Diemžēl šajā lietā vairāk runāts nekā darīts. Lauki iztuk-

šojas, cilvēki darba meklējumos aizplūst uz Rīgu un ārzemēm. Un tomēr tagad, kad sākušies jaunie “mērnieku laiki”, stīvēšanās un deķa vilkšana katram uz savu pusī notiek tieši laukos, tālu no Rīgas. Šos lokālos konfliktus nosaka ne vien ģeografija vai saimniecība, bet arī vēsture, pat simt gadu veci notikumi. Piemēram, Strenču novada spītīgā nevēlēšanās iekļauties jaunajā Valkas novadā. Strenču novada domes priekšsēdētājs Jānis Pētersons izteicies, ka “Valka nav ne pie kā vainīga. Vienkārsi cilvēku dzīve ir iekārtota tā, ka Strenču iedzīvotāju sadzīves virzās Valmieras virzienā”. Un patiešām – pietiek uzmet skatienu Latvijas kartei, lai saprastu – nav viegli būt Valkai. Pilsēta par savu eksistenci var pateikties angļu šķirējtiesnesim, kuŗš 1920. gadā pēc sava prāta un saprašanas nosprauda Latvijas – Igaunijas robežu. Igauniem palika pilsētas vēsturiskais centrs, rātsnamu ieskaitot, dzelzceļa stacija un citas vērtīgas ēkas, kamēr Latvijai vien pilsētas rietumu nomale. Vāciskā “Walk”, kas cara impērijas laikos atradās pašā Vidzemes guberņas centrā, pārtapa par diviņu pilsētām Valku un Valgu. Tā Valkai nācās meklēt jaunu identitāti. Process, kas ar grūtībām turpinās joprojām.

Vēl viens robežzemes stāsts – par Varakļānu novadu, kas atro-

das uz Vidzemes un Latgales robežas. Varakļāni izšķīrušies pievienoties Madonas novadam. Savukārt vairāki Rīgas politiķi katēgoriski uzstāj, ka Varakļānu vieta esot tikai un vienīgi Rēzeknes novadā, jo citur varakļānieši “zaudēšot savu latgalisko identitāti”. Bet realitātē ir tāda, ka Varakļānu iedzīvotāji pārliecinoši (84%) nobalsoja par pievienošanu Madonas novadam. Aptauja nepārprotami atspoguļo cilvēku patiesās domas, un pārmetumi par “latgaliskuma nodošanu” ir nevietā. Jo kultūras identitāte ir kaut kas senāks par shēmām, uz kartes vilktām robežām un politiķu iegribām. Tagad Varakļānu novada likteni izšķirs nevis paši iedzīvotāji, bet gan Saeimas balsojums. Turklāt nevis klātienē Saeimas sēžu zālē, bet virtuālajā e-Saeimā. Tās ir režīms, kādā Covid-19 pandēmijas laikā strādā Latvijas parlaments. Pats dīvainākais ir tas, ka politiķi jau runā par nākamo pašvaldību reformu! Proti – ka valsts un pašvaldību kopīgu funkciju īstenošanai tikšot veidoti Kurzemes, Zemgales, Rīgas, Vidzemes un Latgales administratīvie reģioni. Ja skaita arī padomju laikus, tad es savos sešdesmit gados esmu piedzīvojis jau vismaz piecas administratīvi teritoriālās reformas. Vai nav par daudz? Gribas kaut ko paliekošu un stabili.

Stīvēšanās pie Latvijas kartes

TRIMDAS ARCHĪVU MĀJUPCEĻŠ

Valkas novadpētniecības muzejs

Valkas novadpētniecības muzejā glabājas sekojoši trimdas arhivāliju dāvinājumi: no 2004. līdz 2012. gadam Valdis un Lalita Muižnieki (ASV) muzejam uzdāvināja 513 arhivālijas par novadnieku mākslinieku Sildegu ģimeni. Dāvinājumā ietilpst: gleznotāja, mākslas zinātnieka Arnolda Sildega (1915 – 2003) materiāli par viņa radošo darbību, tai skaitā gleznas, dekorāciju mets, kā arī dokumenti, fotografijas, studentu korporācijas "Dzintarzemē" nozīmīte, cepure, lente; koka tēlnieka Antona Aleksandra Sildega (1904 – 1988) kokgriezumu skices un dokumenti: Valkas vidusskolas beigšanas apliecība, Latvijas un ASV pasas un citi materiāli.

Saņemtie materiāli rosināja 2005. gadā muzejā iekārtot Arnolda Sildega literatūras krātuvi ar 597 grāmatām no viņa biblio-

tēkas.

2004. gadā Ināra Simane (ASV) muzejam uzdāvināja gleznotāja Vitauta Vito Simaņa (1928. g. Valkas apr. Blomes pag. – 2003. g. ASV) gleznu, bet Indulis Liepiņš (ASV) nodeva muzejam 144 dokumentus (fotografijas, atmiņas, dokumenti, preses izdevumi un citi materiāli) par Liepiņu dzimtas dzīvi Valkas apriņķa Vijciemā.

Amerikas tautiete Daina Krastiņa uzdāvināja 172 arhivālijas par Krastiņu ģimeni (pirms trimdas ģimene dzīvoja Rīgā). Dāvinājumā ietilpst gan no Latvijas līdzpaņemtie, gan trimdā iegūtie un lietotie dokumenti, grāmatas, tēva Jāņa Viļa Krastiņa darinātās rotaslietas, kā arī Latvijas, Krievijas, Vācijas un citu valstu sudraba monētas.

2019. gadā Maija Razumovska (Latvija) muzejam uzdāvināja

Muzeja ēka, bijušais Jāņa Cimzes skolotāju seminārs

deviņas arhivālijas par savu tēvu Arvīdu Fēlikssu Latsonu (1897. g. Valkas apr. Omuļu pag. – 1945. g. Vācija, Fišbachas bēgļu nometne) 4. Valmieras kājnieku pulka

dižkareivi, Latvijas Neatkarības kara dalībnieku, Omuļu pagasta vecāko no 1941. līdz 1944. gada septembrim. Dāvinājumā nozīmīgākās ir divas Arvīda Fēliksa

Latsona Vācijā, Fišbachas bēgļu nometnē 1945. gadā rakstītās dienasgrāmatas. Jāpiebilst, ka Maija Razumovska visu laiku ir dzīvojusi Latvijā. Pēc Arvīda Fēliksa Latsona nāves viņa personīgās lietas glabāja brālis Osvalds Vācijā, pēc tam ASV, uz Latviju tās atveda aizv. gs. 70. gados.

Valkas novadpētniecības muzejs pieņem arhivālijas, kas saistītas ar Valkas novadu (robežās pēc 2009. gada teritoriālās reformas) un novadniekiem.

Valkas novadpētniecības muzejs – Rīgas iela 64, Valka, Valkas novads LV – 4701.

Kontaktpersona Aija Priedīte
e-pasts: aija.priedite@valka.lv
tālrunis: +371 26275605

Mediju atbalsta fonda
ieguldījums no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

“Ir grūti akmeni par spārnēm vērst/ Pa druskai čaulu nostu plēst...”

Vija Ilze Dzintare. *Akmens. Doma. Tēls. Ievas Dzintares dizains.*

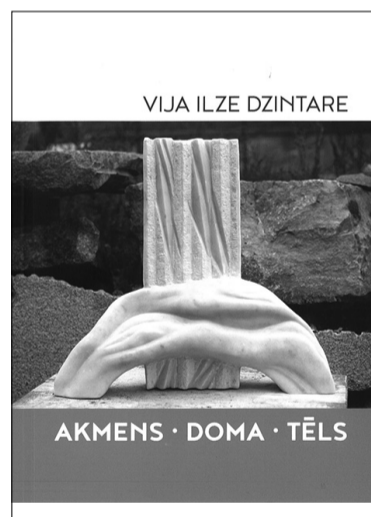
Apgāds “Laika grāmata”. 2020, 193 lpp.

MĀRIS BRANCIS

Grāmatas par tēlniecību rodas ārkārtīgi reti. Atcerēsimies, Kārļa Zemdegas daiļrades iespaidīgais izdevums Ingridas Burānes sakopojumā tapa ilgi, vēl ilgāk tas gaidīja izdevēju. Vienīgi Kārlim Zālem, Brīvības pieminekļa un Brāļu kapu autoram, laimējies. Vispirms viņa dzīves laikā 1938. gadā tapa Jāņa Siliņa apcerējums, tad ilgs klusuma periods, ko uzspieda komunistu vara, kurai šis mākslinieks bija ārkārtīgi nevēlams un kaitīgs, līdz beidzot 1988. gadā dienasgaismu ieraudzīja Vaideloša Apsīša publikācijas. Te pieminamas arī Gundegas Cēberes grāmatas par Aivaru Gulbi un Artu Dumpi. Atradīsim jau vēl kādus apcerējumus par tēlniekiem, taču pamaz. Savukārt Jānis Strupulis ir pats parūpējies, lai iznāktu grāmatas par viņa radošo darbību. Nupat arī tēlniecei Vijai Dzintarei gadu pirms 80 gadu jubilejas, pilnībā Valsts Kultūrkapitāla financēts, iznācis apjomīgs ilustrēts izdevums.

Grāmata ievērojama ar to, ka visus tekstus rakstījusi pati tēlniece, pastāstot, kā radies viens vai otrs darbs. Cildinājuma vārdus tēlniecei teiktu septiņi nozīmīgi cilvēki Latvijas kultūrā – akademiķis Jānis Stradiņš, valodniece, akademiķe Aina Blinkena, pašreizējais Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents profesors Ojārs Spārītis, gleznotājs Andrejs Ģermanis un trīs mākslas zinātnieces – Ingrida Burāne, Diāna Rutkovska un Edvarda Šmite.

Pēc tam, citējot tēlnieces dzejas rindas – viņa arīdzan dzejo –, “Ir

grūti akmeni par spārnēm vērst”, Vija Dzintare lēnām iepazīstina ar savu daiļradi, sagrupējot veikumu pa žanriem un tēmām.

Vispirms tiek dots vārds monumentāliem un vides darbiem, izceļot skulptūru “Vārti” Balt ezera kapos (2009) un piemiņas ansambli pulkvedim Oskaram Kalpakam Madonas novada Ošupes pagasta “Liepsalās” (1999), neaizmirstot pieminēti rūpnīcas VEF strādniekiem (nākamajā lappusē gan parādās cits nosaukums “Pieminekļis Otrā pasaules kara kritušajiem vefiešiem”) (1993), ko, kā autore aizrāda, vairs nekopj un “uz ziedu plātnes aug nezāles”.

Seko sadaļa “Piemiņas zīmes un portreti vidē”. Te izcelts darbs “Gals un sākums”, kas kopš 1992. gada skatāms Sv. Pēterā baznīcā Rīgā. “Laivas” atsauc atmiņā Ilmāra Driliņa radīto populārā TV raidījuma “Labvakar” vizuālo

zīmi, ar ko pirms 30 gadiem sākās katra pārraide.

Portreti ir veltīti nozīmīgiem lauksaimniecības un zinātnes meistariem, kas izkalti dažādu formu laukakmeņi vai medaļonu formā atlieti bronžā un kas uzstādīti kādā parkā, tāpat kā skulptūras nākošajā nodaļā “Skulptūras vidē”. Šie tēlniecības

darbi ir veidoti sīzētiski un formāli ārkārtīgi dažādi – no sievietes kailfigūru un mātes tēmas veidojumiem līdz pilnīgi abstraktām formām. Patiesībā šīs skulptūras sasaistāmas ar “Stāj-tēlniecību”, kas aizņem lielāko albuma daļu un kam seko medaļu un plakešu kopojums. Abas nodaļas apliecina tēlnieces rok-

raksta plašumu, kam nevar atrast horizontu.

Kā lielākā daļa tēlnieku, arī Vija Dzintare daudz strādājusi memoriālo pieminekļu veidošanā. Māksliniece nevirās atklāt, kāpēc tāda vai citāda pēc formas radusies attiecīgā kapu skulptūra. Viņa atļaujas parādīt arī nereālizētās ieceres, kas nav īstenojušās kādu mums nezināmu iemeslu dēļ. Tad atklājas, ka figurālais risinājums piemineklim latviešu aviācijas pionieriem “Spāri” un latviešu tautas Atmodai “Austras koks” ir ļoti tuvs. Vija Dzintare ar saviem priekšlikumiem piedalījies tēlnieku iniciētajā Rīgai veltīto pieminekļu izstādē 1996. gadā. Gan viņas, gan citu tēlnieku rosinātie pieminekļi, cik var nojaust, gandrīz neviens nav ieraudzījis dienasgaismu, bet, kā liekas, ja tā nebūtu, mūsu galvaspilsēta būtu bagātā ar daudzām savdabīgiem pieminekļiem.

Kā jau ieminējos, Vija Dzintare arī dzejo, viņas dzeju kopojums noslēdz izdevumu ar biogrāfiskiem datiem, piedalīšanos izstādēs un monumentālās tēlniecības, dārza skulptūras, stāj-tēlniecības, sīkplastikas un konkursu projektu pieteikumu sarakstu. Tas paver ieskatu, cik daudz māksliniece savā mūžā ir paveikusi. Apliecinājums tam skan pašas mākslinieces dzejas rindā: “Visu mūžu es esmu ceļā”.

Grāmatu varat iegādāties Latvijas grāmatu veikalos vai redakcijā Ģertrūdes ielā 27, Rīgā. Cena redakcijā 15 EUR.

Maira Reinberga arī pandēmijas laikā strādā

MĀRISBRANCIS

Šai laikā, kad esam ieslodzīti četrās sienās un daudz laika padām vienatnē, visvairāk pietrūkst gluži cilvēciskas saskarsmes, sarunu ar tuviem cilvēkiem, moža vārda – kā Gunārs Priede izteicies lugā “Trīspadsmitā”: “Sirsniņš vārds pat kaķim patīkams.” Bet uzspiestā distancēšanās rada vēl kādu viltus illūziju, ka šī nelaime skaņ tikai mani, vēl manu ģimeni un tuvākos draugus... nu, labi, pilsētu, valsti... jā, arī tuvākās valstis... labi jau labi, visu Eiropu, kuņas sastāvdaļa esam arīdzan mēs, Latvija. Tālākās ziņas par citurieni līdzinās sakaltušai lapai karstā laikā, un nekas vairāk – lai avīzes un internets vēsta, ka arī tālās svešās zemēs šī nelaime izplatās...

Tāču šodien pienāca teju vai izmisusi vēstule no gleznotājas Mairas Reinbergas tālajā Amerikā.

“Es jūtos mazliet vientuļa, un tā ienāca prātā ar Jums dalīties ar man iepriecinošām ziņām. Manu jaunāko gleznu pieņēma virtuālā izstādē šeit, *Providence Art Club*.”

Tātad arī Mairu ir skārusi pandēmijas laika noslēgtība, varbūt vēl vairāk nekā mani vai kādu citu! Šī ziņa izraisīja acumirkliņu reakciju. Tiesa gan, es neko tāstāmu nevaru izdarīt mākslinieces labad, kas atvieglotu viņas dienas un atbrīvotu viņas brīvo radošo garu – pat ja varētu, nekur tas nevarētu aizlidot! Un

tomēr varbūt viņa jutīs, ka esmu ar viņu, ja uzrakstīšu nelielu informāciju latviešu laikrakstiem tālās zemēs?

Uzreiz painteresējos un sameklēju, ka Providensa (*Providence*) ir lielākā Rodailendas (*Rhode Island*) pavalsts pilsēta un ka Providensas mākslas klubs šogad svin 140 gadu jubileju, tātad dibināts 1880. gadā. Internets paziņoja vēsti, kas gan nav sveša arī mums: tāpat kā pie mums Latvijā, tā Rodailendas dizaina skolas (*Rhode Island School of Design*) mūzejs šajā laikā ir apmeklētājiem slēgts, tādēļ pa visu ASV izziņotā izstāde ar naudas balvām var notikt tikai virtuāli. Arī katalogs apskatāms un izlasāms vienīgi internetā.

No tā uzzināms, ka uz šo izstādi bija sasūtīti ap 700 darbi, no tiem virtuālajai izstādei atlasīti 83 autoru 97 darbi. Tie ir darināti visdažādākās tēlotājas mākslas tehnikās – glezniecība (abstrakta, dekoratīva vai reālistiska), akvarelis, iespiedgrafika, arī zīmuli tverti, fotogrāfijas, asamblāžas un *mix media* tehnikā veidotas. Žanru ziņā atklājas visdažādākās intereses – klusās dabas, ainavas, cilvēki darbībā, fantāzijas – šajā ASV izstādē nekādi pārsteigumi neparādās, pie mums Latvijā līdzīgās izstādēs ir tāpat. Atšķirības parādās tikai niansēs, piemēram, sižetu izvēles ziņā – lai gan katalogā tas nav uzsvērts, tomēr nacionālā daudzveidība

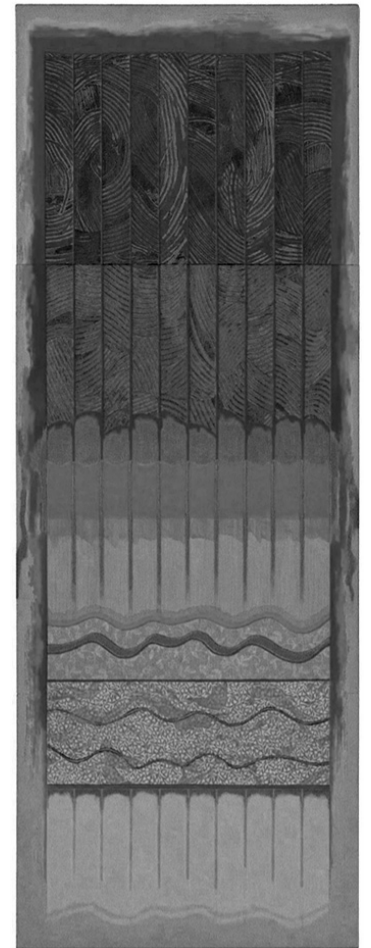
un nacionālā izcelsme dara savu: atsevišķi iedvesmas avoti nāk no visas pasaules. Tajā pašā laikā izstādē vairākumā ir reālistiski tverta pasaules attēlošanas aina – tādu mākslu grib baudīt visā pasaulē.

Starp citiem visas Amerikas māksliniekiem iezīmējas arī Maira Reinberga, dzimusi Latvijā. Māksliniece “Baroka pasāžu Nr. 4” veidojusi kā abstraktu darbu. Tajā viņa nespodri pelēkzilā fonā uz muslina auduma spiedusi dzeltenus, oranžus un sarkanīgus krāsu rakstus, spiedusi ar rokām. Tie reizē ar faktūrām kārtoti ritmiskā līniju un krāslaukumu mijā, radot gaišu, dzīvespriecīgu noskaņu.

Katalogā atkārtoti gleznotājas vārds, kas lasāmi viņas mājaslapā: “Mūzika ļoti dziļi iespaido manu darbu: līniju un krāsu daudzveidība attēlo kustību, ilgstamību. Es pūlos notvert un atainot to iluzorumu, izsmalcinātību un noslēpumainību. Es vēlos, lai mani gleznojumi izceļ skaistumu, harmoniju un mieru”. To uztvēris arī kāds recenzents avīzē *Lake Placid News*: “Ja viņas darbiem ir kāds mērķis, tad tas ir ar otas vilcienu aizslaucīt prom visu neglīto, kakofonisko un griezīgo, visu, kas nodara sāpes dvēselei. Apbrīnojamā kārtā viņai tas sekmējas.”

Šajos vārdos izlasāmi mākslinieces daiļrades pamatprincipi.

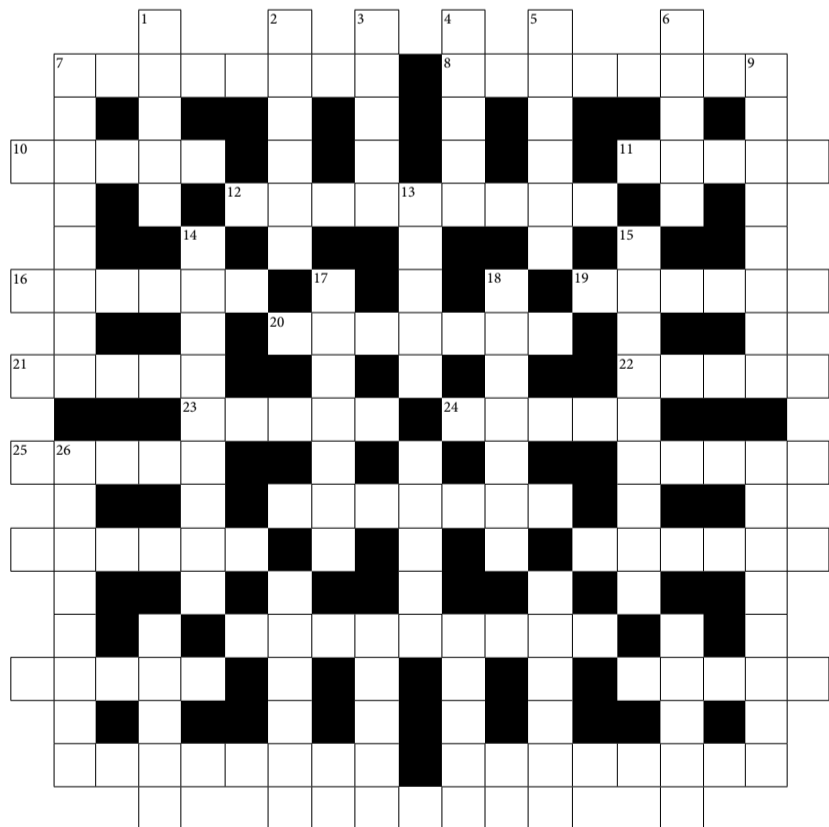
Prieks, ka cienījamā gleznotāja Maira Reinberga arī šai laikā atradusi spēku radīt tik dzīvespriecīgu darbu.

P.S. Kad raksts jau bija nosūtīts, pienāca ziņa, ka šajā izstādē, kam, izrādās, ir dots nosaukums *The seeing of sound* – “Skaņas ieraudzīšana”, Maira Reinberga saņēmusi *Honorable Mention* – Cildinošo atsauksmi. Apsveicam mākslinieci visu lasītāju un mākslas cienītāju vārdā!

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 7. Milzīgi. 8. Vidēji liels ūdensputns. 10. Saules dievs ēģiptiešu mitoloģijā. 11. Iejūga piederums. 12. Sirds somiņa. 16. Ūdenssporta centrs netālu no Tallinas. 19. Latviešu dziedātājs (1908 – 1982). 20. No maltiem produktiem gatavots ēdiens. 21. Seno ķeltu dziesminieki. 22. Daugavas pieteka. 23. Sīki dobumi materiālā. 24. Gods un atziņība. 25. Īss pāvesta raksts. 28. Karnevāla atribūts. 30. Vērmeļu degvīns. 31. Metālu sakausē-

jums. 32. Valsts Eiropā. 36. Pilsēta Moldovas austrumos. 40. Sīpolpuķe. 41. Saistaudu veidojums. 42. Silķu dzimtas zivis. 43. Taisne, kas savieno divus aploces punktus un iet caur tās centru.

Stateniski. 1. Māla grīda. 2. Ārstniecības augi ar dzelmatīniem. 3. Ciemiņi. 4. Neapstrādājama vieta tīruma vidū. 5. Dia-pozitīvi. 6. Seno islandiešu folkloras sacerējumi. 7. Tējasaugu dzimtas koks vai krūms. 9. No-

zīmīgas. 13. Laukums tenisa spēlei. 14. Mūzika vienādsporu lakstaugi. 15. Ingveru dzimtas augs, kura sēklas lieto kā garšvielu. 17. G. Flobēra romāns. 18. Duncis ar trīsšķautņainu asmeni. 26. Apdzīvota vieta Pārgaujas novadā. 27. Piena produkts. 29. Mazas žāvētas vīnogas bez kauliņiem. 33. Pilsēta Itālijas ziemeļos. 34. Tārņveidīgo kārtas putni. 35. Figūras projekciju rasējums plāknē. 37. Tēls A. Dimā romānā “Trīs musketieri”. 38. Jenotu dzimtas dzīvnieks. 39. Vācu filozofs (1724-1804).

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 20) atrisinājums

Līmeniski. 1. Plašs. 5. Kūkas. 8. Apsēgta. 9. Vektors. 10. Robusts. 12. Līne. 13. Karambols. 14. Aini. 17. Kritala. 19. Stērste. 21. Durbe. 23. Rozentāls. 24. Neveironis. 26. Elīna. 27. Katalpa. 30. Skarbas. 33. Ēras. 34. Kolonijas. 35. Bole. 38. Apenīni. 39. Stagars. 40. Saplakt. 41. Efels. 42. Asars.

Stateniski. 1. Pikanti. 2. Acot. 3. Saskaņa. 4. Perimetrs. 5. Karalis. 6. Kobe. 7. Susliks. 9. Vēlāk. 11. Saime. 15. Tarantuli. 16. Rēderejas. 18. Rotonda. 20. Tapioka. 21. Dalbe. 22. Efeja. 25. Līvintāls. 27. Krēta. 28. Trapene. 29. Adoniss. 30. Skaista. 31. Baobabs. 32. Sters. 36. Vīne. 37. Lava.

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums “Kokneses fonds”
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

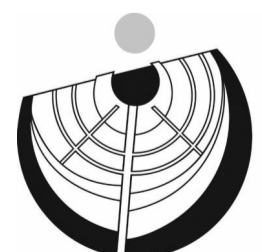
Ziedojumiem EUR:
AS “Citadele banka”

Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

LIKTEŅDĀRZS

Kā es braucu krustmātes jubileju svinēt jeb pandēmija pārņem pasauli

VALDA LIEPIŅA

(Turpināts no 2. lpp.)

Tas jau bija laiks, kad arī Austrālijas iekšzemes lidojumus ierobežoja (un man būtu no Melburnas jātiek uz Sidneju – ap 1200 km). Un ko darīšu Amsterdamā? Pieteikties pie krustdēla? Kā tiktu no Amsterdamas uz Luksemburgu, ja visas robežas slēgtas? Skaidrs, ka gudrāk palikt Melburnā. Tā arī informēju Ārlietu ministriju.

Nebija šogad Melburnā raksturīgais siltais rudens sākums. Auksts, slapjš, drēgns. Bet man līdzīgai tikai vasaras/rudens drēbes. Ar skubu bija tomēr jādodas uz veikalu, lai šo to iegādātos. Sazinājos ar darbavietu, un viņi, protams, piekrita, ka varu strādāt attālināti. Pirmajā nedēļā Melburna bija 10 stundas priekšā Luksemburgas laikam, otrajā deviņas stundas, bet trešajā Eiropa pārgāja uz vasaras laiku, un atlikušās sešas nedēļas strādāju ar astoņu stundu laika nobīdi. Nebija viegli, jo, strādājot no personiskā klēpjūtāja, visas Eiropas Komisijas* aplikācijas nebija pieejamas, bet IT daļa ļoti ātri mobilizējās un attīstīja jaunas piekļuves aplikācijas. Arī darbā bija trausmaini, jo visi pārgāja uz tāldarbu, bet vairāki

manas nodaļas cilvēki tā nekad vēl nebija strādājuši. Laimīgā kārtā man bija izcili atvietotāji, kas visu nokārtoja. Strādājot jaunajā režīmā, atkal jaunas rūpes. Zināju, ka vairāki mani tulkotāji Luk-

semburgā dzīvo gluži vieni un tāpēc ar viņiem centos uzturēt aktīvu kontaktu. Datoraplikācijas kā *WhatsApp* un *Messenger* tika daudz un plaši izmantotas.

Intensīvi sekoju Eiropas ziņām

par Covid-19 attīstību un apkaurošanu. Vienubrid Luksemburgas lidfirma ziņoja, ka atsākot lidojumus 4. maijā (kas, protams, nenotika). Citviet sāka cerīgāk skatīties uz maija vidu kā uzliesmojuma nolīdzināšanos. Sāku pētīt, kas izlido no Austrālijas. Tobrīd robežas ar Austrāliju bija ciet – tiem, kas atgriezās bija obligāta 14 dienu karantīna, ko valsts nodrošināja viesnīcās. Ticiet vai ne, arī par to cilvēki sūdzējās, jo tiekot ierobežotas viņu cilvēktiesības! Atradu, ka *Qatar* lido uz Luksemburgu (vismaz tobrīd) un skatījos, kā tālāk attīstīsies. Nolēmu "mērķēt" uz 14. maiju, bet lidojumu rezervēju vien divas nedēļas pirms lidošanas.

Bija ārkārtīgi interesanti kādu laiku dzīvot pavisam citā informācijas telpā. Austrālijā daudz vairāk informēja par Ķīnas noslēpumainību un meliem attiecībā uz slimības izcelšanos, attīstību un uzliesmojumiem. Uz zināju arī, cik daudz Austrālijā (īpaši Viktorijā, kur Melburna ir galvaspilsēta) ir investējusi un arī aizdevusi... Par to visu tika uzrakstītas daudzas aizraujošas un dusmīgas žurnālistu reportāžas.

No ārpusaules raugoties, visiem liekas, ka Austrālija ir viena

valsts ar vienu valdību – un tā arī ārlietās tam ir jābūt. Bet, ja iegauļam, ka Austrālija ir Eiropas lielumā, tad skaidrs, ka katrā pavalstī apstākļi ir atšķirīgi. Federālā valdība sadarbibā ar pavalstu valdībām izstrādāja galvenos noteikumus un vadlīnijas, bet katra pavalsts tos pielāgoja saviem apstākļiem vai personiskiem uzskatiem.

Iedzīvotāji daudz maz rezignēti pavadīja Lieldienas, lai gan bija pastiprināta policijas klātbūtne, jo daži gudrinieki tomēr izdomāja, ka uz viņiem ierobežojumi neattiecas un ka viņi var mierīgi doties uz savām attālam brīvdienu mājām. Kad maija sākumā pienāca Mātes diena, "bilde bija cita". Neskatoties uz to, ka visas citas pavalstis nolēma mazliet atvieglot noteikumus un ļaut pieciem cilvēkiem ārpus parastā mājokļa ciemoties, Viktorijas valdība nolēma citādi, un ierobežojumi bija spēkā līdz sekojošai otrdienai. Varat iedomāties mūsu sašutumu! Mana krustmāte arī bija noilgojusies pēc savām meitām un mazbērniem.

* Valda ir Eiropas Komisijas Tulkošanas ģenerāldirektorāta vadītāja Luksemburgā

(Turpināts nākamajā numurā)

SARĪKOJUMI/DIEVKALPOJUMI

SARĪKOJUMI

Redakcija lūdz lasītājus sazināties ar sarīkojumu un dievkalpojumu rīkotājiem, precizējot, vai paredzētie sarīkojumi notiks, vai tie ir atcelti!

LOSANDŽELOSA (CA)

Losandželosas latviešu namā (1955 Riverside Dr., Los Angeles, CA 90034).

Mūsu draudze vēl nedrīkst rīkot dievkalpojumus Losandželosā.

Mums nav paredzēts jūnijā vai jūlijā.

SIETLA (WA)

Sietlas latviešu sabiedriskais centrs (11710 3rd Ave. N. E. Seattle, WA 98125). Mājas lapa: www.seattlatviancenter.com

SV. PĒTERSBURGA (FL)

Sv. Pētersburgas latviešu biedrība (5220 Brittany Dr. S, Apt. 1410, St. Petersburg, FL 33715), tālr.: 727-8272338.

Uzmanību! Mainījusies biedrības Facebook lapa, lūdzam sekot mūsu jaunajai lapai „Latviešu Biedrība St. Petersburg FL”. Sīkāku informāciju par pasākumiem var uzzināt Biedrības Facebook lapā vai zvanot Dacei Nebarei Tel: 917-755-1391

TĒRVETE

Valdes sēdes – katru ceturtdien 19:30 Centrā.

Pensionāru sanāksmes pirmdienās, 13:00, Info: 514-992-9700. www.tervete.org

ZIEMEĻKALIFORNIJA

(425 Hoffman Ave, San Francisco), Info: www.zklb.wordpress.com, ZKLB sekr. un informāc. daļas vadītāja Una Veilandetālr.: 408-813-5104, e-pasts: una.vei-

lande@gmail.com. Katru otrdien plkst. 20:00 koņa mēģinājums.

DIEVKALPOJUMI

• **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.:** (58 Irving st, Brookline MA 02445). Info: 617-232-5994, e-pasts: bostonastrimdasdraudze@gmail.com, tālr.: 617-232-5994. Māc. Igors Safins. Tālr.: 617-935-4917. E-pasts: igorssafins@gmail.com. Runas stundas trešdienās 10:00 – 15:00. **Dievk. notiek 11:00.** Dievk., 12:00 Bībeles stunda.

• **Čikāgas latv. ev. lut. Ciānas dr.:** (6551 W Montrose Ave, Chicago IL 60634), tālr.: 773-725-3820; E-pasts: cianasdraudze@gmail.com; www.facebook.com/Čikāgas-Ciānas-draudze-255043897965234. Dievk. notiek svētdienās 10:00. Pēc Dievk. kafijas galds. Māc. Gundega Puidza, tālr. birojā: 773-736-1295; mājās: 708-453-0534, E-pasts: puidza@yahoo.com

• **Čikāgas latv. ev. lut. Sv. Pēterā dr.:** (450 Forest Preserve Dr, Wood Dale IL 60191). Tālr.: 630-595-0143. Māc. Ojārs Freimanis. Dr. pr. Uldis Pūliņš. Dievk. notiek svētdienās 10:00. Pēc Dievk. kafijas galds.

• **Čikāgas latv. baptistu dr.:** (820 Ontario St, Oak Park, IL 60302). Māc. Oļģerts Cakars. Tālr.: 708-383-5285.

• **Denveras latv. ev. lut. dr.:** (10705 West Virginia Ave, Lakewood, CO 80226). Birojs atvērts ceturtdienās no 10:00 līdz 14:00. E-pasts: reglite@aol.com **Dievk. notiek svētdienās 9:30.** Pēc Dievk. sadraudzība.

• **Detroitas Sv. Paula latv. ev.**

lut. dr.: (30623 W. Twelve Mile Road, Farmington Hills, MI 48334). **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Seko sadraudzības stunda.

• **Dienvīdfloridas latv. ev. lut. dr.:** Shepherd of the Coast Luth. Church (1901 E Commercial Blvd, Ft. Lauderdale FL 33308). Info: Ilze Folkmane Gibbs, e-pasts: folkmane@hotmail.com Info: Andrejs Jugs, tālr.: 561-447-9050. **Dievk. notiek 14:00.** Pēc Dievk. visi lūgti pie kafijas galda!

• **Dienvīdkalifornijas latv. ev. lut. dr.:** baznīca (1927 Riverside Dr., Los Angeles CA 90039). **Dievkalpojumi notiek plkst. 11:00** Mūsu draudze vēl nedrīkst rīkot dievkalpojumus Losandželosā.

Mums nav paredzēts jūnijā vai jūlijā.

• **Džamaikpleinas Trīsvienības latv. ev. lut. dr.:** Unitarian Congregational Parish of Norton (2 W Main St, Norton, MA 02766). **Svētdienās 11:00 Dievk.** ar dievg. Kalpo mācītājs Dr. Jānis Keggi, draudzes sekretāre Zigrīda Kručkova, tālr.: 617-323-0615.

• **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.:** (301 N Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073), tālr.: 6103532227. Māc. Ieva Dzelzgalvis

• **Grandrapidu latv. ev. lut. dr.:** Faith Lutheran Church. 2740 Fuller Ave NE, Grand Rapids MI 49505.

Tālr.: 616-361-6003. Māc. prāv. Ilze Larsen, tālr.: 269-214-1010. Dr. pr. Ivars Petrovskis, tālr.: 616-975-2705. **Dievk. notiek**

2x mēnesī 10:00. Pēc Dievk. kafijas galds.

• **Kalamazū latv. apv. ev. lut. dr.:** (122 Cherry Hill St, Kalamazoo MI 49996). Māc. A. Graham. **Dievk. notiek 10:00.** Pēc Dievk. kafijas galds.

• **Kalamazū latviešu ev. lut. apvienotā draudze seko noteikumiem un pašlaik nenotur dievkalpojumus baznīcā, bet arī mums nav nolemts datums, kad dievnamu atkal atvērs.**

Svētdienu svētbriži māc. A. Graham vadībā notiek plkst. 10:00 (pēc austrumu laika) virtuālā vidē. Facebook **mājas lapa** Latvian Lutheran united church in Kalamazoo, un Youtube, atrodot kanālu *Latviešu apvienotā draudze Kalamazoo*.

• **Klīvlandes apvienotā latv. ev. lut. dr.:** (1385 Andrews Ave, Lakewood, OH 44107) **Draudzes Dievk. notiek svētdienās 11:00.** Bībeles stundas **notiek 10:00** katra mēneša otrajā un ceturtajā trešdienā. Baptistu dr.: Bethel Baptist Church (2706 Noble Rd, Cleveland 44121) dievk. Notieksvētdienās 14:30.

• **Linkolnas apv. latv. ev. lut. dr.:** (3300 C St, Lincoln NE 68510). Māc. Gija Galiņa, tālr.: 402-475-8106. Dr. pr. Kārlis Indriksons, tālr.: 402-438-3036. **Dievk. notiek 1. un 4. svētdienā 10:00.** Otrajā svētdienā Dievk. angļu valodā. Pensionāru saiets katru otro ceturtdienu.

• **Mančesteras latv. ev. lut. dr.:** (21 Garden St, Manchester, CT 06040). Dr. pr. Astra Vilinskis, tālr.: 413-568-9062.

• **Milvoku latv. ev. lut. Sv. Trīsvienības dr.:** (1853 N 75th Str,

Wauwatosa WI 53213), tālr.: 414-258-8070. Māc. Janis Ginters tālr.: 2607975695 Draudzes priekšnieks: Andrejs Junge tālr.: 4144166157 **Dievk. notiek svētdienās 10:00.**

• **Minneapolis – St. Paulas latv. ev. lut. dr.:** (3152 17th Ave S, Minneapolis MN 55407). Pēc Dievk. sadraudzība.

• **Minneapolis – St. Paulas latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes video dievkalpojumi notiek katru nedēļu, tos var skatīties mndraudze.org.**

• **Montrealas latv. Trīsvienības ev. lut. dr.:** Trinity Latvian Church (P.O. Box 39, Station NDG, Montreal QC H4A 3P7), tālr.: 514-992-9700. www.draudze.org vai www.tervete.org Dievk. vada dr. pr. Jānis Mateus un Vik. Zvirgzds. tālr.: 5144812530, e-pasts: prez@draudze.org. Dievkalpojumi Centrā.

• **Ņūbransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.:** Draudzes dievnams (12 Gates Ave, East Brunswick, NJ 08816). Māc. Ieva Pušmucāne-Kineyko, tālr.: 908-638-1101, e-pasts: latvianlutheranchurch@gmail.com. **Dievk. notiek 13:30.**

• **Ņūjorkas latv. ev. lut. dr.:** Jonkeru bazn, 254 Valentine Ln, Yonkers NY

Salas bazn, 4 Riga Ln, Melville NY

St. Andrew bazn, 335 Reynolds Ave, Parsippany NJ

Seafarers, 123 East 15th Street, New York, NY

Priedaine, 1017 State Rte 33, Freehold NJ

(Turpināts 19. lpp.)

DIEVKALPOJUMI

(Turpināts no 18. lpp.)

Salas bazn. plkst.10:30dievk.,
māc. Saliņš.

**Njujorkas draudzes valdes
2020. gada 10. marta lēmums:**

Ņemot vērā rūpes par draudzes locekļiem, koronavīrusa dēļ Jonkeru baznīcu slēgs līdz 25. martam. Pēc tam no jauna novērtēs apstākļus.

Vīruss ir jau izplatījies Vestčesterā, Jonkeru baznīcas tuvumā. Jonkeros parasti pulcējas ne tikai uz dievkalpojumiem, bet arī uz skolu un koļa mēģinājumiem. Tādēļ ir risks, ka tie, kam nav simptomu, varētu vīrusu nodot vārigākajai vecākai paaudzei.

Ročesterasev. lut. Krusta dr.:
Atonement Lutheran Church
(1900 Westfall Rd, Rochester NY 14618).

Saginavaslatv. ev. lut. dr.:
(128 N Elm Str, Saginava, MI 48602)

Mācītāja Biruta Puiķe-Wilson,
mob. (269) 2675330. Kontaktpersona Mary Beth Dzirnīs,
mob. (989)781-1163. E pasts:
dzirnīs@chartermi.net

Dievkalpojumi vienreiz mēnesī, 1:00 pēcpusdienā, seko kafijas galds ar groziņiem.

Sandiego latv. ev. lut. dr.:
Ascension Lutheran Church
(5106 Zion Ave, San Diego, CA 92120), Dr. pr. Jānis Legzdīņš,
tāl.: 858-598-5451, e-pasts:
jlegzdins@san.rr.com. Pēc Dievk. kafijas galds.

Sentluisas latv. ev. lut. dr.:
Christ Lutheran bazn (#1 Selma Ave, Webster Groves, MO 63119).
Dievk. vadīs Māc. Dace Skudīņa. Dr. pr. I. Kalniņa, tālr.: 314 457 1830, kalninsirene@gmail.com.

Sietlas ev. lut. dr. (11710 3rd Ave. N.E. Seattle, WA 98125)

Dievkalpojumi notiek 10:30.
Prāveste D. Cilne, tālr.: 206-674-9600; e-pasts:cilnis@earthlink.net. Baznīcas mājaslapa:
www.seattlatvianchurch.org

Dievkalpojumi un sarīkojumi Sietlas latviešu centrā ir atcelti līdz

Skenektedijas latv. ev. lut. dr.: Trinity Lutheran Church (35 Furman St, Schenectady NY 12308). Diakone Linda Sniedze-Taggart.

St. Pētersburgas latv. ev. lut. dr.: Dievk. Draudzes mācītājs **Aivars Pelds.** Par visiem neskaidriem jautājumiem var griezties pie mācītāja 727-368-0935.

Sakarā ar vīrusu visi šīs vasaras dievkalpojumi un Bībeles Stundas notiks Faith Lutheran baznīcā uz 49th St N un 26 Ave N, visi notikumi pulksten 2:00; 14:00 BS 7. jūnijā.

Aizvesto Piemiņas dievkalpojums 14. jūnijā

Bibel Stunda 21. 28. jūnijā; 5 un 12. jūnijā

Dievkalpojums 19. jūlijā
Bibel Stunda 26. jūlijā un 2. 9. un 16. augustā

Dievkalpojums 23. augustā
30. augusts brīvdiena

Bibel Stunda 6. septembrī
Dievkalpojums 20. septembrī

BS 27. septembrī
Pļaujas svētku dievkalpojums

4. oktobrī.

Par notikumiem pēc 14. jūnijā sazināties ar Andri Rītumu 727 797 1911

Tērvete – Trīsvienības draudze: Dievkalpojumi centrā. tālr: 514-992-9700, www.draudze.org. Māc. Zvirgzda tālr: 613-400-3288, e-pasts:zvrgzds@me.com. Māc. Jānis Mateus.

Toronto – Sv. Jāņa ev. lut. latv. dr.: (200 Balmoral Ave, Toronto, ON M4V 1J6), tālr.: 416-921-3327, E-pasts:baznica@bellnet.ca. Info: www.stjohnslatvian.ca

Māc. Ģirts Grietiņš (adrese: 40 Hollyberry Trail, North York ON M2H 2S1), tālr.: 6479865604, E-pasts: grietins@gmail.com. Dr. pr. Kārlis A. Jansons, tālr.: 9053385613, e-pasts: kjan27@gmail.com. Pr. vietn. Sibilla Korule. Dāmu kom. pr. Maija Sukse, tālr.: 4162214309.

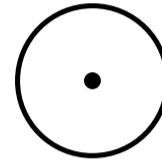
Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.: Draudzes nams (400 Hurley Ave, Rockville, MD 20850-3121), tālr.: 301-251-4151, e-pasts: dcdraudze@gmil.com Info:

www.dcdraudze.org Mācītāja prāv. Anita Vārsberga Pāža, mob. tālr.: 301-302-3270, e-pasts: mac-anitavp@gmail.com, dr. pr. Dace Zalmane (tāl. 703/442-8458 un epasts-dzalmanis@yahoo.com).

Lūgums sūtīt SARĪKOJUMU un DIEVKALPOJUMU ziņas uz e-pastu: rigaven@aol.com – Inese Zaķis – ne vēlāk kā PIEKTDIENĀS.

GUNDEGA KRISTĪNE RUPEIKS, dzim. KĀRKLĪŅA

1950. gada 23. marts – 2020. gada 8. maijs

Labā dzīve nosirota... Viegla smiltis!

GUNDEGAS ĢIMENE

*Ej, Laimīte, tu pa priekšu,
Es tavās pēdīnās.*

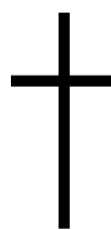
Dieva mierā aizsaukta mūsu mīļā krustmāte, māsa un tante

GUDRĪTE KUŠKĒVICS, dzim. PLĀTE

* 1927. gada 5. decembrī Meirānu pagasta Jaungaigaliēšos,
+ 2020. gada 3. maijā Thousand Oaks, Kalifornijā

Mīlestībā piemin
KRUSTDĒLS IVARS KUŠKĒVICS AR ĢIMENI MERILANDĒ
MĀSA SKAIDRĪTE ZARIŅA AR DĒLIEM ANDRI UN JĀNI UN VIŅU ĢIMENĒM MINESOTĀ
VECĀKĀS MĀSAS LAIMDOTAS DĒLS
ROBERTS BIČEVSKIS AR SIEVU SKAIDRĪTI KANADĀ

Mūsu mīlais

ULDIS PLĀTE

Dzimis 1929. gada 8. septembrī Latvijā,
miris 2020. gada 22. maijā Tipp City, Ohio

Mīlestībā piemin
MEITA RUTA FROST, MAZMEITA JENNIFER OWINGS AR MATTHEW,
MAZMAZMEITA RILEY;
DĒLI ANDRĒJS UN RICHARDS; MAZDĒLS BRANDON;
BRĀLIS JĀNIS AR VELGU, BRĀĻA MEITA RITA,
KRUSTMEITA LINDA TANIS AR TY UN KIRGIN
UN MĀSAS MEITAS AR ĢIMENĒM LATVIJĀ

*Vediet mani dziedādami,
Nevedat raudādami;
Lai iet mana dvēselīte
Pie Dieviņa dziedādama!*

ILZE LAKSTĪGALA

Dzimumsi 1927. gada 15. augustā,
mirusi 2020. gada 24. maijā

Mīļā piemiņā
KRISTAPA FONDA DALĪBNIEKI UN LABVĒĻI

*Par katru stundu Dievam pateicos,
Par brīdi vienu,
Par katru nodzīvoto dienu...
Man arī aiziet būtu prieks:
kā aiziet pali, pazūd sniegs...*

ILZE LAKSTĪGALA

Dzimumsi 1927. gada 15. augustā,
mirusi 2020. gada 24. maijā

Mīļā piemiņā
PĒTERIS, TOMS, TARQUINS, JAMES UN LAUMA

Mūžībā aizgājusi

ILZE LAKSTĪGALA

Dzimumsi 1927. gada 15. augustā,
mirusi 2020. gada 24. maijā

*Par mani neraudiet...
Ar maigo vakarvēju man kādreiz
sveicienus no tāles atsūtiet,
un dzīvi mīliet tā, kā es to iemīlēju,
kas skaisti dzīvojis, tam žēl nav projām iet.*

Mīlestībā piemin
MĀSA MAIJA AR ĢIMENI
RADI UN DRAUGI LATVIJĀ UN AMERIKĀ

LATVIJAS SPORTISTI LATVIJĀ UN PASAULĒ

(Turpināts no 17. lpp.)

“Visi spēlētāji vasarās meklē iespējas trenēties, un ļoti labi, ka Basketbola savienība nodrošina iespēju valstsvienības dalībniekiem un kandidātiem to darīt kopā, pieredzējušu treneru vadībā,” sacīja Latvijas vīriešu valstsvienības kapteinis Jānis Blūms. “Spēlētāji jūt, ka nav aizmirsti, var koncentrēties treniņiem, turklāt kopīgā darbā nostiprinās komandas ķīmija. Labi, ka vasaru lietderīgi izmantos arī jaunatnes izlašu dalībnieki. Pats gatavojos savai 22. profesionāla sezonai – ceru, ka nekāda pandēmija manus plānus neietekmēs.”

Latvijas Basketbola savienība (LBS), ievērojot valstī noteiktos ierobežojumus, nolēmusi vasarā organizēt nometnes gan pieaugušo, gan jauniešu izlasēm, vēsta LBS. Treniņu process tiks sadalīts trīs posmos. Pirmais posms paredzēts no 1. jūnija līdz 31. jūlijam. Šajā laikā izlašu treniņi tiks organizēti pēc *open practice* jeb atvērto nodarbību principa. Katras izlases dalībnieki šajā laika posmā divreiz nedēļā aizvadīs individuālos treniņus, kuŗos drīkstēs piedalīties ne vairāk kā 20 sportisti. Nodarbības vadīs LBS apstiprinātie izlašu treneri. Papildu basketbola treniņiem tiks organizēti arī fiziskās sagatavotības treniņi.

Starptautiskā basketbola federācija (FIBA) aicina

fanus piedalīties aptaujā, lai izveidotu Latvijas vīriešu basketbola izlases šā gadsimta “Sapņu komandu”. FIBA aicina līdzjutējus pēc saviem ieskatiem izvēlēties Latvijas izlases labāko starta piecnieku no basketbolistiem, kuŗi spēlējuši laika posmā no 2000. līdz 2020. gadam. Aptaujai izvirzīti 16 basketbolisti, kuŗi piedalījušies vismaz vienā Eiropas čempionātā. Līdz ar to aptaujā nav Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) klubu pārstāvji Rodions Kurucs un Anžejs Pasečņiks, kuŗiem ir neliela spēļu pieredze valstsvienībā. Aptaujai nominēti: Jānis Blūms, Kristaps Porziņģis, Ainars Bagatskis, Jānis Strēlnieks, Andris Biedriņš, Dāvis Bertāns, Kaspars Kambala, Roberts Štelmachers, Kristaps Janičenoks, Uvis Helmanis, Armands Šķēle, Jānis Timma, Kaspars Bērziņš, Raimonds Miglinieks, Kristaps Valters. FIBA atzīmē, ka Latvija joprojām ir mazākā valsts pēc iedzīvotāju skaita, kas triumfējuši Eiropas čempionātā. Latvija to paveica kontinenta pašās pirmajās meistarsacīkstēs 1935. gadā. Savukārt pirms trim gadiem Latvijas basketbolisti Eiropas čempionātā izcīnīja piekto vietu, kas ir labākais sasniegums kopš valsts neatkarības atgūšanas. Latvija ceturtdaļfinālā piekāpās nākamajai čempionei Slovēnijai. Nākamais Eiropas čempionāts paredzēts 2022. gadā.

Strēlnieks: Varēju doties uz NBA, bet tas nebija īstais brīdis

Jānis Strēlnieks pirms diviem gadiem varēja doties spēlēt Nacionālajā basketbola asociācijā (NBA), taču tas nebija īstais brīdis, intervijā Latvijas Televīzijas (LTV) raidījumam “Sporta studija” pastāstīja basketbolists. 2018. gada decembrī ārzemju medijos izskanēja informācija, ka Strēlnieks atteicies no NBA komandas Sanantonio *Spurs* piedāvājuma.

Jānis Strēlnieks // FOTO: vtb-league.com

TVNET tolaik sazinājās ar Strēlnieka aģentu Artūru Kalnīti, kuŗš izskanējušo informāciju nodēvēja par baumām. “Kā vienmēr – nekomentēšu baumas.” Kaut arī Strēlnieks sākumā nevēlējās komentēt iespēju pievienoties *Spurs* komandai, basketbolists tomēr atzina, ka tās tolaik nebija tikai baumas. “Varēju, varēju aizbraukt, bet, manuprāt, tas nebija īstais brīdis, kad to darīt, tas bija sezonas vidū,” sacīja Strēlnieks, kuŗam Eirolīgas basketbols šķiet saistošāks nekā NBA.

Strēlnieks uzskata, ka tikai “ķeksīša pēc” atzīmēties NBA nav to vērts. “Ja parādītos pareizā iespēja, tad pie kaut kādas sistēmas varētu spēlēt. Tomēr šaubos, ka tāda iespēja parādīsies. Jutos ļoti labi Eirolīgā, man patīk šis basketbols.” Strēlnieks šosezon ULEB Eirolīgā čempiones CSKA sastāvā 21 spēlē vidēji spēlē guva 7,2 punktus, savukārt VTB Vienotajā līgā latviešu saspēles vadītājs 13 spēlēs vidēji iemeta 7,8 punktus. Patlaban 30 gadus vecais Strēlnieks iepriekš karjērā spēlējis vairākās ārzemju komandās – Pirejas “Olympiakos” (Griekija), Bambergas *Brose Basket* (Vācija), Kijevas *Budivelnik* un Sanktpēterburgas *Spartak* (Krievija).

Kuŗš ir visu laiku labākais Latvijas sportists?

TVNET sporta redakcija izvirzījusi aptaujai 16 sportistus nominācijā “Latvijas visu laiku labākais sportists”. Jūsprāt, kuŗš pelnījis šo titulu? Atlasīt nominantus nebija viegli, jo daudzi panākumiem bagāti atlēti palika ārpus šī *Top 16* saraksta, kaut arī viņi pelnījuši vietu tajā atrasties. Latvijas dāmām ir tik daudz starptautiska mēroga sporta panākumu, ka viņas ir pelnījušas

nomināciju, kas ir nošķirta no kungiem. Lai noteiktu “Latvijas visu laiku labāko sportistu”, izveidota izslēgšanas spēļu zari – astotdaļfināli, ceturtdaļfināli, pusfināli un fināls. Astotdaļfināla balsojumā vislielāko atbalstu 88% ieguva šķēpmetējs Jānis Lūsis, kuŗš pārspēja basketbolistu Jāni Krūmiņu. 84% balsotāju izvēlējās basketbolistu Kristapu Porziņģi, kuŗš uzveica tenisistu Ernestu Gulbi. Hokejists Helmutis Balderis ar 75% atbalstu uzvarēja dueli pret basketbolistu Valdi Valteru, bet bokseris Mairis Briedis saņēma 69% balsu cīņā pret vingrotāju Igoru Vichrovu. Dueli starp diviem futbolistiem Māris Verpakovskis saņēma 65% balsu cīņā pret Marianu Pacharu, bet skeletonists Martins Dukurs ieguva 59% atbalstu balsojumā pret BMX riteņbraucēju Māri Strombergu. Sīva cīņa bija starp hokejistiem Sandi Ozoliņu un Artūru Irbi (56% pret 44%) un starp bobslejistu Oskaru Melbārdi un motokrosa braucēju Kristeru Sergi (52% pret 48%). Ceturtdaļfinālā cīņu turpina Stenlija kausa ieguvējs Ozoliņš pret olimpisko spēļu medaļnieku Melbārdi, un pasaules čempions boksā Briedis pret trīskārtējo pasaules čempionu hokejā Balderi. NBA zvaigzne Porziņģis ceturtdaļfinālā spēkojas pret pasaules titulētāko skeletonistu M. Dukuru, kā arī šķēpmešanas lēģenda Lūsis sacensās pret Latvijas futbola izlases labāko vārtu guvēju Verpakovski.

Tina Graudiņa uz divriteņa

Gaidot vasaru, Eiropas čempione plūdmales volejbolā Tina Graudiņa dikstāves periodā kopā ar draudzeni Paulīni uz divriteņiem sešas dienas nobraukusi 350 kilometru no Jūrmalas līdz Liepājai.

Tina Graudiņa plūdmales volejbolā laujas vēja glāstiem

Visi lielie plūdmales volejbola turnīri pandēmijas dēļ vasarā ir atcelti, tomēr Tina Latvijas Televīzijas *Sporta studijai* pastāstīja, ka negrasās sēdēt dīkā un plāno gan nopietnus treniņus, gan dalību sacensībās. Graudiņa ar velosipēdu dzimtajā Jūrmalā pārvietojas kopš bērnības, bet šoreiz no treniņiem brīvā nedēļā pievienojās draudzenei jaunam piedzīvojumam uz diviem riteņiem. Pirmās divas dienas abas brauca 70 kilometru, pēc tam mēroja 60 kilometru dienā, bet beigās distanci saīsināja līdz 50 kilometriem dienā.

“Bija ļoti forši, gandrīz visu ceļu bija tik stiprs pretvējš, ka kājas

dega katru dienu,” divriteņa seglos piedzīvoto atcerējās Tina. “Viena mums bija brīvāka atpūtas diena, jo bija uzņācis kārtīgs nogurums un jutām, ka vajag atpūsties.” Citiem tālāku ceļu mērotājiem Tina iesaka pirms sēšanās uz divriteņa neaizmirst paņemt lietus jaku un pavasara pusē arī siltu apģērbu. Ceļotājām līdzī bija smaga telts, kuŗā viņas nakšņoja gan tikai vienu nakti, jo cilvēku atsaucība nodrošināja iespēju pārļaut naktis gan viesu mājās, gan šķūnišos. Draudzenes pārliecinājušās, ka attieksme pret riteņbraucējiem ir pavisam cita nekā pret braucējiem automašīnās.

Studējot Losandželosā, Tina ar velosipēdu pārvietojās tikai universitātes pilsētīnā. Viņa atzīst, ka Losandželosa ir divriteņim par lielu. Tina studē Dienvidkalifornijas universitātē (USC), kur šosezon saņēma akadēmisko gadu, lai labāk sagatavotos Tokijas Olimpiskajām spēlēm, kas nu pārceltas uz 2021. gadu. Universitātē Tinai ir pilna sporta stipendija politoloģijas studijās. USC sevi pozicionējusi kā augstskolu, kas sagatavo sportistus olimpiskajām spēlēm. Universitātē aprēķinājuši, ka pēc olimpisko medaļu skaita Latvija ierindotos *TOP 10*, ja būtu statistikā iekļauta valsts. Graudiņa gan izceļas ne tikai savā universitātē, jo ir pirmā ASV augstskolu studente, kas plūdmales volejbolā kvalificējusies olimpiskajām spēlēm.

Vasaras plānus Graudiņa un viņas pāriniece Anastasija Kravčenko jau pārrunājušas ar treneri Andri Krūmiņu. Sezona pandēmijas dēļ nebūs tik tukša, jo Eiropas čempiones lūkos spēlēt ne tikai Latvijā, bet arī turnīros Vācijā. Graudiņa uzsvēra, ka sezonā nepieciešams sportiskās formas kāpums, tādēļ duets rīkos treniņnometnes, lai vasarā saņemtu augstāku līmeni. Katru vasaru plūdmales volejbola laukums kādām Eiropā vai pasaulē nozīmīgām sacensībām top Jūrmalas plūdmales. Šogad gan tas izpaliks. Taču Latvijas čempionāts Jūrmalā un citviet valstī notiks, tādēļ Tina pasmej, ka gan jau savu tiesu smilšu plūdmales laukumos tāpat nāksies apēst.

Milkevičs: Latvijas vieglatlēti grib startēt

Latvijas vieglatlēti arī pēc ārkārtējās situācijas atcelšanas ir gatavi piedalīties sacensībās un gaida no valdības puses, kad tā ar savu lēmumu tam dos “zaļo gaismu”.

Dmitrijs Milkevičs

aģentūrai LETA sacīja Latvijas Vieglatlētikas savienības (LVS) ģenerālsēkretārs Dmitrijs Milkevičs.

Jau ziņots, ka ar četrus Latvijas skrējēju līdzdalību mačos Igaunijā sezonu atsākuši Latvijas vieglatlēti. Latvijā vēl jāsaģaida valdības atļauja, ārkārtas situācijai valstī turpinoties līdz 9. jūnijam. “Igaunijā ir malači,” kaimiņus slavēja Milkevičs. “Viņi jau rīko sacensības un aicināja arī mūsu sportistus piedalīties mešanu disciplīnās. Tas ir apsveicami.” “Mūsu vieglatlēti ļoti grib startēt, taču Latvijā tas pagaidām nav iespējams,” saka Milkevičs, kuŗam joprojām pieder Latvijas rekords 800 metros. “Treneri federācijā katru dienu “bombardē” ar jautājumu, kad drīkstēs startēt. Gaidām valdības lēmumu, cik cilvēkiem drīkstēs rīkot sacensības.”

Brīvās cīņas sportisti cer uz treniņnometnēm

Latvijas izlases sportisti brīvā stila cīņā šo laiku izmantojuši lietderīgi un uzņēmuši lielisku sportisko formu, tomēr, lai šis gads nebūtu pazaudēts, vasarā nepieciešamas treniņnometnes, saka Latvijas Cīņas federācijas prezidents un cīkstones Anastasijas Grigorjevas treneris Armands Zvirbulis.

“Teiksim tā... Mums pagaidām iet mierīgi. Ir gan daudz nezināmā. Federācijai darbs ierasti paiet ar sacensību rīkošanu un sportistu gatavošanu Eiropas vai pasaules čempionātiem. Tāpat palīdzam augstas klases sportistiem ar nometņu rīkošanu, taču tagad koronavīrusa dēļ, tas viss ir apstājies.”

Bobslejistu testi apmierinoši

Latvijas bobsleja izlase pēc Murjānos notikušajiem testiem turpinās strādāt ar trīs līdz pieciem kandidātiem, atklāj valstsvienības treneris Sandis Prūsis. Nesen Murjānos norisinājās topošo bobslejistu un skeletonistu atlases testi. Ja iepriekšējos gadus Murjāņu sporta ģimnazijas manēža bija pilna ar jaunajiem kandidātiem, tad šogad atlases testi notika pēc iepriekšēja pieraksta, veidojot nelielas atlases grupas, kā arī ievērojot visus pulcēšanās un distancēšanās noteikumus.

Sandis Prūsis atzina, ka atlases testi nelielās grupās ir sevi attaisnojuši. “No visiem šodien testētajiem kandidātiem šobrīd konkurētspējīgi ir kādi trīs līdz pieci, ar kuŗiem mēs arī turpināsim strādāt.”

Sporta ziņas sakopojis
P. KARLSONS